

MASTER

Het Hotel van Verlossing

de Vries, N.

Award date:
2017

[Link to publication](#)

Disclaimer

This document contains a student thesis (bachelor's or master's), as authored by a student at Eindhoven University of Technology. Student theses are made available in the TU/e repository upon obtaining the required degree. The grade received is not published on the document as presented in the repository. The required complexity or quality of research of student theses may vary by program, and the required minimum study period may vary in duration.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain

Het Hotel van Verlossing

Nijs de Vries

Het Hotel van Verlossing

Colofon

Nijs de Vries

dit afstudeerverslag is geschreven als onderdeel van het afstudeeratelier 'away from home'. Dit atelier werd geleid door de docenten: ir. Martien Jansen en ir. Ruurd Roorda met supervisie van dr. ir. Jos Bosman.

Het afstudeeratelier valt onder de leerstoel 'Rationele Architectuur' van de afdeling 'Architectural Urban Design and Engineering' (AUDE) van de Faculteit Bouwkunde aan de Technische Universiteit Eindhoven.

Begeleiding: ir. Martien Jansen, ir. Ruurd Roorda en dr.ir. Jos Bosman.

One day, and probably soon, we need some recognition of what above all is lacking in our big cities: quiet and wide, expansive places for reflection. Places with long, high-ceilinged cloisters for bad or all too sunny weather where no shouting or noise of carriages can reach and where good manners would prohibit even priests from praying aloud- buildings and sites that would altogether give expression to the sublimity of thoughtfulness and of stepping aside. The time is past when the church possessed a monopoly on reflection, when the *vita contemplativa* always had to be first of all a *vita religiosa*; and everything built by the church gives expression to that idea. I do not see how we could remain content with such buildings even if they were stripped of their churchly purposes. The language spoken by these buildings is far too rhetorical and unfree, reminding us that they are houses of God and ostentatious monuments of some supramundane intercourse; we who are godless could not think *our thoughts* in such surroundings. We wish to see *ourselves* translated into stone and plants, we want to take walks in ourselves when we stroll around these buildings and gardens.

Friedrich Nietzsche

And now I see the face of god, and I raise this god over the earth, this god whom men have sought since men came into being, this god who will grant them joy and peace and pride.

This god, this one word:

“ I ”

Ayn Rand, Anthem

Inhoud

Samenvatting	8
Aanleiding	10
Introductie	
Probleemstelling	14
Doelstelling	15
Doelgroep	18
Thematiek	19
Onderzoeksvraag	21
Oriëntatie	
Reflectie	24
Kritiek	38
Atmosfeer	
Het ontwerp	
Locatie	48
Tekeningen	60
Een beschrijving	76
De Louteringsroutes	92
Een tocht door het hotel	118
Techniek	
Detaillering	148
Installaties	160
Conclusie	164
Literatuur	166
Bronnen	167
Dankwoord	168

Abstract

8 For the man of today, leisure is an activity he is incapable of. A fact that can be seen as the direct result of the modern society. This incapability arises from the process of the total work-state that our society is on its way becoming. A state that revolves around a universal utilitarianism, that searches to convert everything to something with a useful purpose. All things considered not useful are undesirable and are therefore limited to a minimum, or even abolished.

Many are in search of an opportunity to escape his reality, to flee to a place where the individual only has to focus on himself: a sanctuary that gives the possibility to an attitude of inward calm and reflection. The Hotel van Verlossing (Salvation's Hotel) offers redemption. Inspired on Hermann Hesse's novel *Siddhartha* a spiritual and bodily route are fitted into the hotel which guests can undertake. These routes of salvation are purposed to offer the guests a modern enlightenment: leisure. For this reason guests visit the Hotel van Verlossing: to distance themselves from modern society and to rediscover mind and body.

The hotel is formed as a secular monastery which overtops the business district of Paris: a statement against the temples of capitalism that surrounds the hotel. Passersby see only a monolith, that opens up high above, where the guests pursue enlightenment. This monolith offers place for 1350 guests that spend their days in the hotel without leaving it. Guests take care of their own food in the gardens, maintain the hotel and undertake the four phases that are fitted in the spiritual and bodily routes of salvation. These routes address a number of themes that are aimed to help the guests in finding rest. These themes are *raising awareness, re-finding, contact and cooperation*. After undertaking these routes guests arrive on the top of the tower: a temple. Here the guests have distanced themselves from society, and look down on it.

Samenvatting

9 De moderne mens is heden ten dage onbekwaam om de pure vrije tijd te bedrijven. Een feit dat gezien kan worden als het directe gevolg van de moderne maatschappij. Deze onbekwaamheid komt voort uit het proces van de totale werkstaat die onze maatschappij hard op weg is te worden. Dit betreft een staat die draait om een universeel utilitarisme, die zoekt om alles om te zetten naar iets met een bruikbaar doel. Al het niet bruikbare werk is onwenselijk en wordt om deze reden tot een minimum beperkt, of zelfs afgeschaft.

Velen zijn op zoek naar een mogelijkheid om aan deze werkelijkheid te ontsnappen, om te vluchten naar een plek waar het individu zich enkel op zichzelf hoeft te focussen: een toevluchtsoord dat de mogelijkheid biedt tot kalmte en reflectie. Het Hotel van Verlossing biedt hier de uitkomst. Geïnspireerd op Hermann Hesse's boek *Siddhartha* zijn een spirituele en lichamelijke route in het hotel verweven die gasten in dit hotel kunnen doorlopen. Deze louteringsroutes hebben als doel om de gast een eigentijdse verlichting aan te bieden: het bedrijven van pure vrije tijd. Gasten bezoeken om deze reden het hotel van verlossing, om afstand te nemen van de moderne maatschappij, om geest en lichaam te hervinden.

Het hotel is gevormd als een modern klooster dat boven het zakenhart van Parijs uittoert: een kritiek op de omringende kapitalistische tempels. Omstanders zien dit hotel als een massieve monoliet, die zich hoog boven hen opent, daar waar de gasten de verlichting nastreven. Deze monoliet biedt plaats voor 1350 gasten die hun dagen in het hotel doorbrengen zonder deze te verlaten. De gast zorgt voor zijn eigen eten in de tuinen, pleegt zelf onderhoud en doorloopt de vier fases die de louteringsroute telt. Deze louteringsroutes spreken een aantal thema's aan die de gasten moet helpen om de rust te vinden en behelzen achtereenvolgens *bewustwording, hervinden, contact en samenwerking*. Na het doorlopen van deze routes zal de gast arriveren op de top van de toren: de tempel. Hier heeft de gast afstand genomen van de maatschappij, en kijkt hier letterlijk op neer.

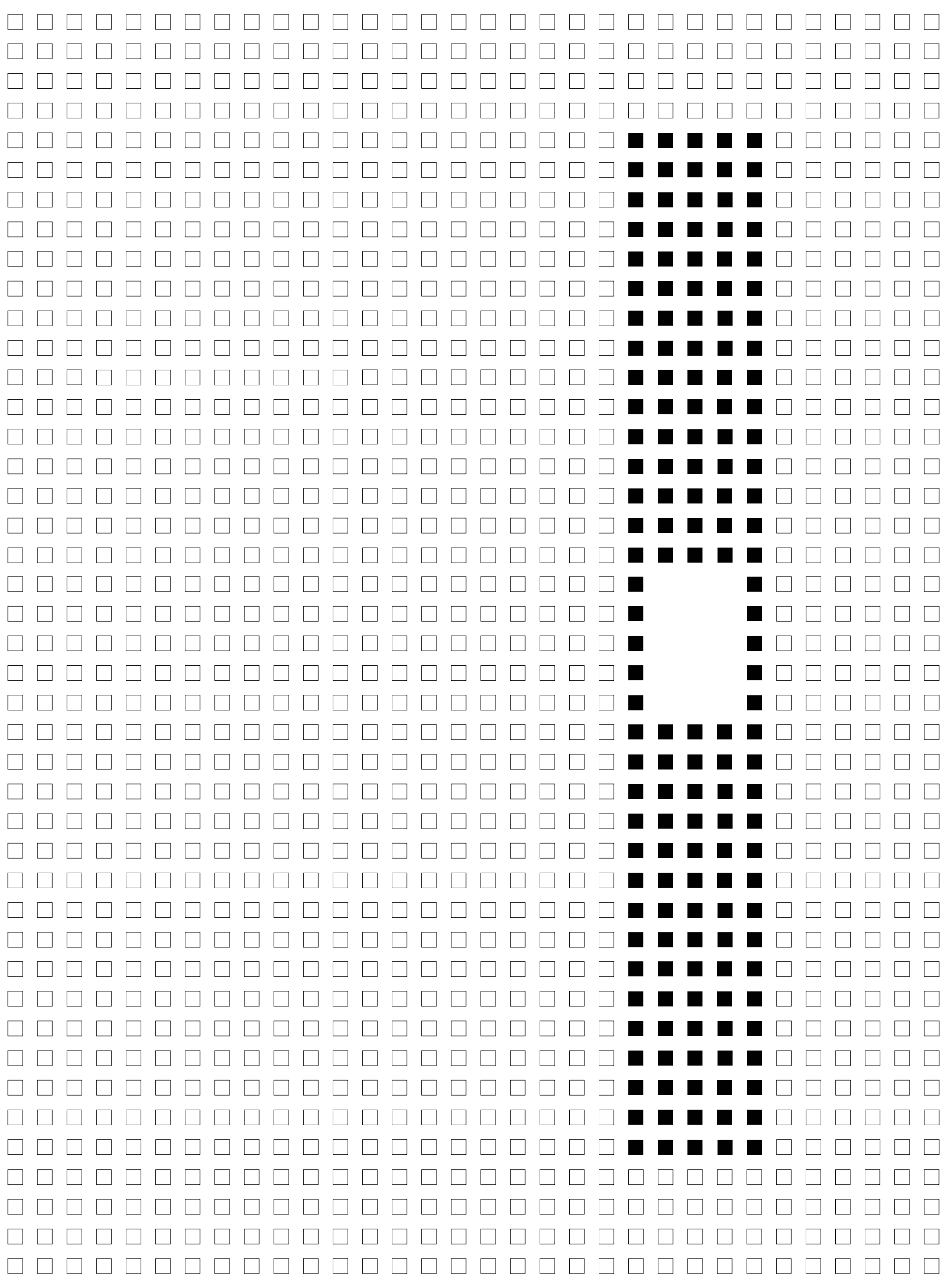
Aanleiding

10

Dit hotel is ontworpen met als doel de aanschouwer kritisch te laten nadenken over hoe hij in onze moderne maatschappij staat, en hoe hij met zijn (vrije tijd) omgaat. Ik heb daarom dit hotel vormgegeven voor de moderne mens die zijn alledaagse leven voor een moment wil ontsnappen, naar een plek die vrij is van de nooit aflatende stroom van informatie en afleiding, waar hij zich enkel op zichzelf hoeft te focussen: een toevluchtsoord die de mogelijkheid biedt tot kalmte en reflectie.

Ik spreek in dit project over het 'individu', of de 'gast', maar moge het duidelijk zijn dat het hier over mijzelf gaat. Ik heb dit hotel ontworpen vanwege een ontevredenheid die ik ervaar in het hedendaagse bestaan, een gevoel van haast dat mij achtervolgt, en die resulteert in een alom aanwezige onrustigheid en een drang om te ontsnappen. Ik ben niet de enige die dit gevoel ervaart, velen ervaren hetzelfde, voor hen ontwerp ik dit hotel.

11

Introductie

“Darkness and obscurity are banished by artificial lighting, and the seasons by air conditioning; night and summer are losing their charm and dawn is disappearing. The man of the cities thinks he has escaped from cosmic reality, but there is no corresponding expansion of his dream life. The reason is clear: dreams spring from reality and are realized in it”

Gilles Ivain

Probleemstelling

Het hotel van verlossing, een plek waar de moderne mens naar kan ontsnappen, een plek weg van de moderne stad, weg van de dagelijkse plichten en zorgen, een toevluchtsoord. Dit is wat ik voor ogen heb, dit wil ik bereiken met het ontwerp dat voor u ligt. Wat heeft mij ertoe doen bewegen te kiezen voor een hotel dat deze mogelijkheden biedt? Hier liggen een aantal zaken aan ten grondslag. Gebreken waardoor ik, en allicht anderen in mijn omgeving, het gevoel hebben te worden beperkt.

De moderne mens is heden ten dage onbekwaam in het bedrijven van de vrije tijd. Deze onbekwaamheid komt voort uit het proces van de totale werkstaat die onze maatschappij hard op weg is te worden. Dit betreft een staat die draait om een universeel utilitarisme die zoekt om alles om te zetten naar iets met een bruikbaar doel. Al het niet bruikbare werk is onwenselijk en wordt om deze reden tot een minimum beperkt, of zelfs afgeschafte. Dit resulteert in een maatschappij die afhankelijk is van werk, een maatschappij waar werk heilig is en vrije tijd alleen in bestaan wordt gehouden om, zoals Josef Pieper het beschrijft, men voor werk te laten bijkomen, en niet van werk.

Een staat waar werk de norm is, leidt tot een aftakeling van het individu. De verslaving aan werk maakt proletariers afhankelijk van het utilitaire systeem. Het individu kan niet langer normaal functioneren buiten werk, zijn leven is inwaarts gekrompen. Niet in staat zijn werk los te laten berooft hij zich van zijn vrijheid. Wanneer hij dit wel doet, ontdekt hij dat dit onmogelijk is. Sterker nog, we hebben een angst ontwikkeld voor het nietsdoen, een angst voor wat er gebeurt wanneer we niets meer kunnen vinden om ons bezig te houden. In de zoektocht naar ontsnapping van dit gruwelbeeld moet men op zoek naar vrije tijd in de pure zin van het woord.

“Leisure implies in the first place an attitude of non-activity, of inward calm, of silence. It means not being busy, but letting things happen [...] it must be clearly understood that leisure is a mental and spiritual attitude, it is not the inevitable result of spare time. It is, in the first place, an attitude of mind, a condition of the soul” (Dru & Pieper, 1964, p. 40).

Dit is wat vrije tijd hoort te zijn, dit is wat de gewone mens nodig heeft.

Een ander gebrek is de moderne stedelijke omgeving. Deze stad heeft een sterke grens tussen het publieke en private domein. Het publieke domein is een plaats waar men zich niet thuis voelt, een neutrale plek. Dit is niet hoe een stad hoort te zijn. In zijn boek *The conscience of the eye* geeft Richard Sennett weer welke functie men zou moeten ontleen aan de stad: “A city ought to be a school for learning how to live a *centred* life. A place where through exposure, man learns how to weigh what is important and what is not” (Sennett, 1990, p. xiii).

In de neutrale stad heeft men echter een angst voor deze blootstelling, men ontwijkt het stadsleven. Volgens Hannah Arendt valt deze nieuwe angst voor blootstelling voornamelijk te wijten aan geforceerde ontmoetingen die in de stad voorkomen, simpelweg het communiceren met elkander. De moderne stad is geen plek om je balans te vinden. Wanneer mogelijk zal men zich terugtrekken naar het private domein, in zoektocht naar een toevluchtsoord. Men zoekt deze spirituele ontsnapping in het concept van ‘thuis’, dit is echter een doel dat niet makkelijk te bereiken is.

Sennett beaamt dat het concept thuis op een aantal vlakken heeft gefaald om een mate van toevlucht te voorzien aan de gewone mens. De meest belangrijke is de bewerkstelling van scheiding van arbeid in het emotionele rijk van de familie. Deze scheiding scheidt isolatie in de familie op eenzelfde niveau als de straat dat doet. Voor velen is het moderne thuis geen plek om tot rust te komen, het is slechts een aanzetstuk van het stadsleven. In het huis moet reflectie mogelijk zijn; deze situatie is voor de meerderheid echter een onwerkelijkheid.

Een plek waar men naar kan ontsnappen ontbreekt in de moderne stad, zowel in het publieke en private domein. Men blijft zoeken naar een toevluchtsoord. *Away from home*.

Doelstelling

Men probeert te ontsnappen aan de routine van het dagelijkse leven, in zoektocht naar een toevluchtsoord. Deze plek is eerder een concept dan een fysieke ruimte, en omvat een situatie waar men vrij kan zijn van alle banden met

het dagelijks leven. Een toevluchtsoord kan dus overal in gevonden worden, sommigen zoeken deze plek in hun directe omgeving, anderen in de stad. De meesten falen hier echter in, en blijven gevangen in hun normale leven. Voor hen is de stap naar het onbekende een stap te groot. Zij wagen de sprong naar het onbekende niet uit angst om ten onder te gaan aan het niets dat deze vrijheid hen biedt. Voor deze groep is een alternatief nodig, een plaats waar de gewone mens een toevluchtsoord kan vinden, ook al is dit voor een gelimiteerde tijd. Een plaats waar men naar kan ontsnappen zonder zijn bestaan te hoeven riskeren, deze plek kan gevonden worden in de vorm van een hotel, in deze plek wil ik gaan voorzien.

In de horeca bestaat inderdaad een groot aanbod van hotels die voorzien in een verschillende gradatie van toevlucht. Van het meest standaard hotel dat onderdak biedt voor mensen die slechts wensen een weekend door te brengen in een andere omgeving, tot hotels die een grotere diversiteit aan functies onderbrengen, om zo in een grotere mate van toevlucht te voorzien, een voorbeeld hiervan is de spa of wellness. De gasten kunnen hier aan hun dagelijkse leven ontsnappen door binnen de grenzen van het hotel te vertoeven. Een nog hogere mate van toevlucht wordt aangeboden door de zogenoemde ‘all-inclusive’ hotels. Dit type hotel voorziet in een ‘totale ontsnapping’ aan de buitenwereld. Binnen de grenzen is een nieuwe kosmos geschapen, waar gasten kunnen deelnemen aan een breed scala van activiteiten. In dit type hotel kunnen gasten alle banden verbreken met hun dagelijkse leven. Dit hotel wordt getypeerd door te voorzien in een overmaat aan activiteiten. Een voorbeeld hiervan zijn de all-inclusive

“We give up leisure only in order that we may have leisure”

Aristoteles

hotels in het Kruger nationaal park, Zuid Afrika, waar alles geregeld wordt voor de gast: van simpele hut tot luxueuze safari. Een hotel in deze vorm is als een vrijwillige gevangenis, een doel op zich waar mensen naartoe gaan en enkel consumeren, de context waarin het hotel staat is van geen enkel belang.

Ook al is dit niveau van toevlucht wenselijk, de middelen waarmee dit bereikt wordt zijn dat vaak niet. Dit is geen vrije tijd in de pure zin van het woord. Vrije tijd, zoals Pieper verklaarde, houdt een houding van non-activiteit en inwaarts gerichte kalmte in. In het all-inclusive hotel heeft men geen kans om tot rust te komen, men wordt slechts afgeleid en heeft geen gelegenheid tot reflectie. Dit is niet de manier om je balans in deze wereld te houden.

Ook in het dagelijks leven speelt voorgaande: Afleiding is wat in de moderne stad wordt geboden. In de spaarzame tijd dat men vrij is van zijn werk zoekt hij naar allerhande afleidingen. Deze afleidingen komen in de vorm van activiteiten die de eerder genoemde werkstaat in de kaart spelen. Men brengt zijn vrije tijd door in winkelcentra, bioscopen en terrassen. Het grote deel van deze 'vrije tijd' bestaat uit het consumeren van goederen die worden betaald met het geld dat is verdient in de lange werkweek. Dit is een feit dat het individu niet kwalijk valt te nemen, maar een gevolg van het utilitaire systeem welke consumptie op iedere mogelijke manier promoot.

Het kan dus gesteld worden dat het individu verdwaald is in de moderne stad. Het individu is op zoek naar een plek waar hij zijn toevlucht kan vinden. Een plek die de mogelijkheid tot ware

vrije tijd biedt is wat nodig is. Een plek die dezelfde soort van toevlucht biedt als het all-inclusive hotel maar zonder de orgie aan activiteiten. Een hotel dat de mogelijkheid biedt van verlossing en reflectie, zodat de gewone mens kan bijkomen van werk. Al in de 19^e eeuw pleit Friedrich Nietzsche voor eenzelfde plaats, een plaats die volgens hem ontbreekt in de moderne stad. Een plaats waar stadsbewoners in korte termijn naar zullen smachten: "One day, and probably soon, we will need some recognition of what is missing primarily in our big cities: quiet and wide, expansive places for reflection - places with long, high-ceilinged arcades for bad or all-too-sunny weather, where no shouts or noise from carriages can penetrate and where refined manners would prohibit even priests from praying aloud: a whole complex of buildings and sites that would give expression to the sublimity of contemplation and of stepping aside [...] We wish to see *ourselves* translated into stone and plants, we want to take walks in ourselves when we stroll around these buildings and gardens " (Nietzsche & Kaufmann, 1974, pp. 226-227). Dit is wat dringend nodig is in een wereld die in een toenemende mate op snelheid gericht is. Deze plaats moet voorzien in de middelen om de bezoeker te bevrijden van de ketens van de maatschappij. Een doel waar velen slechts van kunnen dromen. Deze plek moet men een toevluchtsoord bieden, maar hoe?

In de zoektocht naar een antwoord moeten we kijken naar de architectuurtheorie. In zijn werk *Formulary for a New Urbanism* beschrijft Gilles Ivain "that architecture is the simplest means of articulating time and space, of modulating reality, of engendering dreams. It is a matter not only of plastic

articulation and modulation expressing an ephemeral beauty, but of a modulation producing influences in accordance with the eternal spectrum of human desires and the progress if realizing them" (Ivain, 1953). Laatstgenoemde impliceert dat architectuur dromen kan uitlokken, aan de hand van architectuur kan men zijn eigen versie van de werkelijkheid scheppen. Architectuur kan ontsnapping bieden van het dagelijkse leven, het kan men een toevluchtsoord bieden.

Ivain gaat verder met het schetsen van een stad gebaseerd op deze idealen, een stad die correspondeert met het gehele spectrum van gevoelens en emoties die men per toeval ervaart in het dagelijkse leven. Hij beschrijft een stad die evengoed in iemands droom zou kunnen voorkomen. Hoewel dit een Utopia betreft is het een waardevol voorbeeld van een plek waar niet rentabiliteit, maar emoties het ontwerp bepalen.

Uit het voorgaande kunnen we concluderen dat met het gebruik van een specifieke architectuur een hotel gecreëerd kan worden die gasten toevlucht biedt. Niet door het aanbieden van een overmaat aan activiteiten, maar door het voorzien van een medium waarin de gast de mogelijkheid vindt om tot de ware zin van vrije tijd te komen, zonder afleidingen. Deze plek moet worden gevormd met de bezoeker als uitgangspunt, met zijn wens tot vrije tijd als focus. Dit kan bereikt worden door het scheppen van een plaats die appelleert aan gevoelens, emoties en dromen. Een plaats waar toevlucht geboden kan worden. Maar hoe kunnen we deze vage termen omvatten en definiëren? Laatstgenoemde aspecten worden bepaald door de ruimte waarin men zich bevindt. Plaats en persoon zijn nauw

verbonden: een ruimte wordt door de bezoeker in een ogenblik waargenomen en vervolgens onmiddellijk gewaardeerd of afgekeurd. Deze perceptie wordt voor een groot deel bepaald door de *atmosfeer* van een ruimte. Juhani Pallasmaa definieert atmosfeer als "the overarching perceptual, sensory and emotive impression of a space, setting or social situation". Deze algemene impressie is van vitaal belang in de acceptatie of afkeuring van iemands omgeving: men moet zich kunnen identificeren om zich veilig te voelen. "as we enter a space, the space enters us, and the experience is essentially an exchange and fusion of the object and the subject" (Pallasmaa, 2014, p.20).

In het scheppen van een plek waar men de mogelijkheid heeft om ware vrije tijd te bedrijven is het noodzakelijk om verder te gaan dan het ontwerpen van architectuur die hoofdzakelijk op het zicht gericht is. Architectuur die puur is gebaseerd op vormen laat slechts een oppervlakkige indruk achter. De ruimte wordt vaak onmiddellijk begrepen en zet niet aan tot dieper denken (Pallasmaa, 2014, p.20). Zodra we begrijpen waar het gebouw voor staat sterft onze nieuwsgierigheid. Om te slagen in een plek te creëren die een toevluchtsoord biedt is het noodzakelijk een ruimte te scheppen die inwerkt op onze zintuigen. Architectuur die tast, geur, geluid, maar ook herinneringen, verbeelding en verwachting integreert lokt onbewuste beelden en emoties uit. Dit zou een architectuur betreffen die gaat om de totaliteit, waar details van een mindere betekenis zijn, waar de algehele indruk het belangrijkste is. Deze soort architectuur geeft bezoekers de mogelijkheid om de ruimte te verbinden met hun verbeelding, herinneringen

en verlangens. Dit is een plek met een karakteristieke atmosfeer, waar verdere overpeinzingen zijn vereist om begrepen te worden. Een plek die *wel* aanzet tot dieper denken, alsmede tot reflectie van de bezoeker.

Deze wijze van ontwerpen zou profitabel zijn voor de horeca. Een hotel gebaseerd op deze principes geeft gasten de mogelijkheid te ontsnappen aan hun dagelijkse leven. Het zou een hotel van verlossing zijn, een hotel weg van thuis in de breedste zin van het woord.

Doelgroep

Om te begrijpen wie het Hotel van Verlossing zal gaan bezoeken is het nodig om dieper in te gaan in wat nou precies de situatie is waarin zovelen zich bevinden. Dit is zoals al eerder beschreven dat de moderne mens zich mee laat voeren met de massa, zijn leven laat bepalen door het geheel, zich laat afleiden. Maar waar wordt deze persoon dan van afgeleid? Dit is het volgende:

In zijn filosofie pleit Martin Heidegger dat de mens is vergeten dat hij leeft. De mens weet uiteraard dat hij leeft, maar in het dagelijkse bestaan vergeten we dit, we verliezen door onze focus op de dagelijkse bezigheden het contact met de mystiek van het leven, *Das Sein*. Hierdoor vragen we ons niet meer af waarom dingen zijn zoals ze zijn, en waarom we de dingen doen die we doen. Door voorgaande vergeten we vrij te zijn, te leven voor *ons zelf*.

In de context waarin we leven zijn veel dingen niet vrij te bepalen: we leven in een specifiek en beperkt sociaal milieu met alle tradities, vooroordelen en

praktische bezwaren van dien. Heidegger legt uit hoe we deze ketenen kunnen afschudden door hun beperkingen te begrijpen. Door bewust te worden van de dagelijkse gang van zaken kan men de transitie maken van het hiervoor beschreven on-authentieke leven (*Uneigentlichkeit*) naar het authentieke leven (*Eigentlichkeit*). Op deze wijze leven we voor onszelf, niet voor een oppervlakkige wijze van bestaan waarin we ons leven laten bepalen door wat we op tv horen, in de krant lezen en in de moderne stad meemaken.

Hoe bereikt de moderne mens dit? Door te focussen op datgene waarmee hij de confrontatie probeert te ontlopen, het tegenovergestelde van *Das Sein*, en het enige wat in het leven vaststaat: *Das Nichts*. Door nooit uit het oog te verliezen dat dit het enige is wat vaststaat, en dat al het overige slechts bijzaak is, kunnen we onze dagelijkse bezigheden en zorgen in perspectief zetten.

In andere woorden, Het individu dat ontsnapping zoekt van het dagelijkse leven is een persoon die zich beperkt voelt in zijn on-authentieke leven. Dit persoon zoekt een plek om naar te ontsnappen, een plek waar hij het heft in eigen handen kan nemen om zo zijn leven zelf vorm te geven. Voor deze mensen is het Hotel van Verlossing bestemd.

Het individu dat het Hotel van Verlossing betreedt is dus op zoek naar de middelen om te breken met het on-authentieke leven. Dit wordt hem in het hotel aangeboden middels een programma welke hem eerst helpt om bewust te worden van zijn situatie alvorens hem de kans te bieden om zichzelf te ontkoppeling met deze wijze van leven. Dit programma en de thematiek van

dit programma komen in de volgende hoofdstukken verder aan bod.

Thematiek

Een boek welke thematiek sterke overeenkomsten vertoont met mijn wens om de moderne mens een ontsnapping te bieden is Siddhartha, geschreven door Duits schrijver Hermann Hesse. Dit boek gebruik ik om het concept van het hotel scherp te krijgen, als een leidraad in mijn ontwerp.

In dit boek leeft de protagonist, de gerespecteerd zoon van een bekend Brahmin, met zijn vader in het oude India. Siddhartha leeft een overwegend comfortabel leven en wordt verwacht in zijn vaders voetsporen te treden wanneer de tijd daarvoor rijp is, om zo net als zijn voorgangers het doel van het leven van een geestelijke na te streven: het bereiken van verlichting, het Nirvana. Dit lot brengt hem echter geen vrede, met dit leven verwacht hij niet tot de verlichting te komen, zijn voorgangers hebben dit tevergeefs geprobeerd. Siddhartha schat zijn kansen klein in, en komt tot de conclusie dat de verlichting elders gezocht moet worden. Hij besluit zijn dorp te verlaten om zodoende zijn levensdoel na te streven.

Siddhartha sluit zich aan bij een groep zwervende Samana's. Een afscheiding van het Boeddhisme die gelooft dat verlichting enkel bereikt kan worden door het beoefenen van het ascetisme: het afzweren van het lichaam en de lichamelijke verlangens. In de hoop om zijn doel te bereiken legt hij zich volledig toe op de gewoonten en lessen van de Samana's en na verloop van tijd leert Siddhartha hoe hij zichzelf

kan bevrijden van de kenmerken van het reguliere leven. Zo verliest hij het verlangen van eigendom, kleding, geslachtsgemeenschap en al het andere dat niet essentieel is in het overleven.

Ook al leert Siddhartha op spiritueel en moreel vlak veel, hij bereikt geen verlichting. Door het afzweren van al het lichamelijke kan de verlichting niet bereikt worden. Hij besluit daarom een pad te bewandelen die vrij is van het spirituele, en welke zich focust op het lichaam en de materiele wereld. Hij reist naar de stad en maakt zich het doen en laten van de materiele wereld eigen.

In de jaren die voorbij gaan ontpopt Siddhartha zich als succesvol zakenman, en wordt onderwezen in de liefde door de hofdame Kamala. Hij is een rijk man en maakt overvloedig gebruik van de bijkomende privileges. Echter, hoe meer hij zichzelf verrijkt in deze materiele wereld, hoe minder hij ervan kan genieten. Siddhartha wordt ongelukkig en probeert zijn ongeluk te vergeten in meer gokken, drank en seks. Ook op dit pad is geen verlichting mogelijk.

Diep bedroefd verlaat Siddhartha de stad, hij begeeft zich naar de rivier die hij vele jaren terug heeft overgestoken. Hij stuit hier op een eenvoudige schipper die in al zijn bewegingen vrede en perfectie ademt. Bij deze schipper, Vasudeva, neemt hij zijn intrek. In de jaren die volgen woont Siddhartha samen met Vasudeva aan de rivier en slijt zijn dagen met het over en weer brengen van mensen over de rivier. In de avonden luisteren de twee naar de rivier die lijkt te zijn gevuld met onmetelijke hoeveelheden verhalen.

In zijn tijd bij weinig spraakzame, maar zeer wijze Vasudeva, ziet Siddhartha in dat door navolging van enkel het spirituele of het lichamelijke de verlichting niet mogelijk is, hij neemt zich voor een balans te vinden tussen de twee. Deze balans zal hij zelf moeten vinden, verlichting kan niet onderwezen worden, dit hebben zijn ervaringen hem laten zien.

Vasudeva is hier dus geen onderwijzer maar een gids. Hij zorgt enkel dat mensen die klaar zijn om hun reis te voltooien de gelegenheid hebben dit ook te doen. De reis naar de rivier toe moeten mensen zelf volbrengen, de rivier staat symbool voor de laatste fase in hun reis naar verlichting. De ene oever symboliseert het leven voor de verlichting, en de andere oever de verlichting. Op deze rivier brengt Siddhartha zijn tijd met Vasudeva door, en bereikt hij uiteindelijk de verlichting.

Siddhartha was er bewust dat het bereiken van zijn levensdoel niet mogelijk was als hij zijn normale leven in het dorp bleef volgen. Hij ondernam om deze reden actie en verbrak alle banden met zijn dagelijkse bestaan. Hier kan een parallel worden getrokken tussen Siddhartha en de moderne mens, ook de moderne mens leeft in een maatschappij waar het bereiken van verlichting, of in het geval van de stad de pure vrije tijd, niet mogelijk is. Ook zoals in het boek leeft het gros van mensen in onwetendheid, Deze groep probeert een doel na te streven in een omgeving die daar niet voor geschikt is.

De verlichting die de moderne mens probeert na te streven is niet de verlichting die Siddhartha bereikt, maar een eigentijdse soort van verlichting: de ontkoppeling van het individu van

de hedendaagse maatschappij, zodat hij in staat zal zijn om de pure vrije tijd de bedrijven. Dit is waar veel mensen naar op zoek zijn, een plaats zonder afleidingen. Anders dan in het boek is het voor de moderne mens echter een onmogelijkheid om al zijn banden met het dagelijkse bestaan te beëindigen.

Als vluchten van de stad een onmogelijkheid is, zal men in de stad zelf naar een oplossing moeten zoeken. Hier biedt het Hotel van Verlossing uitkomst. Midden in de stad bereikbaar voor iedereen is dit hotel een toevluchtsoord voor de moderne mens. Hier kan de gast pure rust vinden, een goed dat in de stad een onmogelijkheid is geworden. Hier kan de gast loskomen van de maatschappij die zich om hem heen bevindt.

Net als de rivier die Siddhartha helpt in het bereiken van verlichting, is het hotel een medium die de gast de mogelijkheid tot verlichting aanbiedt. De persoon die dit hotel aandoet, heeft al een groot deel van de reis naar deze verlichting voltooid, hij is bewust van zijn situatie in de maatschappij, hij hunkert naar verandering. Deze persoon heeft dus de weg naar het hotel gevonden, zodat dit hotel nu als een gids kan dienen in de voltooiing van zijn reis.

Onderzoeksvraag

In voorgaande hoofdstukken is geschetst wat ik wil bereiken met het ontwerp van het Hotel van Verlossing. Het betreft een hotel waar de gast naartoe kan ontsnapping, om zo tot een ontkoppeling van de moderne maatschappij te komen en in staat te zijn tot het bedrijven van pure vrije tijd: verlichting.

Met onderstaande hoofd- en deelvragen tracht ik het concept zo scherp mogelijk te definiëren, om zo tot een ontwerp te komen dat in ieder opzicht het verlangde resultaat weerspiegelt.

Hoofdvraag:

Is het mogelijk een toevluchtsoord aan te bieden in de vorm van een hotel, waar de gast de routine van het dagelijks leven doorbreekt en waar hij in staat zal zijn de pure vrije tijd te bedrijven?

Met de volgende deelvragen:

Welke programmatische factoren zijn vereist om de gasten ontvankelijk te maken voor rust?

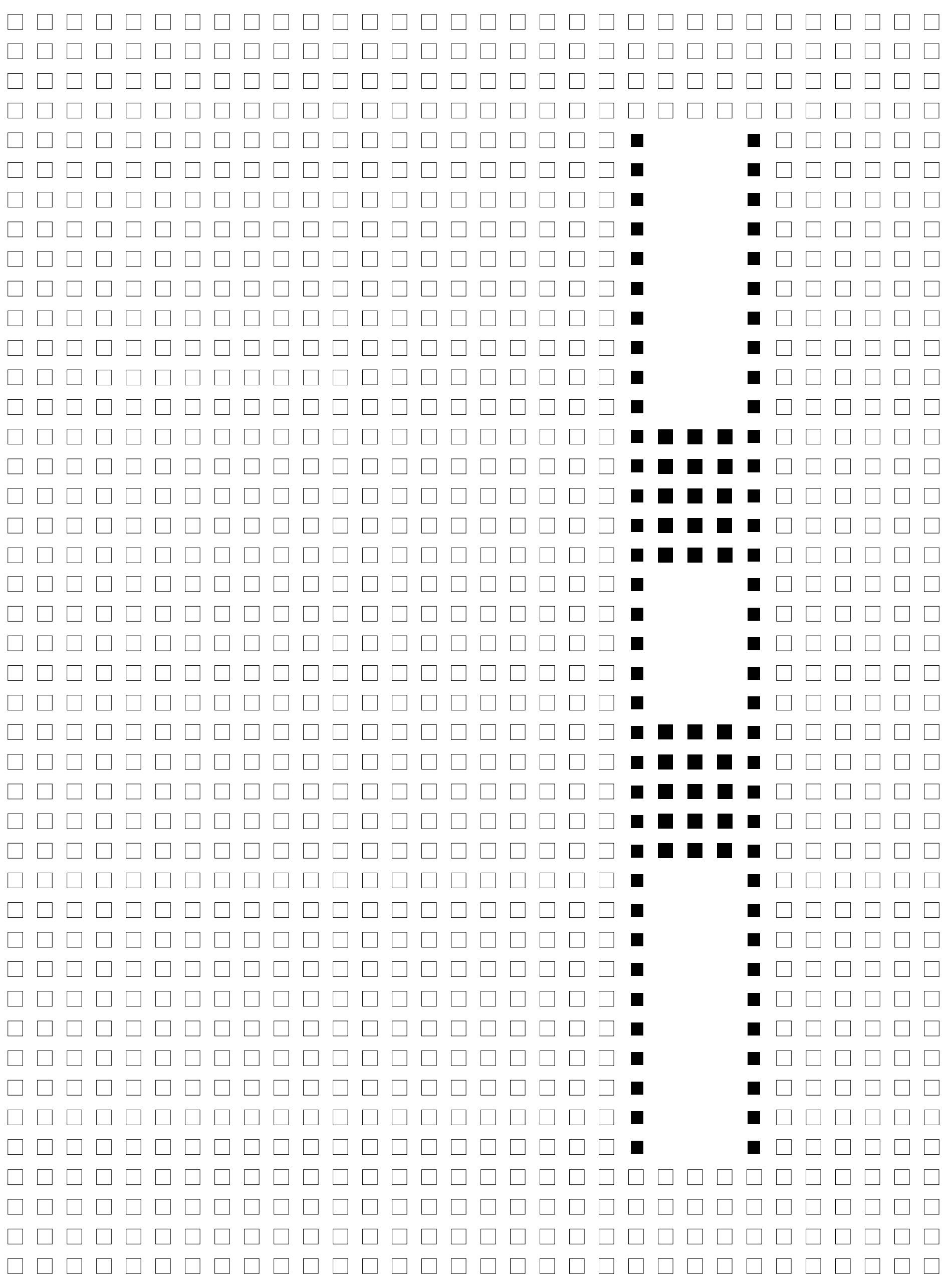
Kan de thematiek van Hermann Hesse's boek Siddhartha bijdragen aan het slagen van het hotel?

Is het mogelijk een succesvol hotel in stand te brengen in welke gasten het hotel tijdens hun verblijf niet verlaten?

Welke invloed heeft de schaal van het hotel op de mate waarin rust kan worden ervaren? kan dit gevoel van rust worden bereikt in een hotel met een groot aantal kamers?

Welke invloeden heeft de hoogstedelijke omgeving van Parijs op het slagen van het hotel? Kan de locatie bijdragen aan het succes van het hotel?

Drie zaken liggen ten grondslag voor het ontwerp van het Hotel van Verlossing, deze elementen zijn essentieel voor het slagen van het ontwerp. Dit is ten eerste het aanmoedigen van reflectie middels architectuur, vervolgens het uiten van een kritiek op de maatschappij en tot slot de atmosfeer die voorgaande omringd en van het hotel een plaats maakt waar de gast zijn heil kan vinden. Deze drie elementen worden in de volgende drie hoofdstukken middels een aantal voorbeelden uiteengezet.

Oriëntatie

Reflectie

24

Een van de kernpunten in het bereiken van pure rust, vrije tijd, is volgens Josef Pieper de mogelijkheid tot reflectie. Het Hotel van Verlossing moet gaan voorzien in architectuur die deze reflectie aanmoedigt. Plaatsen welke nu nog ontbreken in de moderne stad, of zoals Nietzsche het stelt: "quiet and wide, expansive places for reflection. Places with long, high-ceilinged cloisters for bad or all too sunny weather where no shouting or noise of carriages can reach" (Nietzsche & Kaufmann, 1974, pp. 226-227).

Een plaats die wel in deze behoeften voldoet is er in de vorm van het klooster. Ook al streven de gebruikers van een klooster een ander doel na, de middelen waarmee ze dit doel bereiken zijn ook voor het Hotel van Verlossing bruikbaar. Om deze reden heb ik een tweetal kloosters bestudeerd, om zo lering te trekken hoe de architect de architectuur naar zijn hand heeft kunnen zetten om zo reflectie van de gebruiker te stimuleren.

Abdij Sint-Benedictusberg, Vaals

De ontwikkeling van deze abdij beslaat een aantal decennia. De bouw is gestart in 1922 en strekte zich me een aantal pauzes uit tot 1986, toen de door Dom Hans van der Laan ontworpen bibliotheek werd voltooid

Dit klooster werd gerealiseerd voor de monniken van Merkelbeek, het eerste benedictijnse klooster in Nederland sinds de reformatie van Benedicten. Het hoofd van het te realiseren klooster, overste Dom Romuald Wolters, gaf architect Dominkus Böhm opdracht tot de bouw. Deze Duitse architect was

reeds welbekend met het ontwerpen van religieuze gebouwen (Ferlenga, Verde, & Laan, 2001, pp. 52-55).

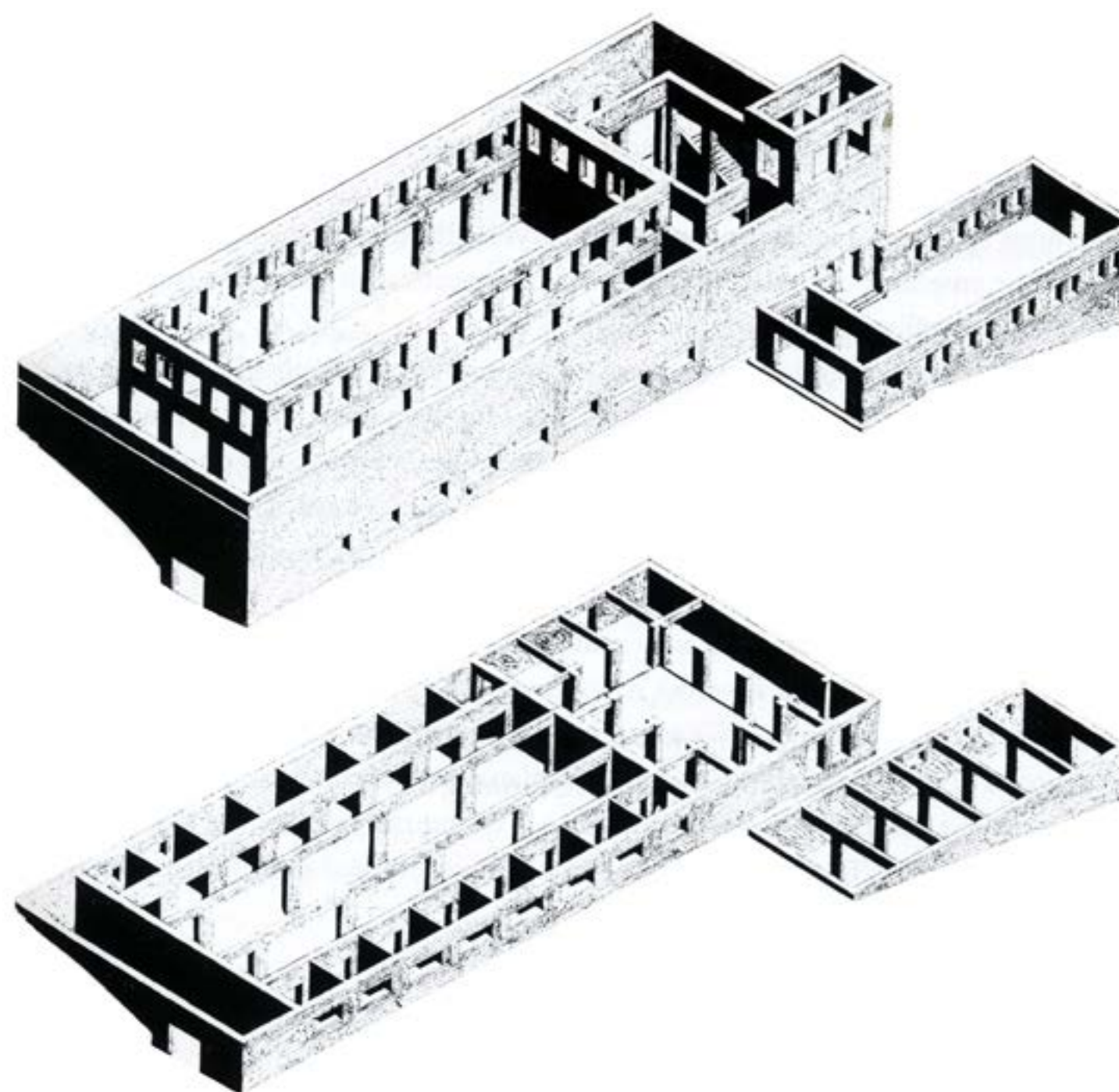
Böhm besloot dit klooster te baseren op het ontwerp van het traditionele benedictijnse klooster, welke wordt gekarakteriseerd door twee cilindrische torens met puntaken aan beide zijden van de zuidgevel. Aan de noordzijde wordt hier een romaanse kerk ingevoegd. Alhoewel de monniken het nog in aanbouw zijnde klooster al had betrokken werd het werk wegens geldproblemen onderbroken, in 1927 werd de bouw weer hervat maar na uitbreken van de tweede wereldoorlog nogmaals gestaakt. De kerk aan de noordzijde van het klooster bleef onvoltooid.

Tijdens de oorlog kwam het klooster wegens de schrijnende politieke omstandigheden leeg te staan, en werd aan het einde van de oorlog gebruikt als barakken voor Amerikaanse soldaten en later als opvang voor families die terugkeerde uit Indonesië. In 1951 namen 13 monniken hun intrede in het nog steeds in aanbouw zijnde klooster. Vijf jaar later werd Dom Hans van der Laan aangenomen om het klooster te voltooien, alsmede een aanbouw in de vorm van een bibliotheek, een sacristie en een hof om het bestaande klooster. De toevoegingen van Dom Hans van der Laan, praktiserend en tevens monnik, hebben het klooster gemaakt tot wat het nu is. Naast een aantal aanpassing aan het al bestaande deel van het klooster uitte Van der Laan zijn opvattingen vooral in de aanbouwen. Het werk aan deze aanbouwen heeft 30 jaar geduurd, in welke jaren hij zijn ontwerp heeft kunnen perfectioneren.

Dom Hans van der Laan

25

Isometrie van crypte en kerk

De crypte:

De crypte is in 1961 voltooid, en daarmee de als eerst voltooide aanbouw van het nieuwe complex. De crypte ligt tegen een heuvel aan en is hier deels in verborgen. de ruimte is rechthoekig, gedefinieerd door twee rijen kolommen aan de lange wanden van de rechthoek. Deze wanden zijn in een strak ritme geperforeerd door een achttal nissen per zijde. Aan de rechterzijde doordringen deze openingen de heuvel, de linkerzijde opent zich echter naar de wereld buiten de crypte. Kleine openingen laten hier licht toe, en strijken over de bakstenen naar binnen, een lichtspel creërend bestaande uit lange schaduwen en warm licht.

Het materiaalgebruik is simplistisch, een lichtgele baksteen met ruwe voegen voor de muren en kolommen. Deze kolommen dragen betonnen liggers die de kerk op de verdieping daarboven ondersteunen. De vloer bestaat uit betonnen vlakken die worden onderbroken op de lijn van de liggers daarboven, om zo de constructie van de ruimte kenbaar te maken. drie rijen lampen, gevormd uit stalen cilinders, zijn aan het plafond bevestigd. Het licht, en dan vooral het strijklicht welke de ruimte vanaf de linkerzijde betreedt, maakt hier het ordinaire bijzonder. Het geeft de bezoeker het gevoel in een ruimte met zeer veel diepte te bevinden, een ruimte met een sterke atmosfeer. "The characteristic feature of the whole Vaals complex appears here for the first time: the masterly assemblage of absolutely ordinary elements and materials from which a mysterious, sacred aura emanates" (Ferlenga, Verde, & Laan, 2001, p. 54)

De kerk:

De kerk, gelegen direct boven de crypte, is voltooid in 1967. Anders dan het oorspronkelijke plan is de kerk niet gesitueerd aan het oude hof, tegenover de twee cilindrische torens, maar aan de westzijde, verborgen in de heuvel. Naast de kerk bevat dit onderdeel van het klooster ook andere zaken: de loge, serviceruimten, de rechthoekige klokkentoren en een klein aantal gastenverblijven.

Een bezoeker begeeft zich, alvorens de kerk te betreden, door een atrium dat zich in het verlengde bevindt. Dit atrium is twee verdiepingen hoog en wordt omgeven door een colonnade. Deze ruimte scheidt de publieke en private delen van het klooster, en is zo de drempel van en naar het klooster en de kerk. Het atrium bevindt zich in de buitenlucht, maar door de schaal en de beslotenheid wordt de ruimte ervaren als een kamer. Net als in de rest van het klooster zijn ook hier zeer simpele materialen aangebracht: lichtgele baksteen, betonnen liggers en grote houten vensterbanken. Het atrium heeft een zeer ingetogen karakter. Aan de westkant van het atrium is een kleine, rechthoekige klokkentoren geplaatst, deze toren is een typerend element in het ontwerp.

Vanwege het feit dat de kerk zich op een heuvel bevindt ligt de entree hoger dan straatniveau, zo begeeft de bezoeker zich in dit atrium via een trap naar de kerk. Twee houten deuren aan weerszijde van het atrium leiden naar binnen, in een rechthoekige ruimte die zich recht boven de crypte bevindt. Een rondgang van kolommen brengt onderscheidt aan en geeft ruimte voor een groot en hoger

De crypte

De kerk

middenschip. Hier geen gewelven, maar een plafond bekleed met donkere houten planken. Deze planken vinden ook hun toepassing in het interieur, waar twee rijen kerkbanken geplaatst zijn, tevens ontworpen door Van der Laan.

De bibliotheek:

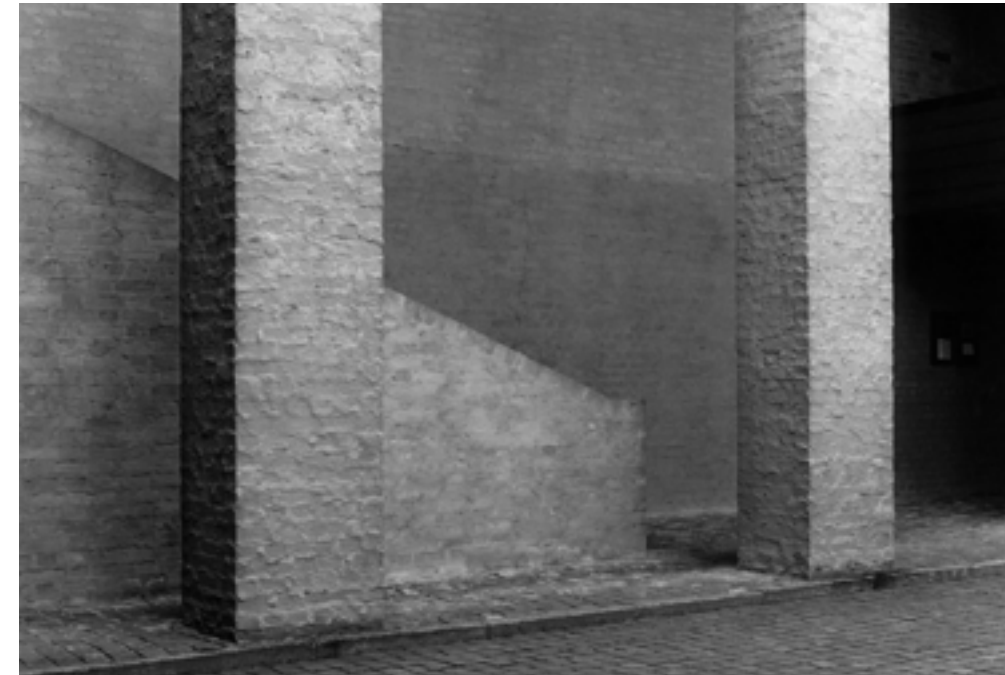
Via een lange galerij die zijn oorsprong vindt bij de kerk komt men uit bij de bibliotheek en sacristie, welke zijn gebouwd in 1986 en waarmee het klooster na 64 jaar eindelijk werd voltooid. De bibliotheek bestaat uit een apart gebouw van twee verdiepingen met een zadeldak, verbonden met het klooster met eerdergenoemde galerij.

Ook hier past Van der Laan een rij van kolommen toe om de bibliotheek onder te verdelen in twee ruimten met ongelijke omvang. In de kleinste van de ruimten leiden twee trappen via een klein atrium naar de verdieping daarboven waar de boeken zich bevinden. Deze ruimte doet denken aan de trap die zich in het atrium naar de kerk begeeft. Op de benedenverdieping bevinden zich leestafels en boekenkasten. De sacristie is bereikbaar via de kerk alsmede de galerij. Zowel de sacristie als de bibliotheek zijn met dezelfde materialen vormgegeven als de rest van het klooster: houten panelen bedekken het plafond, bakstenen wanden en kolommen die tot slot onderbroken worden door betonnen liggers. Tot slot zijn de ruimtes ingericht met meubels die door Van der Laan zelf zijn ontworpen, en zo een samenspel aangaan met de architectuur.

De wandelgang:

een laatste toevoeging bevindt zich aan de oostzijde van het klooster, waar een grote open kolommenrij de bibliotheek met het al bestaande klooster bevindt. Op deze manier wordt een gesloten hof gecreëerd waar de wandelgangen op uitkijken. Dit laatst toegevoegde volume is een overdekt plein op zich. En geeft een overgang aan tussen de buitenwereld en het klooster. De nieuwe aanbouw sluit naadloos aan op het klooster waar de kloostercellen zich bevinden. Door kleine aanpassingen aan de noordzijde van het oorspronkelijke klooster, waar in eerste instantie de kerk zou komen, heeft Van der Laan een extra galerij toegevoegd om zo het hof te omvatten. Door de gang die naar de bibliotheek leidt kunnen monniken zich van het oude naar het nieuwe deel begeven.

Wat opvalt aan dit ontwerp is dat alle ruimtes zo simpel mogelijk zijn vormgegeven, met maar een handvol materialen. Toch worden zo ruimtes gecreëerd die zeer rijk zijn van atmosfeer, en die uitermate geschikt zijn voor een klooster. Dit betreft ingetogen ruimtes, ruimtes waar stilte en reflectie als vanzelfsprekend komen. Ook de groepering van de verschillende programmadelen is uitgevoerd met precisie. Zo wordt door het atrium aan de voorzijde van de kerk het publieke en private deel gescheiden, Op dit punt begeven zich zowel monniken als bezoekers. De gastenverblijven komen op dit atrium uit, waardoor zowel monniken als gasten via dit atrium de kerk kunnen betreden, het betreft hier de drempel van het klooster.

Het atrium aan de voorzijde van de kerk

De trap leidend naar de kerk

Le Couvent Sainte Marie de la Tourette

In de jaren na de tweede wereldoorlog besloot de Dominicaanse orde, afdeling Lyon, een klooster te realiseren met het doel van het opleiden van monniken om zo de traditie voort te zetten die deze orde typeert: het aanwakken van spiritualiteit in de medemens. De opdracht voor het ontwerp werd gegeven aan Le Corbusier, voor wie overste Marie-Alain Couturier veel bewondering had (Potié, 2001, p. 7).

Te midden van de heuvels in het Franse platteland, zo'n 20 kilometer ten westen van Lyon, staat het klooster op de flank van een heuvel. Omgeven door een bos wordt het aan het oog onttrokken voor de nieuwsgierige voorbijganger. De bezoeker benadert het klooster vanuit een kleine bosweg waar een groot op het oog solide betonnen volume opdoemt. Dit betonnen volume bevat vier rechthoeken waarin zich de functies van gehele klooster bevinden, alsmede een kerk en ruimte voor ruwweg 100 monniken in opleiding. Deze rechthoeken liggen om een centraal hof, een klassieke kloosterplattegrond voorstellend. Dit strikte plan wordt echter doorsneden door een complex spel van *pilotes*, trappen, hellingbanen en cilinders welke de simpele vorm lijken tegen te spreken.

Het klooster is uitgelijnd op het dak, die tevens dient als plein waar monniken gelegenheid hebben om in alle rust te kunnen mediteren. Vanaf dit punt reiken de vier rechthoeken naar beneden. De noordzijde, waar de kerk is geplaatst, is verankert in de grond. De overige drie vleugels zweven echter enkele meters boven de grond, en ontmoeten de heuvel middels een veelvoud aan kolommen die zo typerend zijn voor het werk van Le Corbusier.

Ook het hof is anders vormgegeven dan men doet vermoeden. Geen eenvoudige galerij die het hof scheidt met de functies in het klooster, maar een aantal wandelgangen die vanuit de kerk door het hof naar de verschillende vleugels van het klooster leiden. Een kapel, de sacristie en een atrium, stuk voor stuk met een zeer karakteristiek vormgegeven, onderbreken dit hof tevens en brengen zo een spel van vormen en leegtes in bestaan.

De kloostercel:

Het klooster bevat twee verdiepingen kloostercellen, zo'n 100 in totaal. Deze cellen kunnen bereikt worden via drie trappenhuisen die uitkomen op een lange wandelgang die de cellen van het hof scheidt. Lange horizontale ramen doorsnijden deze muren, en geven zo een glimp van het vormenspel dat zich in het hof afspeelt. Aan de uiteinden van deze corridors is een raam geplaatst die enkel licht naar binnen laat, maar de monnik het zicht naar buiten ontnemt door schuin geplaatste schijven. Dit licht geeft samen met de *fenêtres à longuer* een fotografisch effect van inkadering, licht en donker.

Le Corbusier besloot extra aandacht te besteden aan de cellen vanwege het feit dat de monniken hier een groot deel van hun dag zouden doorbrengen. Toch zijn de verblijven zeer klein van afmetingen met een hoogte van 2,26 meter (de lengte van een man met zijn arm naar boven gestrekt) en een diepte van 5,92 meter. Deze afmetingen zijn afkomstig van het door Le Corbusier ontwikkelde Modulor, om zo ruimte en man harmonieus te verbinden. Iedere kamer wordt begrensd door een loggia, waardoor licht via een glazen bakstenen balustrade gefragmenteerd in de

Le Corbusier in overleg met de monniken van de Dominicaanse orde

Le Couvent Sainte Marie de la Tourette

De monnikenverblijven

kloostercel valt.

Het woonverblijf dat een groot deel van het klooster beslaat, is net als de rest van het klooster uitgevoerd in beton. De individuele cellen zijn bekleed met pleisterwerk en zijn ingericht met een bed, wasbak, kast, lamp, bureau en een stoel. Deze meubelstukken zijn gevormd uit warm hout om zo samen te gaan met de koelere materialen van de muren, vloer en het plafond. Een toilet is niet aanwezig in de cellen.

De wandelgangen:

Zoals reeds vermeld is het traditionele principe van een wandelgang rond een hof hier niet toegepast. Le Corbusier legt hier echter een aantal wandelgangen in de vorm van een kruis door het hof heen. Deze wandelgangen worden ondersteund door *pilotes*, en lijken te zweven. De gangen verbinden de kerk, lokalen en atriums en omvatten ieder een dichte wand, bedekt met ruw wit pleisterwerk, en een open zijde, waar verdiepingshoge ramen zicht bieden op het gefragmenteerde hof. Deze ramen bestaat uit een steeds veranderend ritme van dunne betonnen kolommen. Schaduwen die deze kolommen in de wandelgangen werpen zijn volgen hetzelfde ritme en geven de ruimtes een bijzonder karakter. Op sommige punten overheerst het licht, op andere punten overwint de schaduw. Net als bij de *fenêtres à longuer* wordt hier een fotografisch effect bereikt.

Vanwege het feit dat de wandelgangen op kolommen staan loopt het hof onder de gangen door, ook onder drie van de vier vleugels van het klooster blijft het maaiveld onaangeroerd, deze worden enkel begroet door de kolommen in

veel verschillende vormen. Wanneer men het klooster van deze zijde bekijkt zal hij denken zich in een beeldentuin te bevinden, zo rust het atrium op een set kolommen die nog het meest doen denken aan een abstracte weergave van de poten van een dier. Het helling van de heuvel versterkt dit effect, dit is een aparte wereld onder het klooster.

Het heiligdom:

Veel van de bijzondere vormen van dit klooster zijn gewijd aan het heiligdom: de twee kapellen, de sacristie en de kerk. Aan iedere ruimte is bijzonder aandacht besteed, iedere vorm maakt zo van de ruimte een ongewone ervaring.

De kapel aan de westzijde van het hof is te bereiken vanaf de gemeenschappelijke ruimte voor de student-monniken. Deze kapel lijkt aan deze ruimte te hangen, maar wordt ondersteund door een kruisvormige constructie. Op deze constructie bevindt zich de kapel die is gevormd uit een kubus, deze wordt uiteindelijk bekroont met een piramide vormig dak. In dit dak is een rechthoekig volume geschoven, van waaruit licht in de kapel valt.

Schuin tegenover de kapel bevindt zich de sacristie, die evenals voorgenoemde het hof onderbreekt. De sacristie wordt vooral getypeerd door de zeven volumes die uit het dak steken. Tussen de begroeiing die zich van het dak meester heeft gemaakt lijken deze volumes zwerfkeien die hier ooit zijn neergelegd. Deze volumes die zijn gericht naar het oosten, waar de zon opkomt, laten licht in de ruimte daaronder toe.

Aan de andere zijde van de kerk, weggijkend van het klooster, bevindt zich

Een van de loopgangen, met daarachter het dak van de sacristie

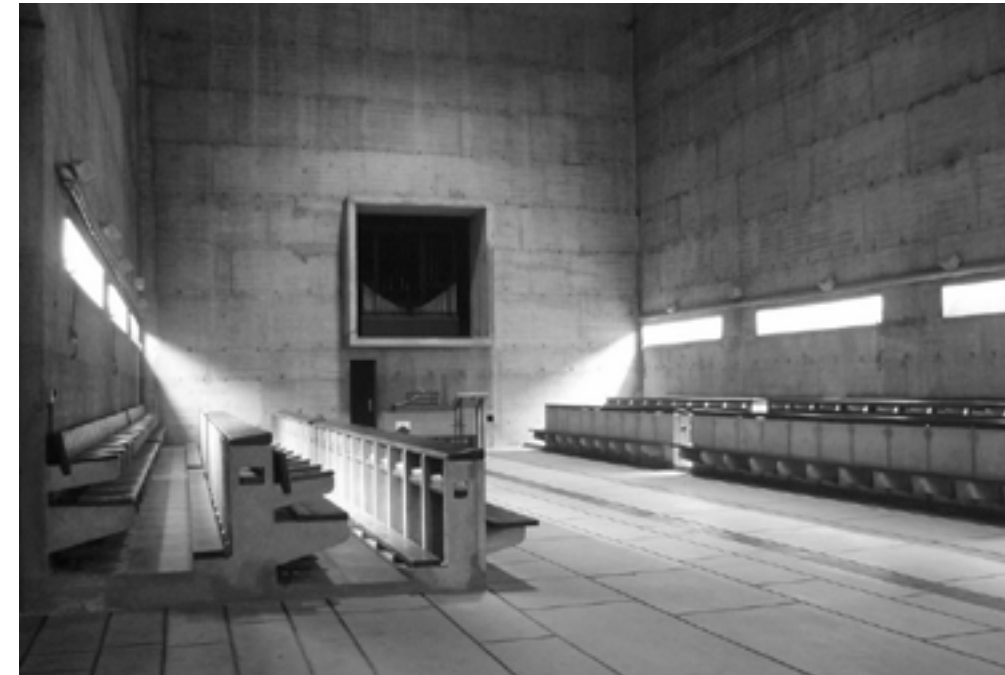

Een van de loopgangen, losgekoppeld van de grond

een kapel. Ook hier heeft Le Corbusier een aantal volumes door de bovenzijde van de kapel geschoven om zo licht naar de ruimte daarbinnen te leiden. Hier is echter sprake van drie grote betonnen cilinders, die doen denken aan de schoorstenen van een oceaanstomer uit het begin van de 20^e eeuw. Deze cilinders richten zich naar de hemel, ieder onder een andere hoek. Deze aanbouw bevat zeven individuele altaars, de gelegenheid biedend om individueel het gebed te doorlopen

Tussen de kapel en de sacristie bevindt zich de kerk, deze is echter zeer ingetogen vormgegeven, een anker waaraan de bijzondere vormen zich vastklampen. De kerk reikt als de enige vleugel tot de grond, het is als het ware de basis voor de rest van het klooster, een rots waar de bewoners van het klooster altijd hun toevlucht kunnen vinden. De monolithische betonnen vormgeving, die slechts op enkele plaatsen wordt onderbroken, draagt overigens ook bij aan dit gevoel.

Ook aan de binnenzijde is beton alom aanwezig, op sommige punten zijn subtiele onderbrekingen in de wand aangebracht om zo licht naar binnen te laten. Ter plaatse van de kapel en sacristie zijn de wanden van de kerk weggesneden. Hier maakt het kale beton plaats voor vlakken die in felle kleuren zijn geschilderd. Op het dak bekroont een driehoekige betonnen wand de kerk, de klokkentoren.

De kerk

Een kleurenspeel in de kapel

De sacristie met daarachter de kerk

Een vergelijking

voorgaande kloosters hebben hetzelfde doel: heet comfortabel onderbrengen van haar bewoners en zorgen dat deze hun leven aan God kunnen wijden. Dom Hans van der Laan en Le Corbusier hebben beiden echter een totaal verschillende aanpak in acht genomen. Bij Van der Laan, zelf monnik, stond eenvoudig centraal, Le Corbusier nam een meer sculpturaal pad. Beiden zijn ongetwijfeld geslaagd in het scheppen van een goedwerkend klooster.

Het Hotel van Verlossing heeft op verschillende punten raakvlak met het klooster. Het hotel zal zelfs bestempeld kunnen worden als een seculier klooster, waarbij niet een allesomvattende macht centraal staat, maar het individu. Een plaats waar de gast zijn dagen besteedt in opdracht van zichzelf, een moderne interpretatie van het traditionele klooster.

Elementen die in beide kloosters prominent naar voren komen zijn de loopgangen. Deze zijn met zeer veel aandacht samengesteld en nemen een groot deel in, in het leven van een monnik. Hier ontmoeten monniken elkaar, en begeven ze zich van hun cellen naar de heilige ruimtes. Ook in het hotel wil ik dit naar voren laten komen, een stelsel van gangen en ruimten die geen verblijfsdoel op zich hebben, maar waar genoeg gelegenheid voor het verblijven bestaat. Ook is de relatie tussen deze wandelgangen en het hof dat zich in ieder klooster uit zeer interessant. Via dit hof kan de gebruiker wellicht op andere wandelgangen uitkijken, om zo inzicht te krijgen wat zich in het klooster afspeelt. Ook is het hof een verbinding met de buitenwereld, dit hof is onderdeel van de wereld die de monniken hebben gekozen

achter te laten. Toch is zo'n hof een wereld op zich, een eigen kosmos.

Een andere zaak van belang zijn de ruimtes die gewijd zijn aan inwaarts gekeerde stilte en verering: de kapel, kerk en sacristie. Dit kan het hart van het klooster worden genoemd, hier voltrekken zich activiteiten waar veel van het leven van een monnik om draait. In een klooster gewijd aan het individu is hier allicht minder sprake van, maar toch zijn ruimtes met dit doel een vereiste. Niet om een god te aanbidden, maar om het leven te vereren. Deze ruimtes kunnen zich uiten in plaatsen waar mensen kunnen mediteren, dwalen en reflecteren.

Le Couvent Sainte Marie de la Tourette, losgekoppeld van de heuvel

Kritiek

38

Het Hotel van Verlossing staat symbool voor het afstand nemen van de maatschappij zoals wij die kennen: een maatschappij die wordt gekenmerkt door rentabiliteit. De broedplaats van het Hotel van Verlossing is dus de generieke stad, daar waar de stad verlost is van de 'dwangbuis van de identiteit', waar winkelen de enige activiteit is (Koolhaas, Mau, & Sigler, 1995, p. 1260).

Anders dan de kantoren en hotels van de generieke stad oefent het Hotel van Verlossing wel degelijk invloed uit op de stad waarin hij staat. Het hotel is in de stad waar het wordt verwezenlijkt een kritiek op de directe omgeving, en hint met zijn architectuur naar het utopische: een vrije maatschappij die zou kunnen zijn, maar niet is.

Het hotel doelt dus niet om de maatschappij te veranderen, maar om omstanders bewust te maken van hun positie in deze maatschappij, en in het proces een zo groot mogelijke groep van rust en bezinning te voorzien. Na verloop van tijd, na vele jaren, zal het bestaan van dit toevluchtsoord voor zo velen bekend zijn dat wellicht een kantelpunt wordt bereikt, een punt waarop de moderne mens een lijn trekt, wanneer de vicieuze cirkel van consumptie wordt verbroken, dit is echter een droom.

Hier kan een parallel worden getrokken met de Italiaanse groep Superstudio, die actief waren in de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw. Superstudio uitte door middel van zogenaamde 'super-architectuur' kritiek op de consumptiemaatschappij van de westelijke wereld. Ze gebruikte hier verschillende vakgebieden zoals film, kunst, muziek en literatuur. Met de projecten wordt een totaalvisie op de

samenleving geformuleerd met als doel de architect, die de concreet gebouwde vorm centraal stelt, van zijn sokkel te halen door architectuur als een poëtische en intellectuele daad te beschouwen (Bekkering, 1992).

Een bekend project van Superstudio zijn Le Dodici Città Ideali (De twaalf ideale steden). Hier neemt Superstudio een kritische houding aan, door bepaalde aspecten van de stad en de moderne samenleving tot het absurde uit te vergroten en zo een maatschappij creërend waarin herinnering, verleden en context ontbreken. De bewoner van de stad is hier een bloedlichaam in het lichaam van de stad. De stad voorziet in de behoeften van haar bewoners, zodat de noodzaak om zelf een bestaan te vormen verdwijnt. Een voorbeeld:

Second city: Temporal cochlea-city

The city is an endless screw, 4.5 Km. in diameter, completing one revolution a year.

Its lower extremity, facing the centre of the earth, consists of an excavating apparatus (a kind of turbine, with blades) that, in revolving, crushes rock, forcing all matter towards the centre of the cylinder and through a duct up to the ground. Above the turbine is the propulsion apparatus, an atomic power centre set to last 10,000 years and the automatic plant and electronic computers that control the city.

The upper extremity grows gradually, remaining constantly at the level of the ground outside. Growth is realized through the continuous construction of new

39

Continuous Monument, Superstudio (1969)

sections of city by means of an automatic building-site placed like a bridge between the centre and the perimeter. On this site, rock detritus from the excavations at the bottom is used as building material.

The city is composed of living-cells arranged in a double row of concrete circles. Between the two contiguous circles of cells runs a roadway. Each cell has a single opening, a door giving on to the circular roadway; the other three walls backing onto other cells are totally opaque and soundproof.

The floor of the cells is soft, all apparatus required for the satisfaction of individual living needs are hidden in the ceiling and are tele-controlled. The entire city is climatized at a constant 25°C. with 60% humidity. Each cell is constantly lit to an intensity of 150 lux; the roads are illuminated to an intensity of 500 lux; this light contains all the wavelengths of the visible spectrum; that of the roads also contains small quantities of ultra-violet light.

The cells have no system for closing or screening.

Inhabitants live one to a cell, and assesses no clothes or other objects because the city provides for their every need. They are absolutely free to act and organize their lives, both as individuals and as a community; to be alone; to gather in groups; to create laws or regulations; the only restriction is that they cannot go outside the city because the upper ends of the circular roads are closed by the automatic building sites.

Each cell contains an "automatic obstetrician" which, applied to the

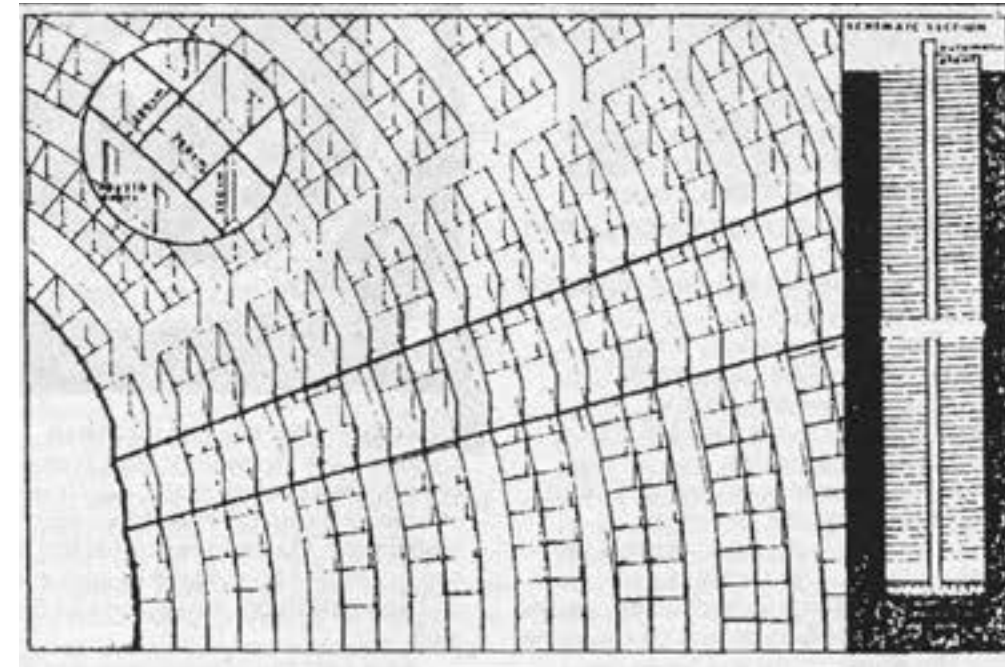
abdomen of the future mother, extracts the foetus painlessly. The baby is transported by pipeline to a cell in the newly-built section, where it is fed and looked after automatically. Only in this phase is the door of the cell sealed by a steel panel. For four years the child remains in his cell, during which time he learns the ethics and working of his city. Thereafter the metal door slides away and disappears forever into the wall.

Materials used for building the city remain unaltered for a century, without maintenance; then they begin to degenerate; this is also true of the equipment and machinery. Naturally, load-bearing structures and the general equipment of the city are an exception.

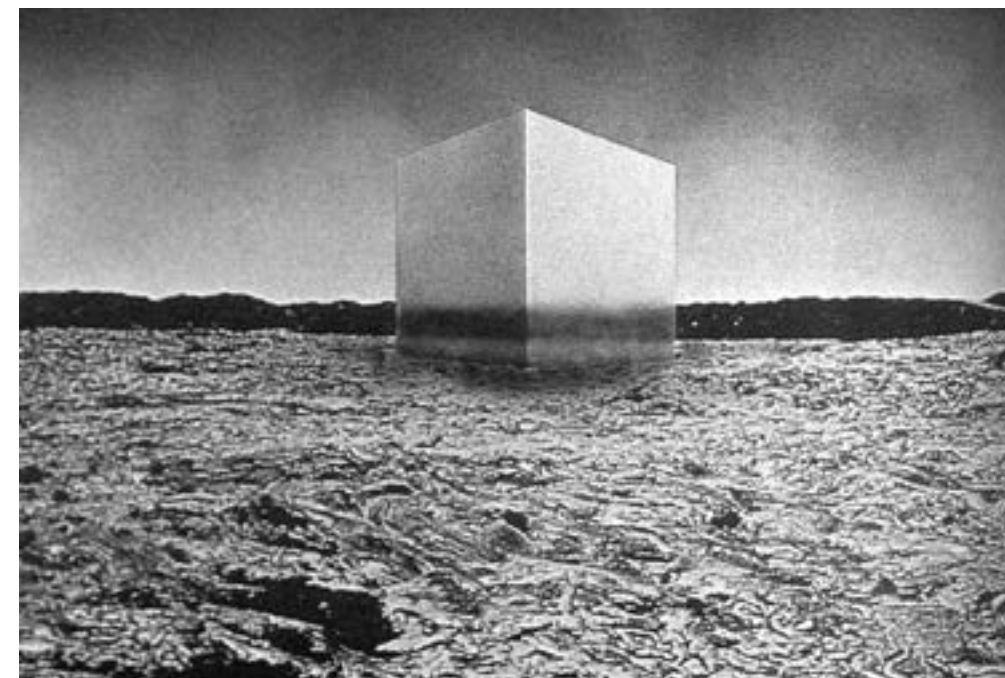
The inhabitants spend a lot of time in the roads near their cells; often, in groups or alone, they climb the spiral roads until they reach the children's zone and beyond, into the last four deserted and silent spirals where the new-born babies live. Often, placing their hands and ears against the warm, vibrating metal walls of the building-site, they try to penetrate the mystery of the outside world. But it is rare for someone to go down the road beyond the zone of extreme old age, into the spirals of decay and putrefaction of things and men, and yet further into the uncertain light and the heat, into the spirals scattered with detritus, dust, bones, until they reach the dark, suffocating and vibrant zones spiralling towards indefinite depths (Superstudio, 1971).

Met de verhalings van deze steden extrapoleert Superstudio de moderne maatschappij zoals hij nu is, tot wat de maatschappij zou kunnen worden zouden we rentabiliteit en efficiëntie als

uitgangspunt blijven nemen. Het Hotel van Verlossing speelt hier ook op in, niet door het uitvergroten van de defecten van de maatschappij, maar door met een fysiek object de omstander bewust te maken van het probleem. En door het individu de mogelijkheid te geven om zichzelf te ontkoppelen van dit probleem.

Detail van de tweede stad: Temporal cochlea-city

Derde stad: City of brains

Atmosfeer

42

Om tot een succesvol hotel te komen is naast het bieden van een plek van reflectie en het uitten van een kritiek op de samenleving ook de atmosfeer waarin voorgaande gehuld is een cruciaal element. Atmosfeer bepaalt hoe gebruikers het gebouw ervaren, met atmosfeer kan de beleving van de gast zelfs gestuurd worden. Ook het boek *Siddhartha* is doordrenkt met deze atmosfeer, Hesse verhaalt de ervaringen van Siddhartha zo dat de lezer zich automatisch dichterbij de protagonist, hij wordt hier onderdeel van.

Buiten kijf staat dus dat atmosfeer een belangrijke factor is in de architectuur, en dan met mate voor een hotel waar de gast komt om tot rust te komen. Een hotel met een atmosfeer die voorgaande in de kaart speelt is wat ik voor ogen heb. Nu blijft echter de vraag hoe dit te doen. Atmosfeer is een vaag en haast onvast begrip, en lijkt veel meer te omvatten dan alleen het zicht. Het is nadrukkelijke aandacht voor materialiteit, geluid, temperatuur, schaal. Maar ook door blootstelling aan de elementen: aan licht, water en wind. Dingen en hun vorm zijn hier niet van het grootste belang. De focus ligt op ervaring, reflectie en de atmosfeer die dit moet bewerkstelligen. Zo ook stelt Finse architect Juhani Pallasmaa: "The quality of a space or place is not merely a visual perceptual quality as is usually assumed. The judgement of environmental character is a complex multi-sensory fusion of countless factors, which are immediately and synthetically grasped as an overall atmosphere, feeling, mood or ambiance" (Böhme, 2006, pp. 112 - 114).

Beleving staat dus centraal in het creëren van een atmosfeer waarin pure vrije tijd mogelijk is.

In zijn werk probeert én slaagt Tadao Ando in het creëren van zo'n plek. In zijn eerste gerealiseerde project, het Azuma huis in Osaka, sluit Ando het interieur af van de omgeving door een massieve betonnen wand te plaatsen die slechts wordt onderbroken door één enkele deur. Wanneer de bewoner de drempel van dit huis betreedt hoeft hij zich niet langer meer bewust te zijn van de buitenwereld achter zich. Hij is afgescheiden van het stadsleven door een fysieke barrière die geluid en zicht afschermt. In het middelpunt van het slechts 57 m² tellende perceel bevindt zich een in de buitenlucht gesitueerde binnenplaats. Om zich van de ene naar de andere ruimte te begeven is de bewoner geforceerd zich door deze binnenplaats te begeven, blootgesteld aan de elementen.

Met dit project heeft Ando de buitenwereld buitengesloten en een zekere mate van natuur toegelaten. In tegenstelling tot Sennett's overtuigingen is hij er hier wel in geslaagd een toevluchtsoord te scheppen. "A living space should be a sanctuary, it has to be a place where you can reflect on your life. When one arrives home, it's a very tranquil feeling. I wanted to make a very quiet piece of architecture, a sensitive piece of architecture" (Ando, 2004, p. 7).

Een andere architect die een sterke mate van atmosfeer in zijn werk verweeft is Peter Zumthor. Zumthor's ontwerpen zijn een goed voorbeeld van een ontwerpaanpak die voornamelijk op atmosfeer gebaseerd is, "For me, architecture is not primarily about form, not at all" (Zumthor, 2013).

Het Serpentine Gallery paviljoen in Londen, een in 2011 gerealiseerd tijdelijk paviljoen, is een voorbeeld waar het

interieur Azuma Huis

Azuma huis in Osaka

Serpentine Gallery paviljoen

43

ontsnappen aan het stadsleven een centrale rol inneemt. Het paviljoen heeft een rechthoekige vorm met een dubbele wand, met in het centrum een grote leegte, in deze leegte bevindt zich een afgezonderde tuin waar ieder zicht naar het omliggende park en het constante geruis van de stad daarachter wordt afgesloten. In een interview legt Zumthor uit dat "the building acts as a stage, a backdrop for the interior garden of flowers and light. Through blackness and shadow one enters the building from the lawn and begins the transition into the central garden, a place abstracted from the world of noise and traffic and the smells of London" (Fairs, 2011). In dit paviljoen hebben bezoekers de mogelijkheid om voor een korte tijd te zitten, dwalen, na te denken.

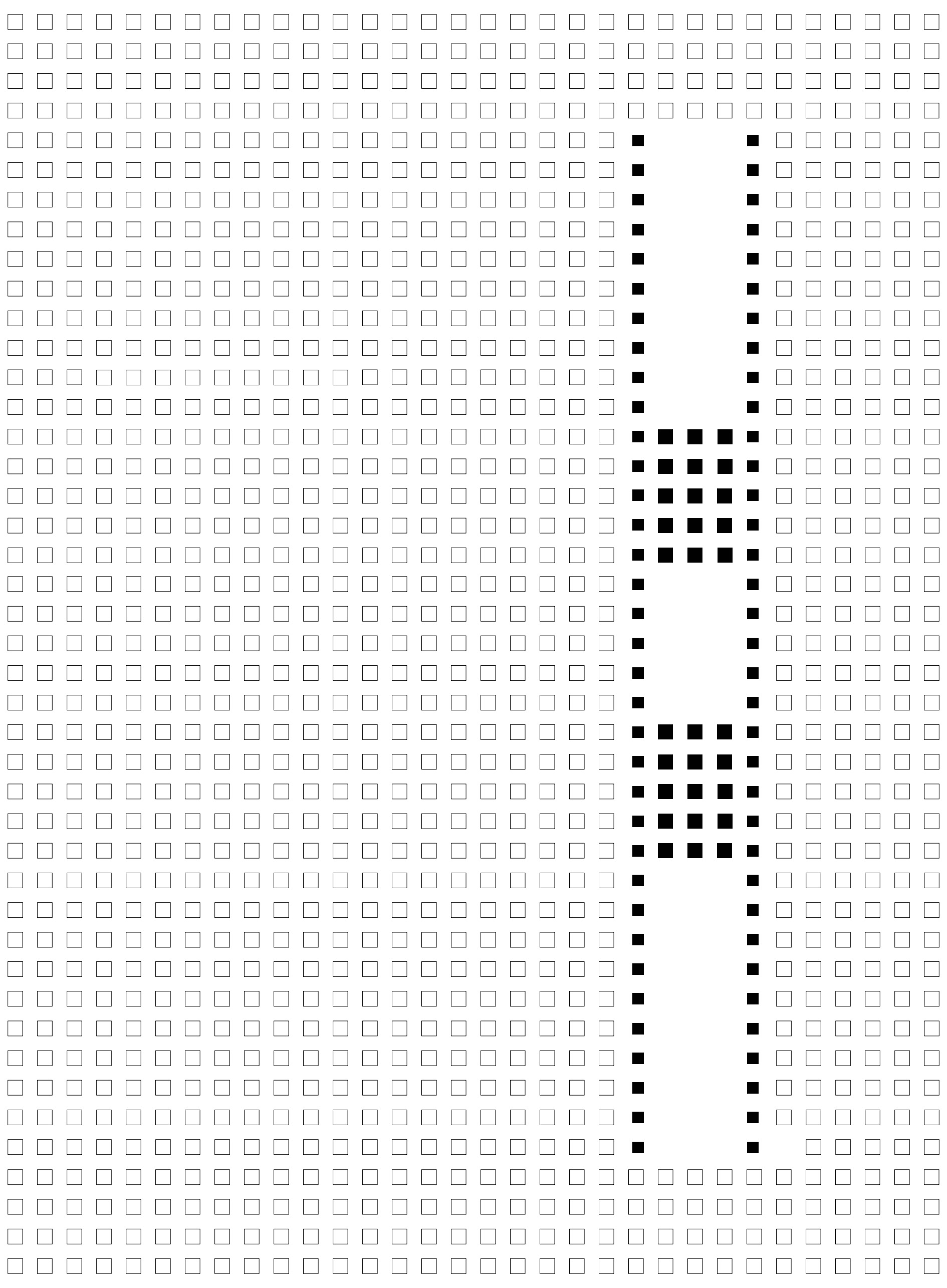
De manier van ontwerpen die Ando en Zumthor toepassen zou voordelig zijn wanneer dit zou worden toegepast op een Hotel van Verlossing. Een ontwerp met als doel het scheppen van een atmosfeer waar pure vrije tijd mogelijk is. Deze wijze van ontwerpen moet aanwezig zijn in ieder aspect van het hotel, het hotel moet er van zijn verzadigd: hotelkamers met ruimtes om je in te verschuilen, plaatsen waar gasten rond kunnen dwalen zonder een specifieke bestemming, of kamers waar de elementen de vrij spel hebben, waar weer en wind de atmosfeer van de kamer bij het uur veranderen. Dit is een hotel waar, net als in de denkbeeldige steden van Iain, gevoelens de hoofdmoot van het ontwerp bepalen. Anders dan zijn concepties is dit geen utopie, maar een reële opgave.

Wat er toe doet is dat het hotel een plek zal zijn waar de gast zijn emoties op kan reflecteren. Dit nieuwe type hotel zou

voor de gewone mens de mogelijkheid bieden om zijn dagelijkse leven te ontsnappen, niet naar een plek waar slechts afleiding wordt geopperd, maar naar een plaats waar hij tot de kern van vrije tijd kan komen. Een toevluchtsoord.

Mount Tindaya - Eduardo Chillada (rendering). een ruimte met een karakteristieke atmosfeer

Het ontwerp

Locatie - La Défense

48

Net ten westen van het centrum van Parijs, in het verlengde van de beroemde as die begint bij het Louvre en zich door de Arc de Triomphe heen boort, bevindt zich het zakelijk hart van Frankrijk: La Défense. Deze stad is vormgegeven uit grote kantoorgebouwen die een aantal multinationals vertegenwoordigen. Te midden van deze torens bevindt zich *La Grande Arche*, die in het midden van de voorgenoemde as is gevestigd.

La Défense laat zich het best omschrijven als een stuk niemandsland, waar de tempels van het kapitalisme het straat- en hemelbeeld bepalen, alwaar verder oprukkend, het achterland verzwelgend. Toch bestaat deze stad niet zonder redenen, in een competitie voor een uitbreidingsplan van het gebied noemt O.M.A. La Défense de redder van het Parijs zoals wij dat kennen: "Its (La Défense) presence has saved Paris; each 'eyesore' realized *there* has prevented an invasion of the center" (Koolhaas, Mau, & Sigler, 1995, p. 1092).

Deze redder in nood zag het levenslicht in 1958, toen het Centre des Nouvelles Industries et Technologies (CNIT) werd voltooid. Het CNIT stond tussen de fabrieken, huizen en hier en daar een boerderij, een typische voorstad van Parijs. In de jaren daarna maakte deze voorstad plaats voor torens en werd een groot plein gerealiseerd op de plaats waar voorheen een rotonde lag. Zo ontwikkelde La Défense zich tot Europa's grootste zakendistrict.

Aan de achterzijde van La Grande Arche buigt de as naar het zuiden en verdwijnt langzaam in de voorsteden van Parijs. Ook hier wordt het gebied gekenmerkt door een overmaat aan glas en beton, enkel onderbroken door snelwegen, tunnels en spoorlijnen.

Tussen deze wegen, net achter La Grande Arche, speelt zich echter iets wonderlijks af: twee grote begraafplaatsen onderbreken het stedelijke weefsel en vormen een klein groen rustpunt in de chaos daaromheen. Hier hebben *Le Cimetière nouveau de Puteaux* en *Le Cimetière nouveau de Neuilly* de invasie van beton overleefd. Deze twee rustpunten krijgen echter een wrange toevoeging: pal naast laatstgenoemde begraafplaats wordt een stadion gerealiseerd met een capaciteit van 40.000 man. Nog een plek voor vermaak en afleiding voor de Parijzenaar.

Tussen het in aanbouw zijnde stadion en de achterzijde van La Grande Arche bevindt zich een kleine strook ongebruikte grond, pal naast *La Jetée*, een verhoogde pier die zich zo'n 400 meter in westelijke richting vanuit La Grande Arche uitstrekt. Op deze strook grond, te midden van alle chaos, wordt het Hotel van Verlossing geplaatst.

Voor deze locatie is gekozen om de Parijzenaren te voorzien in een toevluchtsoord voor degenen die de stad om welke reden dan ook niet kunnen ontvluchten. Het Hotel van Verlossing zal hier boven alle andere gebouwen uittonen, ieder gebouw in de omgeving aan zijn schaduw onderwerpen. Het hotel, gevormd als een monoliet, is zichtbaar voor de duizenden forenzen die Parijs dagelijks doorkruisen. Het gebouw uit zich als een kritiek op de maatschappij, en doelt erop ieder individu erop te wijzen hoe zij in deze maatschappij leven. De toren lijkt donker en dreigend, maar wanneer de omstander naar boven kijkt, zal hij zien dat de toren zich opent, en uiteindelijk oplost in de lucht. Dit symboliseert de onafhankelijkheid van de moderne maatschappij waar zo velen naar verlangen. Het hotel is een weg tot deze onafhankelijkheid en rust.

Een groot aantal enorme kolommen vormt de basis van het hotel, deze kolommen rijken naar de lucht tot deze tenslotte in de hemel verdwijnen. Het overgrote deel van het hotel wordt op nu braakliggend terrein geplaatst, een klein deel zal vanwege de enorme afmetingen van het hotel op de bestaande begraafplaats komen. Dit betekent niet dat de begraafplaats moet wijken voor het hotel, de begraafplaats wordt juist uitgebreid. In de kolommen aan de voet van het hotel zal de begraafplaats zich namelijk voortzetten. De binnenste kolommen zullen inkepingen bevatten waar de doden hun laatste rustplaats kunnen vinden in de vorm van een mausoleum. Ook worden de twee al bestaande begraafplaatsen verbonden, zodat een groot geheel ontstaat door de integratie van de bestaande begraafplaatsen met de zuilengalerij van het hotel, en door een uitbreiding aan de zuidzijde van het hotel.

Zo gaat het Hotel van Verlossing een dialoog aan met zijn omgeving: Het maakt een statement met zijn vorm en afmetingen en zet zich daarmee af tegen zijn omgeving. Ook het in aanbouw zijnde stadion wordt overschaduwd door het hotel, en wordt door de schaal van het hotel gewezen op het futiele waarin het stadion voorziet. De begraafplaats en het hotel hebben een bijzondere relatie, beide vloeien als het ware in elkaar over, de grenzen waar het hotel stopt en de begraafplaats begint zijn vaag.

Dit hotel staat hier voor de eeuwigheid, in de tijd dat het in gebruik is zal het als kritiek op de samenleving dienen. Wanneer het hotel zijn doel heeft voltooid, en in onbruik zal raken, zal het als een waarschuwing dienen. Een waarschuwing voor een ontspoorde samenleving.

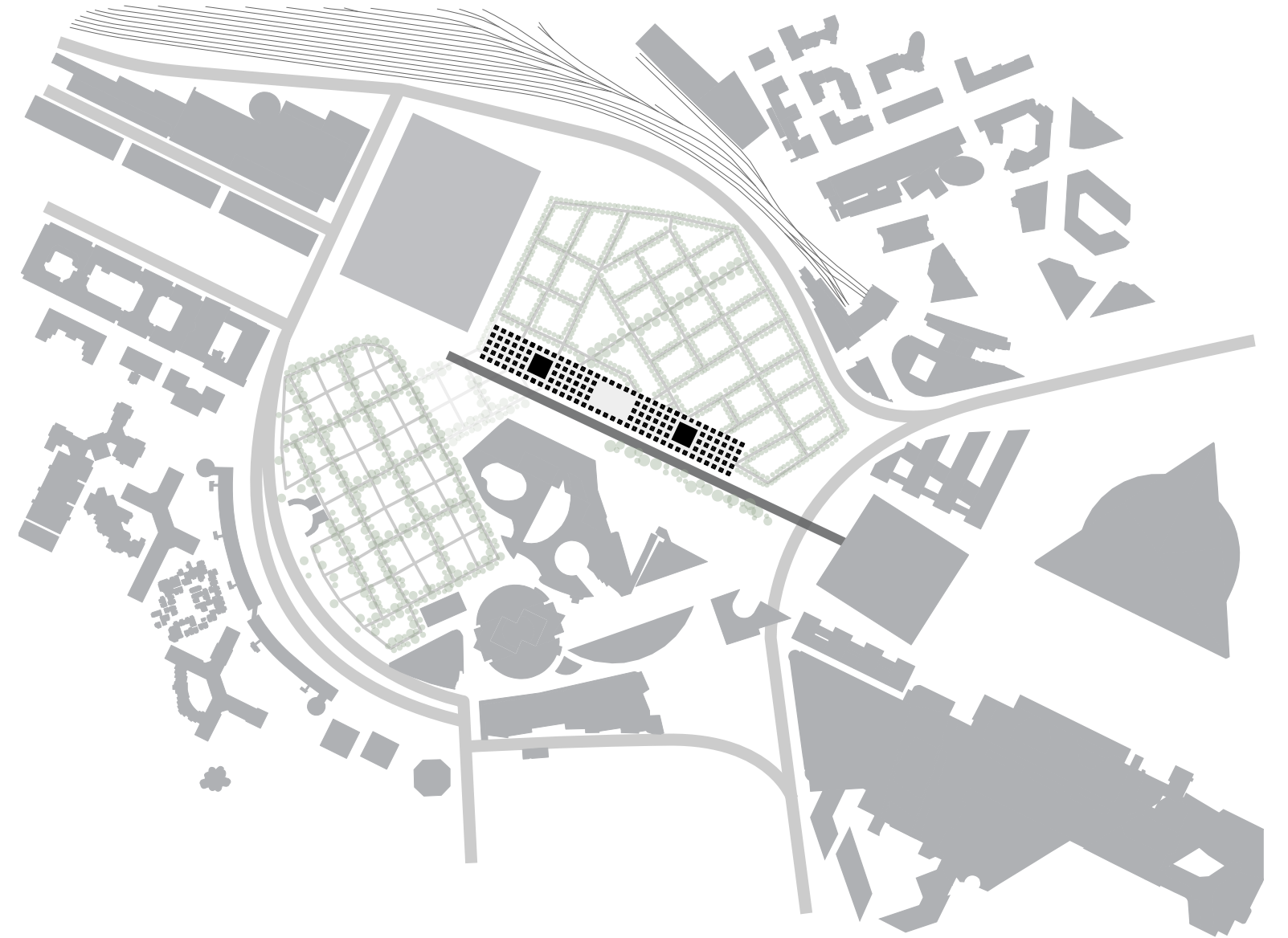
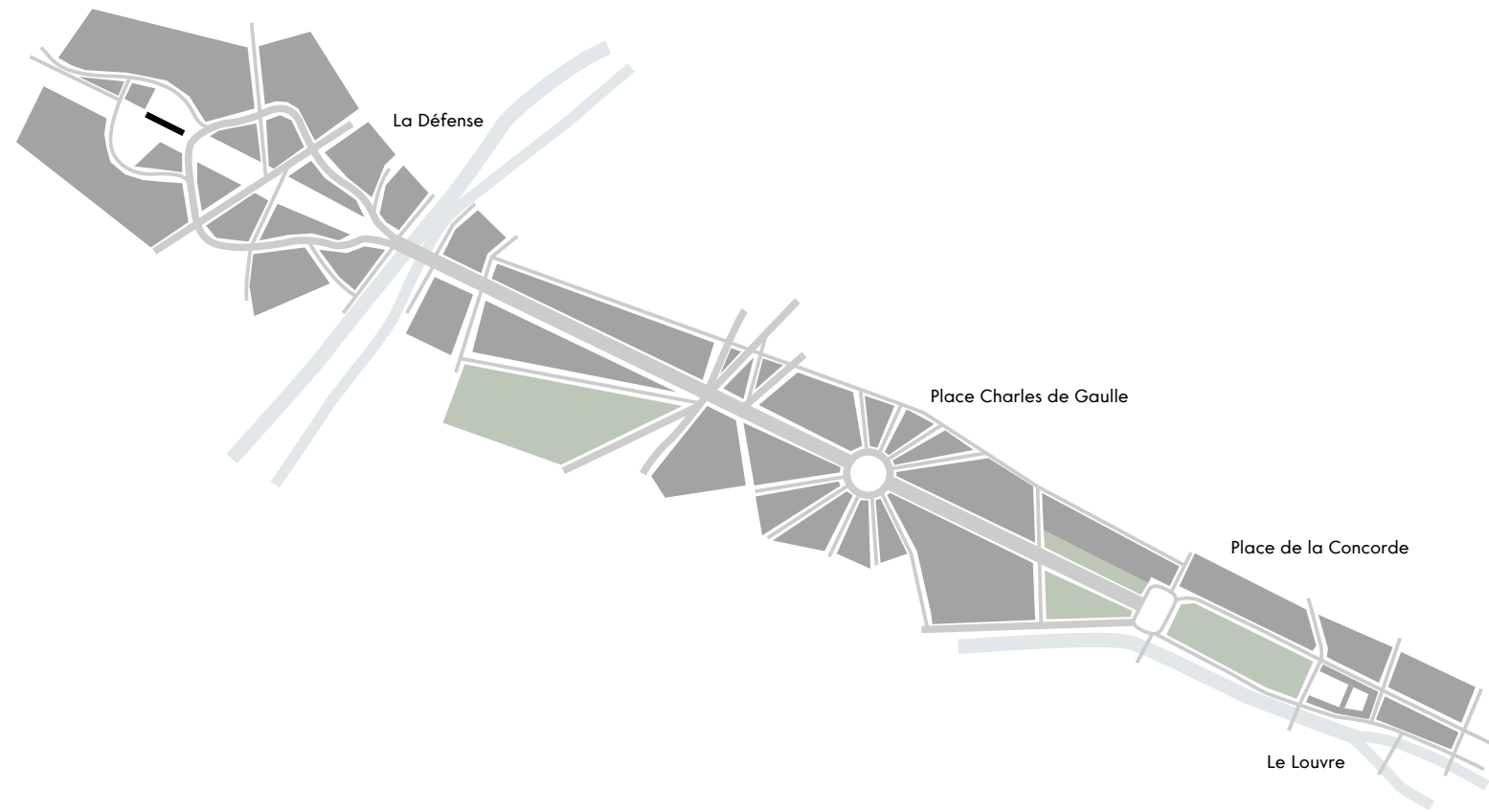
49

La Défense - 1958

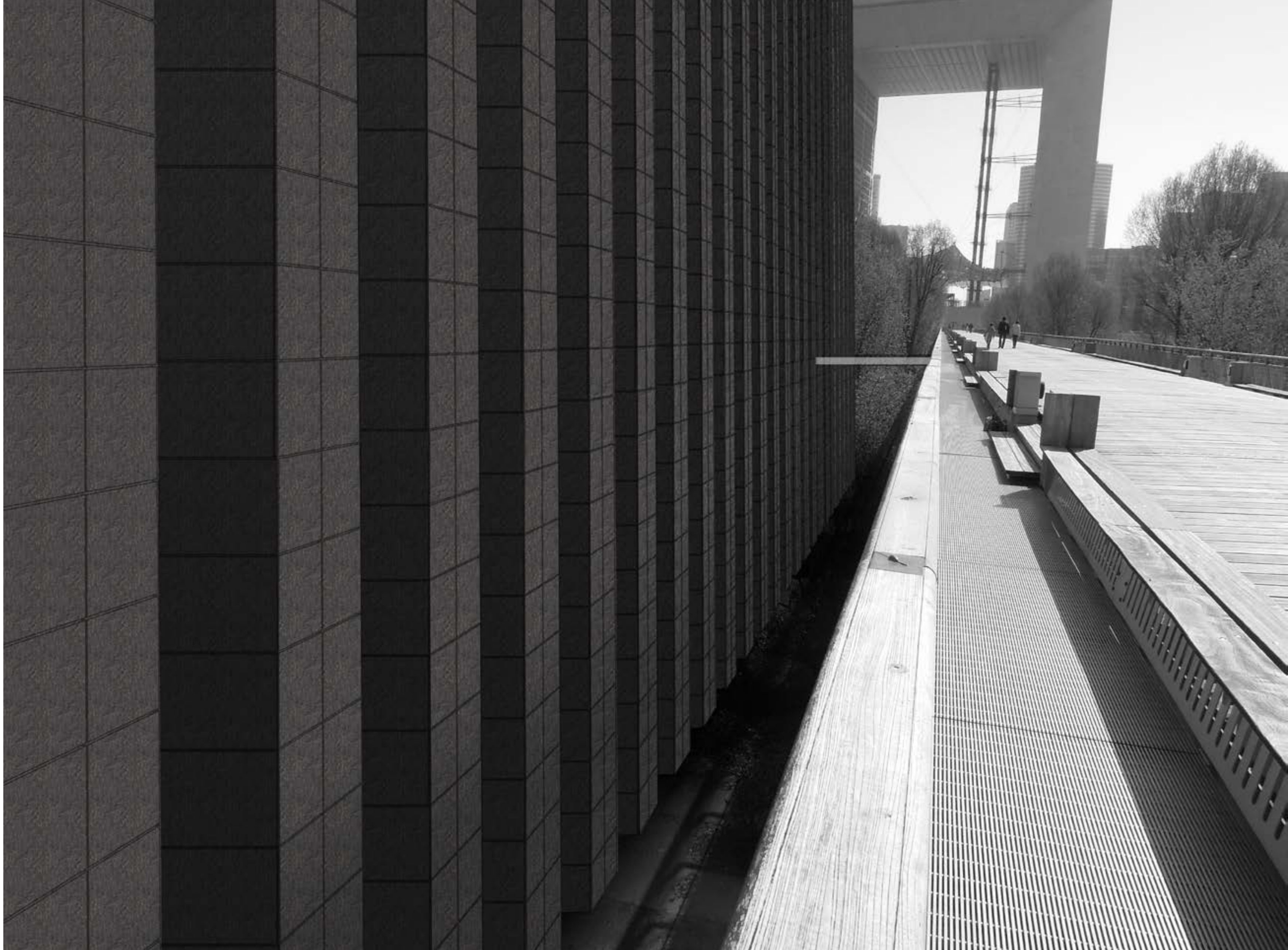
La Défense - heden

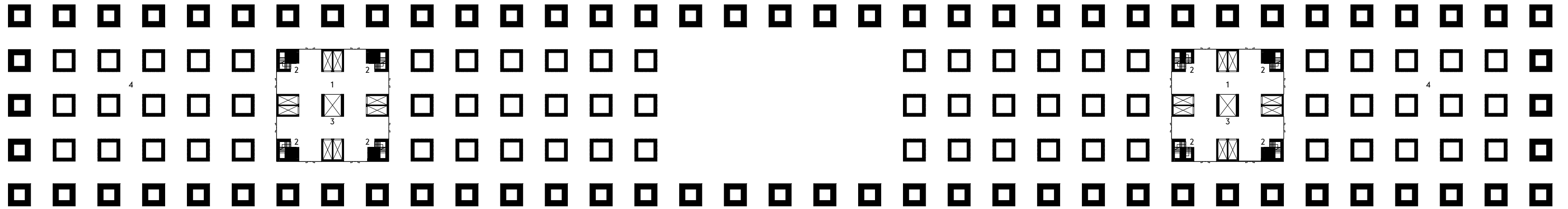

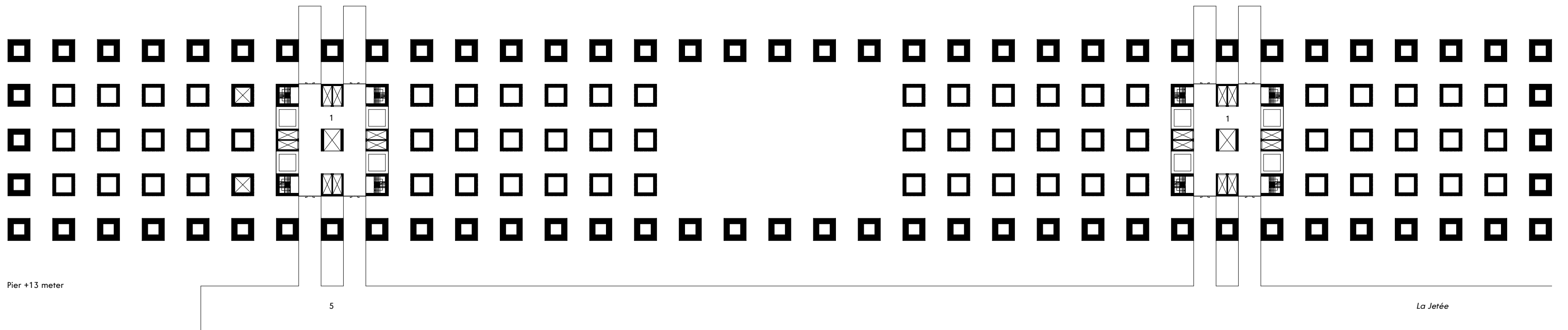

Tekeningen

60

Mausoleum +0 meter

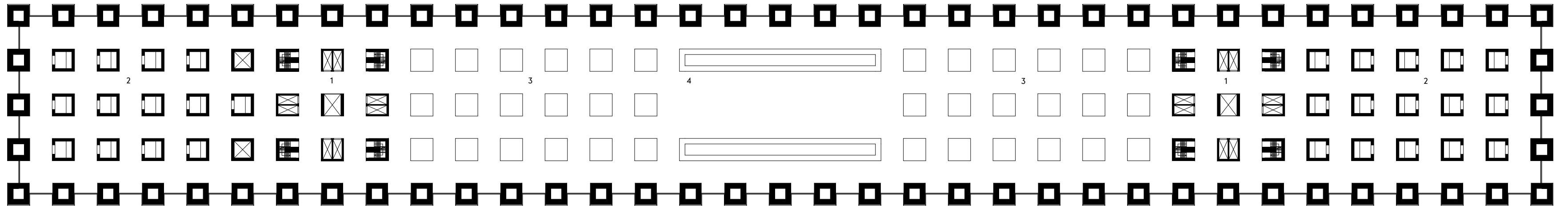
Pier +13 meter

La Jetée

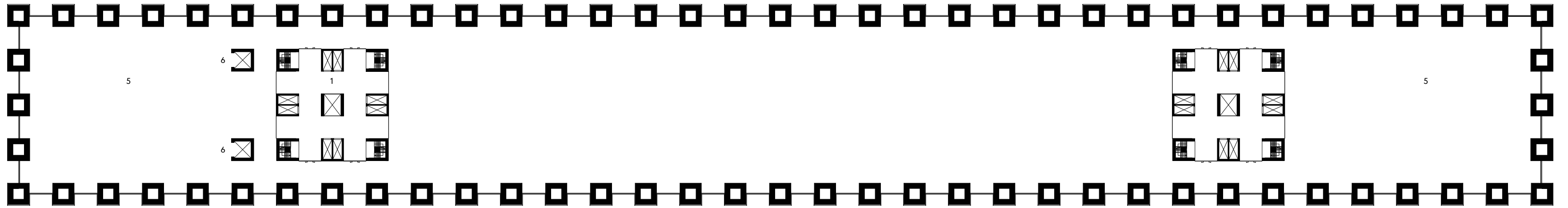
Legenda: 1 kern 2 entree 3 expresslift (van tempel naar uitgang) 4 mausoleum 5 pier

0 30m

Ontvangstruimte +26 meter

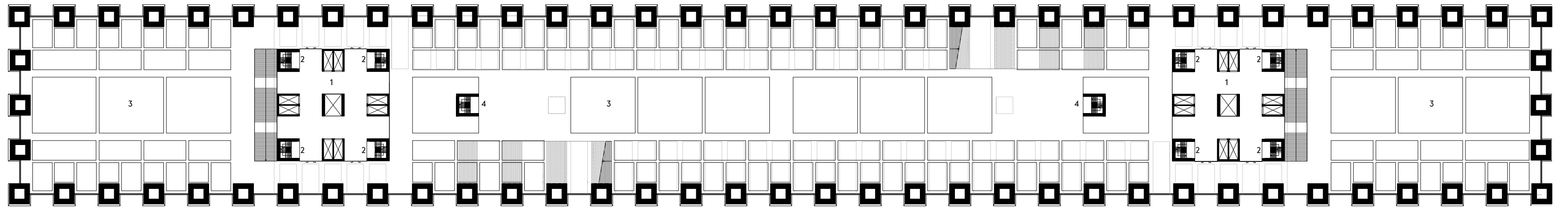

Back of the House +39 meter

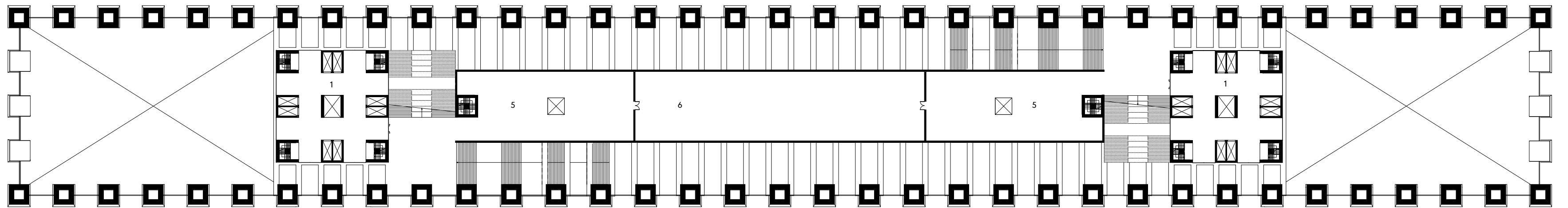
Legenda: 1 kern 2 spreekruimtes 3 ontvangstruimte 4 inschrijfbalie 5 back of the house 6 goederenlift

0 30m

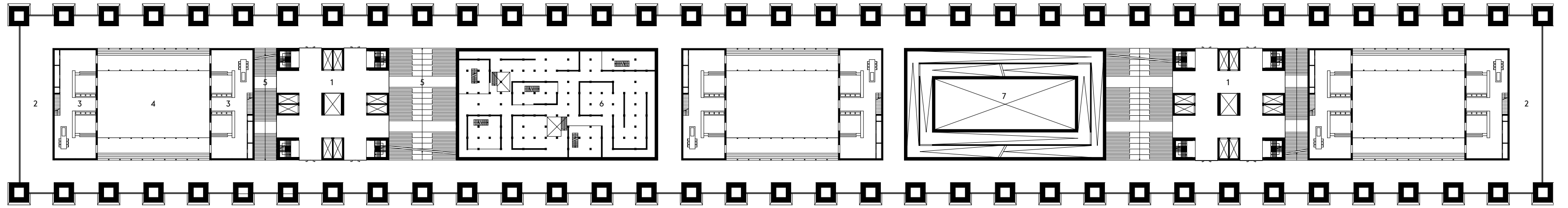
Tuin +52 +136,5 +221 meter

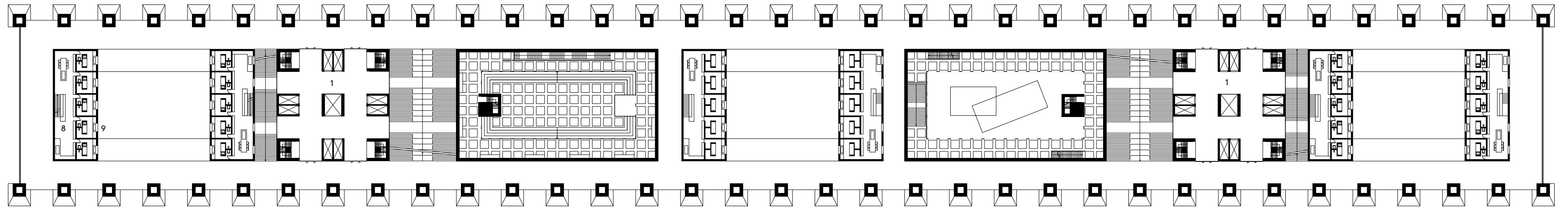
Opslag, technische ruimte +65 +139,5 +234 meter

Legenda: 1 kern 2 brandtrap 3 tuin 4 in- en uitgang van Louteringsroutes 5 opslag 6 technische ruimte

Woonvloer +71,5 +84,5 +97,5 +110,5 +123,5 +156 +169 +182 +195 +208 +240,5 +253,5 +266,5 +279,5 +292,5 meter

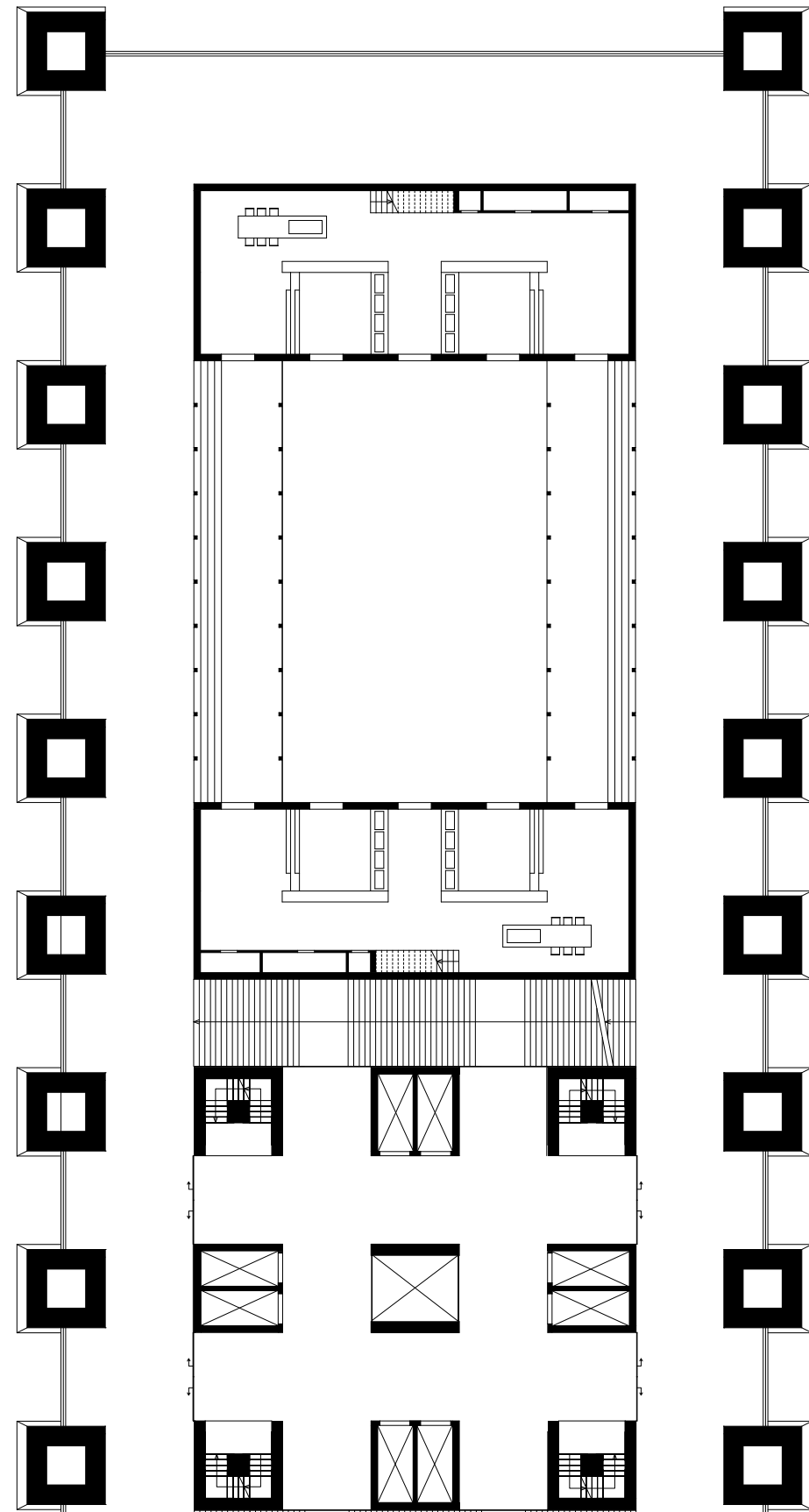
Woonvloer +269,5 meter (met kamers)

Legenda: 1 kern 2 rondgang 3 gemeenschappelijke ruimte 4 zen-tuin 5 trap tussen woonvloeren 6 louteringsroute (spiritueel) 7 louteringsroute (lichamelijk)

Legenda: 8 woonruimte 9 kamer

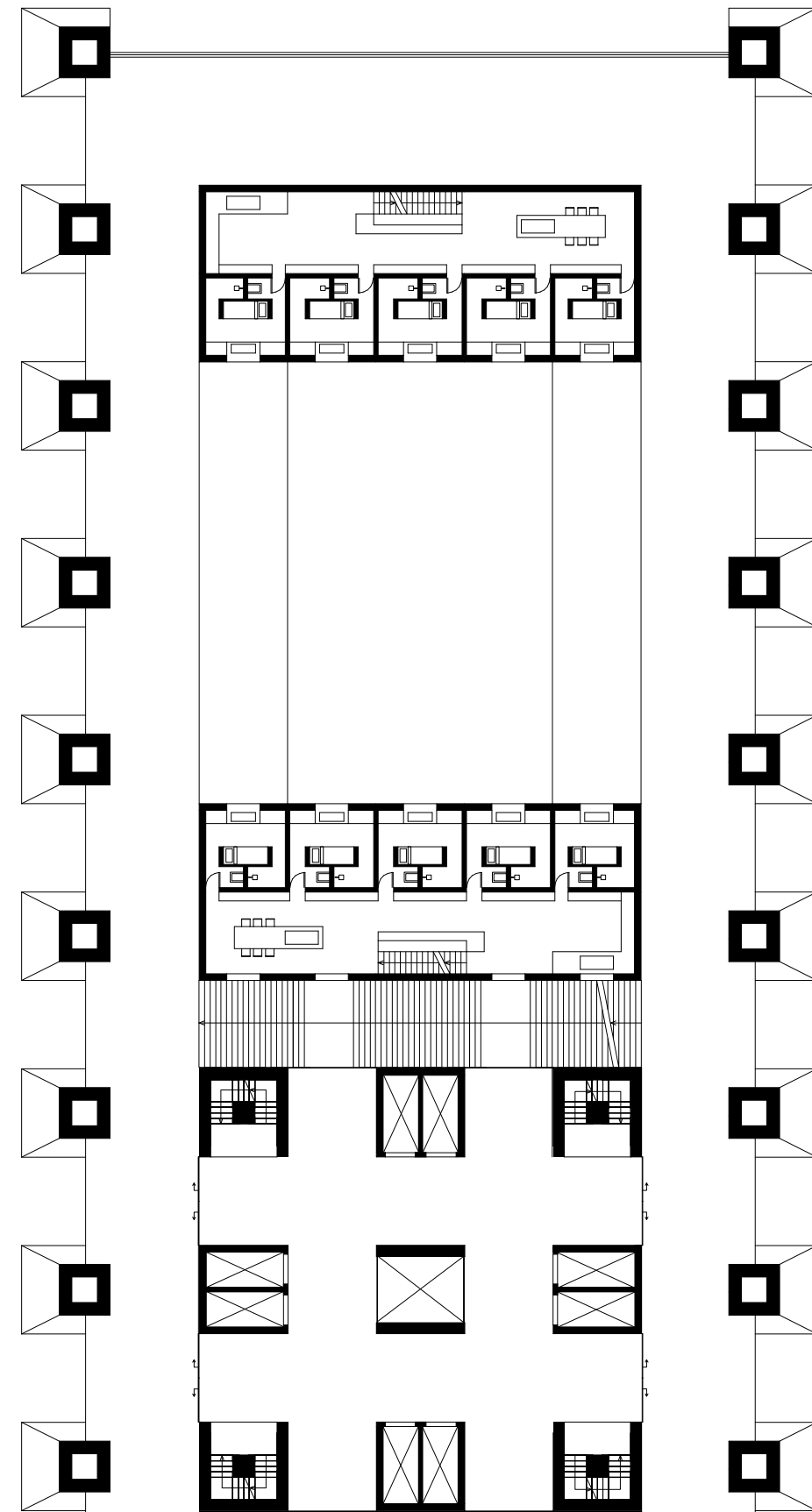
0 30m

Uitsnede van woonvloer (gemeenschappelijke ruimte)

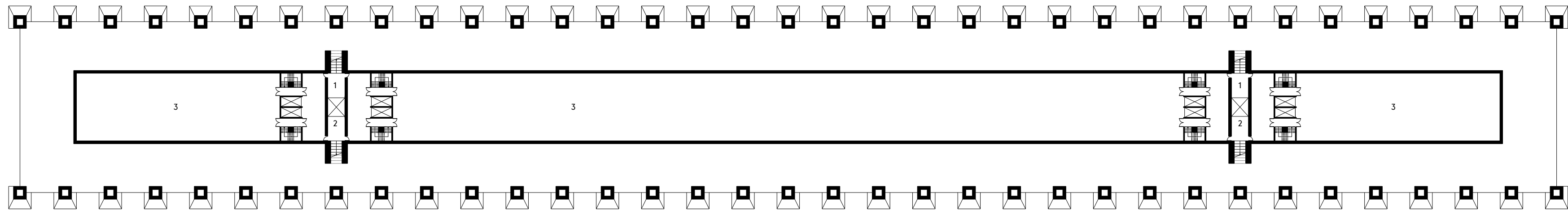
0 15m

Uitsnede van woonvloer (kamers, 3 verdiepingen per woonvloer)

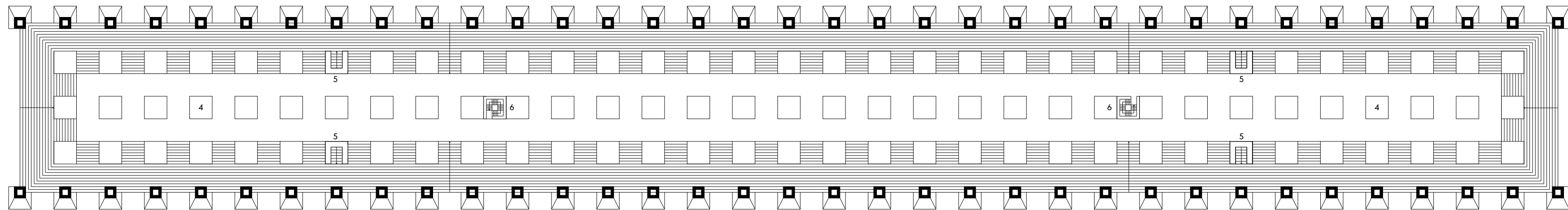
0 15m

70

71

Uitgang tempel, technische ruimte +305,5 meter

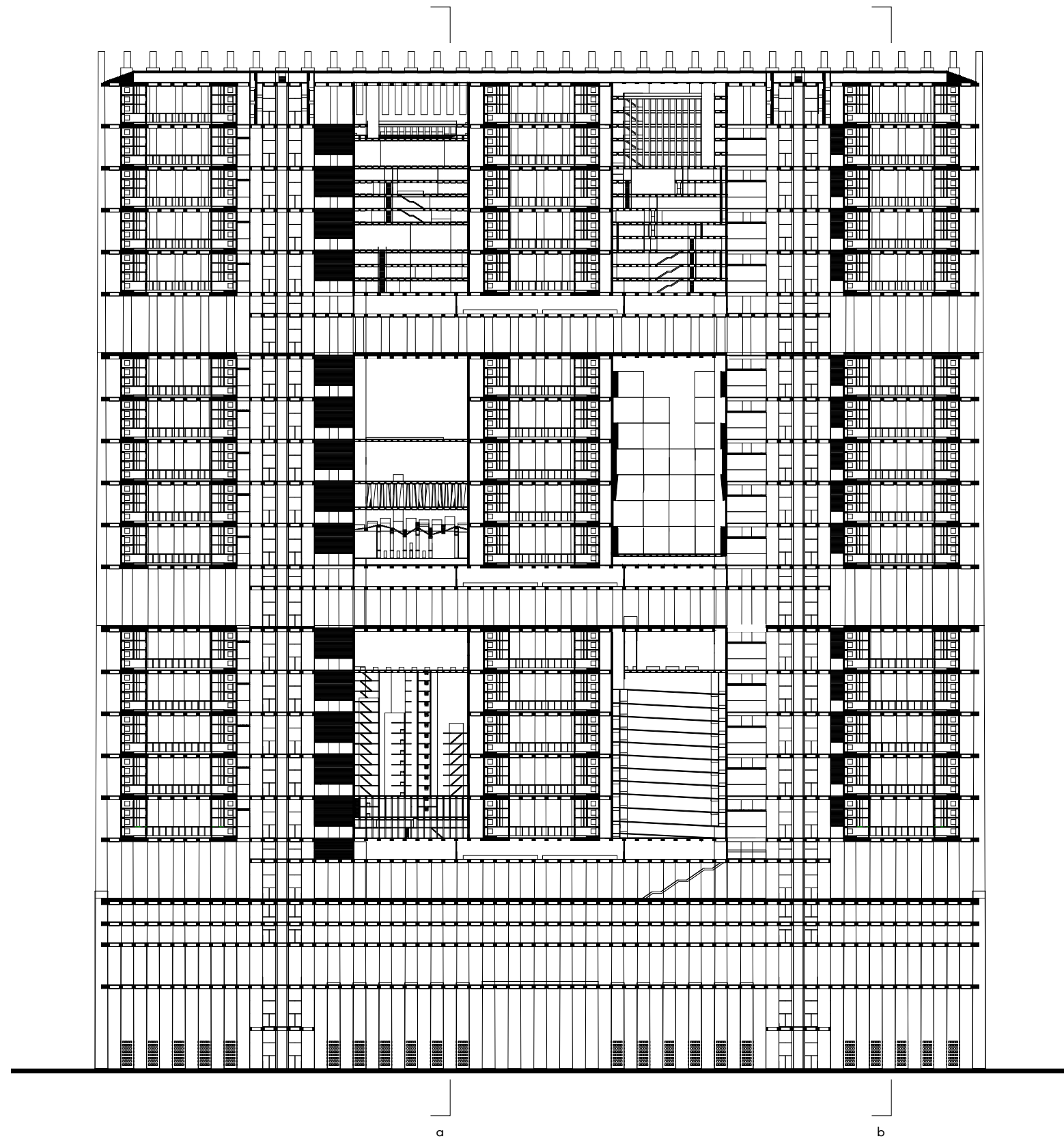

Tempel +309 meter

Legenda: 1 kern 2 expresslift naar uitgang 3 technische ruimte 4 tempel 5 trap naar kern 6 uitgang louteringsroute

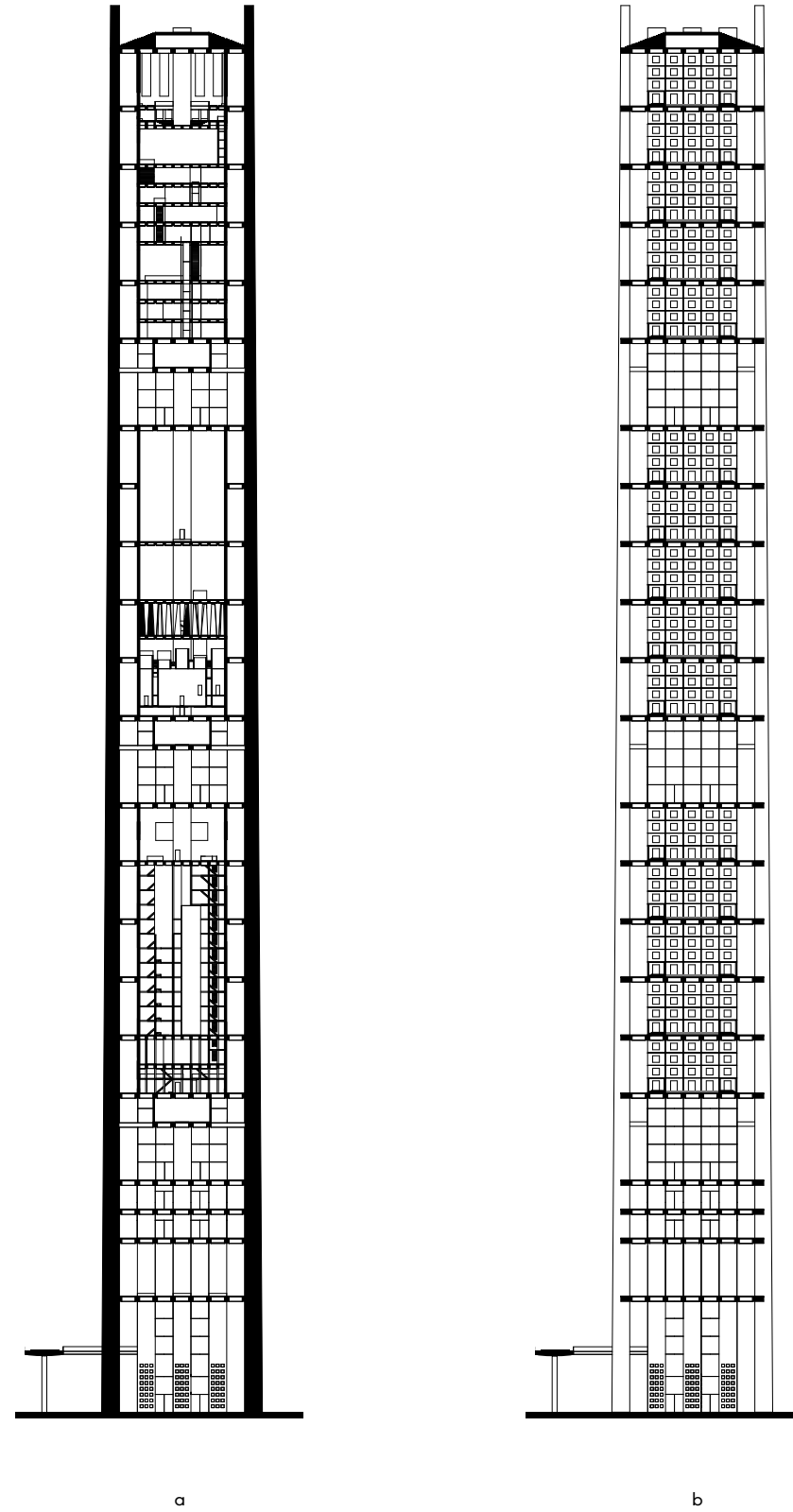
0 30m

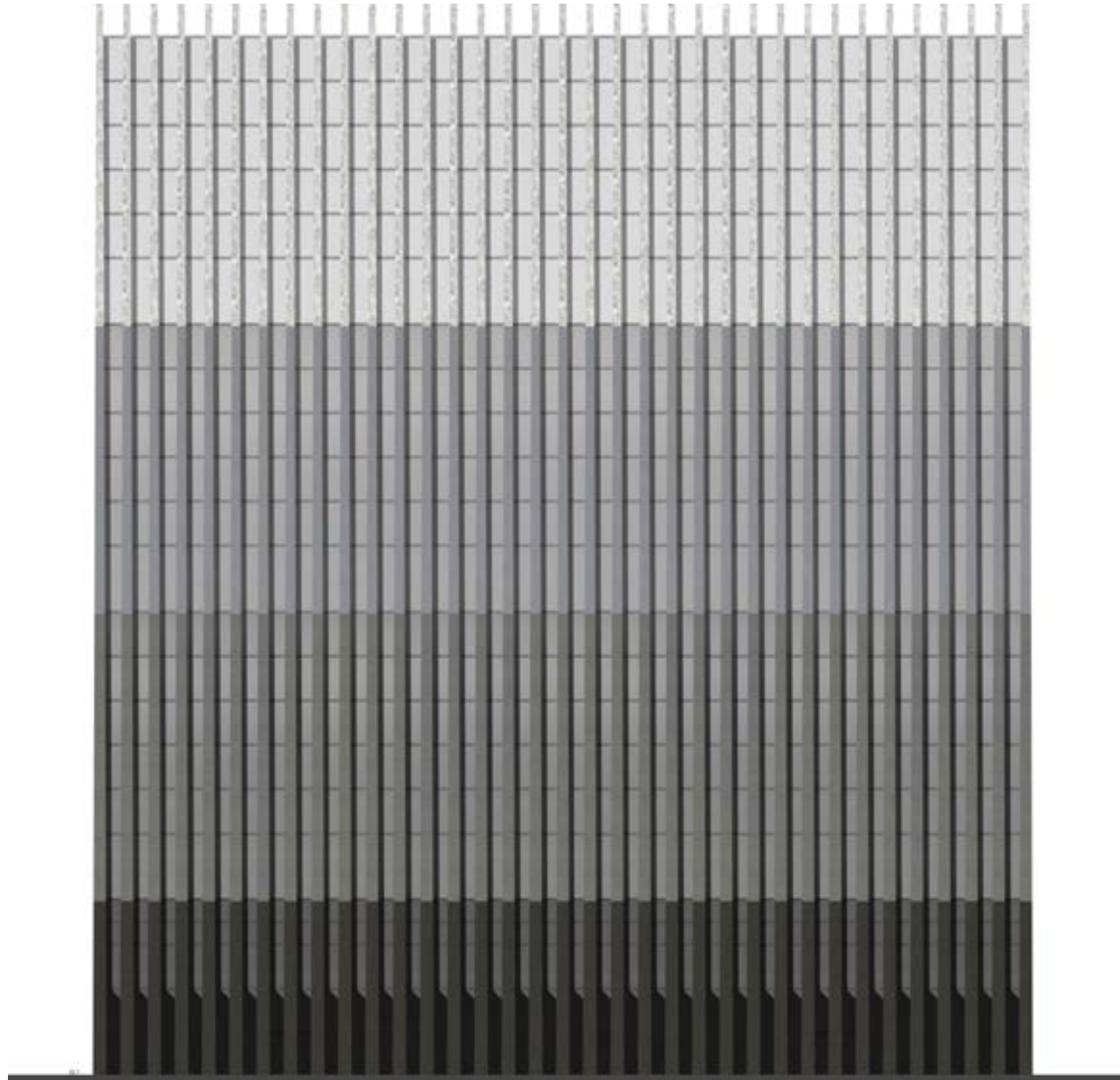
Langsdoorsnede

0 80m

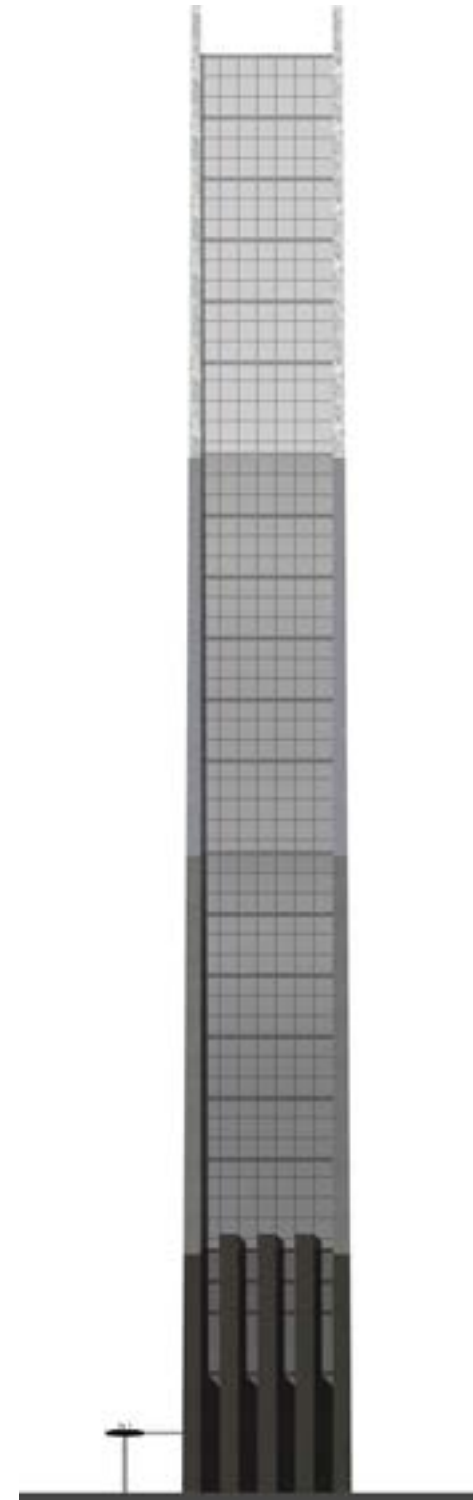
Dwarsdoorsneden

0 30m

Langsgevel

0 80m

Kopgevel

0 30m

Het hotel - een beschrijving

76

Samenvatting

Het is ons duidelijk dat velen op zoek zijn naar een mogelijkheid om aan hun dagelijkse leven te ontsnappen, om voor een moment verlossing te vinden van de nooit aflatende stroom van informatie en afleiding. Ontsnappen naar een plek waar het individu zich enkel op zichzelf hoeft te focussen: een toevluchtsoord dat de mogelijkheid biedt tot kalmte en reflectie.

Deze mogelijkheid biedt het Hotel van Verlossing. Dit hotel staat te midden van de wereldstad Parijs, waar zij ieder individu verwelkomt. De enige voorwaarde waar de gast in spé aan dient te voldoen is het betreden van het hotel met het doel te ontsnappen aan de wereld die achter hem ligt. Dit individu is zich dus bewust van zijn situatie in de maatschappij: een besef dat langzaam zijn bewustzijn kan zijn ingesijpeld, of dat is gekomen in een helder ogenblik. In ieder geval voelt het individu de behoefte om zijn situatie te veranderen, om het heft in eigen handen te nemen en zichzelf te bevrijden van het juk der moderne samenleving. Dit hotel heeft de vorm van een modern klooster, een klooster waar niet een allesomvattende macht centraal staat, maar waar het individu de focus heeft. Hier besteedt de gast zijn dagen in opdracht van zichzelf.

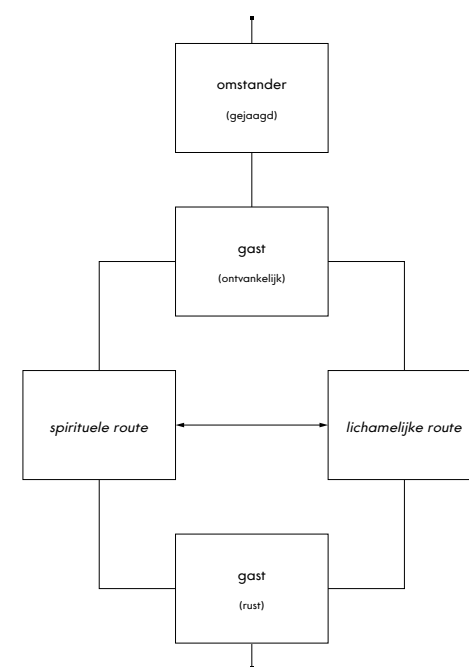
Het hotel beslaat een rechthoek van 276 bij 36 meter, en heeft een hoogte van 315 meter. Het is een monoliet die boven zijn omgeving uittoert, en als doel heeft deze omgeving te overschaduwen en te bekritisieren. Een omstander die naar het gebouw kijkt zal tegen een donkere en zware massa aankijken. Naar boven toe opent de monoliet zich langzaam, de kolommen worden steeds dunner,

basalt loopt over in graniet, dan in grijs-, en tenslotte wit marmer, totdat de toren lijkt op te lossen in de hemel daarboven. Daar waar de gasten vertoeven die hun reis hebben volbracht: de tempel. Deze opening staat symbool voor de verlichting die de gasten in het hotel nastreven: hoe verder de gast van de stad verwijderd is, des te dichter is men bij deze verlichting: de rust.

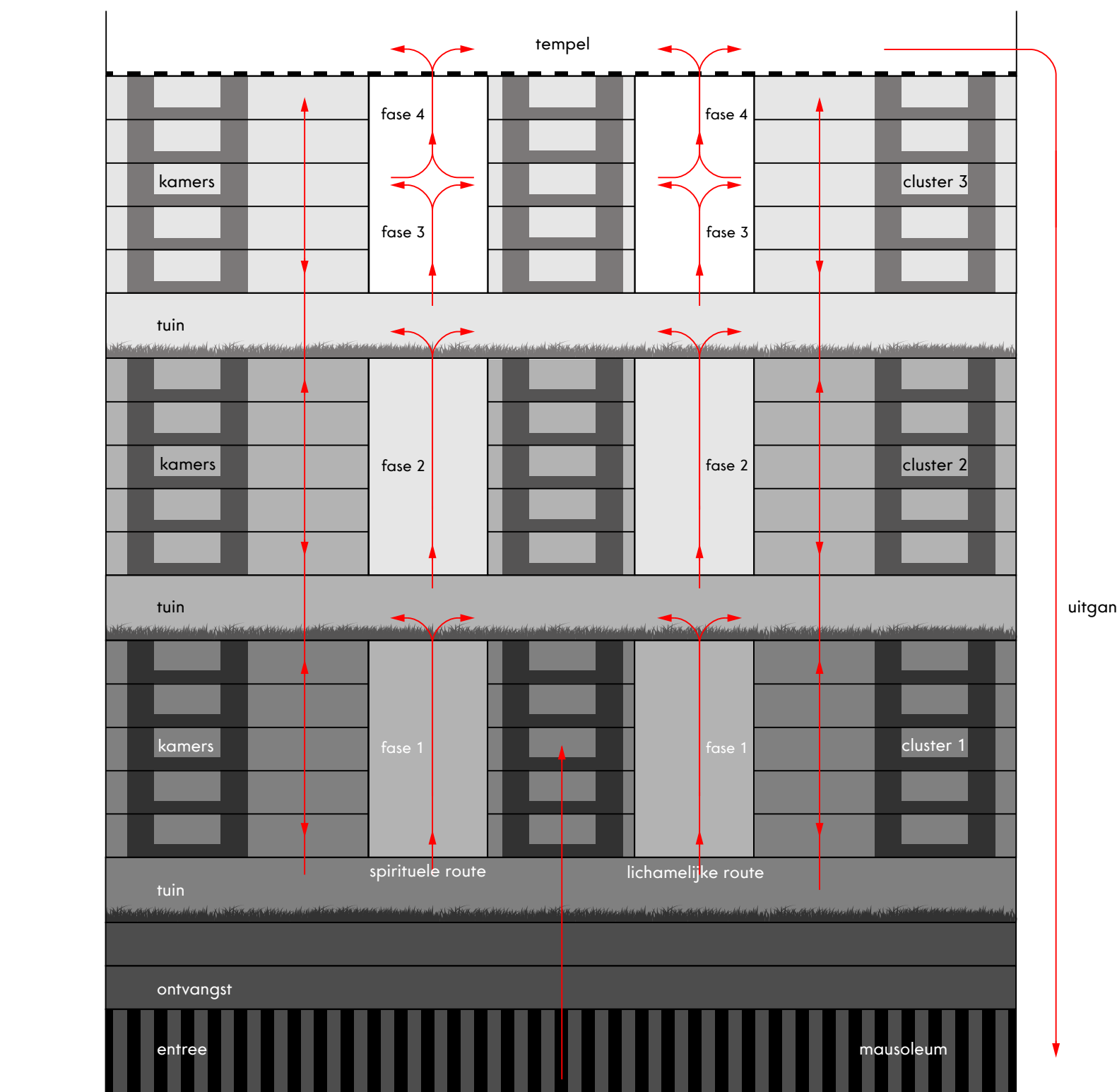
Om afstand te nemen van de maatschappij wordt de gasten in dit hotel een reis aangeboden. Deze reis is geënt op Hermann Hesse's boek *Siddhartha*, en heeft als doel het aanbieden van een eigentijdse soort van verlichting: de ontkoppeling van het individu van de hedendaagse maatschappij, zodat hij in staat zal zijn om de pure vrije tijd te bedrijven. Deze reis wordt uitgebeeld in een tweetal routes die verticaal door het hotel heen lopen. Deze louteringsroutes worden in het volgende hoofdstuk verder toegelicht.

Hoeveel tijd de gasten nodig hebben voor de verticale reis door het hotel staat niet vast, de gast bepaald de tijd tot voltooiing zelf. Tijdens zijn verblijf zal de gast het hotel niet verlaten, om zo niet te worden beïnvloed door de stad daarbuiten.

In het hotel wordt de gast aangemoedigd om zelf zorg te dragen voor een aantal zaken, zoals het verbouwen en bereiden van eten, het schoonmaken en het plegen van klein onderhoud. Dit alles om de gast zoveel mogelijk in contact te brengen met de basisbehoeften en werkzaamheden van het leven. Een andere prominent aanwezige activiteit in het dagelijkse leven van de gast is zijn beweging. Een deel van de dag zal de gast besteden met het lopen

Van gejaagde omstander tot in rust zijnde gast

Mogelijke routes in het hotel, centraal de louteringsroutes

77

tussen de verschillende activiteiten. Het lopen geeft immers de mogelijkheid om buiten de vaste gedachtenpatronen te treden: "wanneer je wandelt, stap je uit je vertrouwde, statische omgeving. Dat maakt het makkelijker om los te komen van kopzorgen en het gangbare spoor van je denken. Op een slentertocht staat niets lang genoeg stil om je aandacht vast te houden" (Hofstede, 2016, p. 78). Het lopen is dus steevast verwickeld in het dagelijkse leven van de gast: grote trappen bieden toegang tot de verschillende tuinen en woonvloeren die zijn omringd door een loopgang, ook in de louteringsroutes is beweging essentieel.

Opbouw

Het hotel bestaat uit vier boven elkaar liggende delen, ieder deel onderscheidt zich door een andere materialisatie. Het onderste deel is donker en zwaar, het bovenste licht. Het eerste deel bevat de entree van het hotel, alsmede de 'back of the house', in de drie delen daarboven bevindt zich het hotel. De indeling van deze drie bovenste delen, of clusters, is steeds hetzelfde. Ieder cluster wordt aan de onderzijde begrenst door een tuin, waar gasten hun eigen voedsel verbouwen en waar de gasten de louteringsroutes kunnen betreden.

De telkens vijf verdiepingen boven een tuin bestaan uit de 12 meter hoge woonvloeren. Hier brengen de gasten het grootste deel van hun tijd door. Iedere vloer wordt aan weerszijden begrenst met een loopgang en de alom aanwezige kolommen, tussen deze kolommen bevindt zich een geweven web van fijne staaldraden die de gasten beletten naar beneden te vallen, glas is namelijk

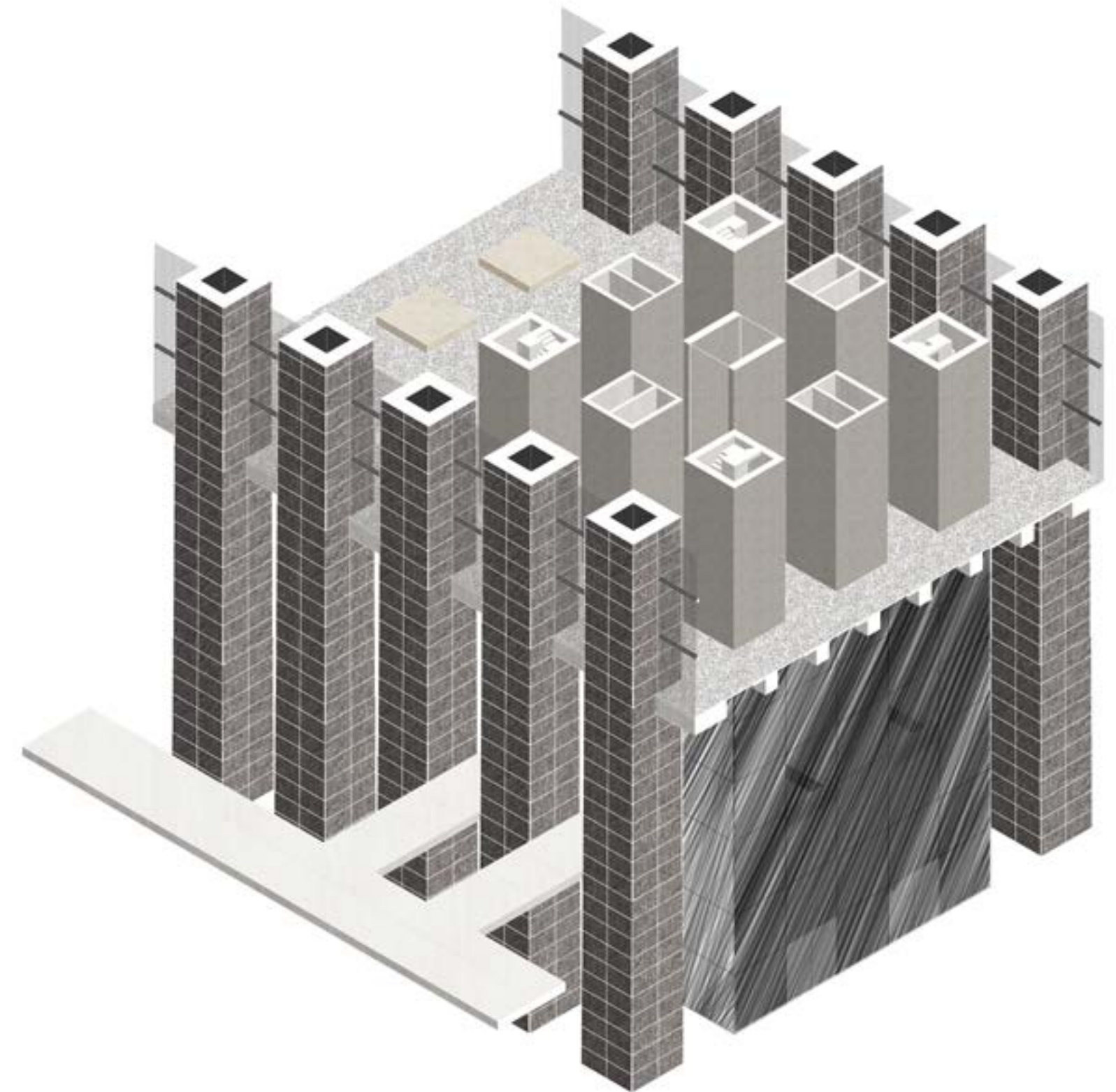
niet aanwezig, iedere vloer in het hotel, nagelaten de ontvangstruimte en de back of the house, staan in direct contact met de buitenlucht, en zijn onderhevig aan het klimaat van Parijs. De atmosfeer in het hotel zal dus ook synchroon aan het weer veranderen. Voorgenoemde zorgt ervoor dat de gast in contact blijft met de elementen, hij schermt zich bewust af van de samenleving, niet van de natuur.

Begraafplaats

Het hotel wordt gedragen door 175 kolommen, ieder vier bij vier meter. Deze kolommen vormen de basis van de toren en zijn voor iedereen vrij toegankelijk. Deze kolommen zullen deel gaan uitmaken van de naastgelegen begraafplaatsen, en deze gaan verbinden. In de middelste drie rijen kolommen zijn nissen aangebracht waar Parijzenaren de urnen van hun naasten kunnen plaatsen. Zo ontstaat er een mausoleum aan de basis van het hotel waarin de gasten een hergeboorte doorgaan.

De grenzen tussen het hotel en de begraafplaats worden zo dus vaag, beide vloeien als het ware in elkaar over. De bezoeker die het hotel betreedt zal de mogelijkheid hebben dit via de begraafplaats te doen, de twee lift- en trapkernen eindigen hier. Zwart glimmend onderscheiden ze zich van de granieten kolommen daaromheen. Hier kan de reis naar de wedergeboorte worden begonnen.

Het hotel kan ook worden betreden via de pier daarboven. Deze pier steekt uit de westzijde van La Défense en zal dus door velen bezoekers worden gebruikt. Via een viertal verbindingen zijn de

Uitsnede van entree

zwartglazen kernen bereikbaar. De bezoeker zal zich echter eerst moeten onderwerpen aan de toren, en zich tussen de kolommen moeten begeven waartussen de entree schuilt. Ook vanaf dit punt heeft de bezoeker zicht op de begraafplaats, de kolommen waarin de urnen zijn geplaatst zijn 24 meter hoog. Dit woud van zwarte kolommen waarschuwt allen, en zal de hotelbezoeker voor een moment bezwaren alvorens hij naar binnen treedt.

Ontvangstruimte

De twee zwartglazen kernen bevatten ieder negen kolommen, die op hun beurt een trap of lift bevatten die de bezoeker naar de ontvangstruimte leidt. Deze trappen zijn krap vormgegeven, en cirkelen omhoog naar de ontvangstruimte: een sluis die de bezoeker afsluit van de wereld achter hem, en die hem met het leven dat zich in het hotel afspeelt in contact brengt.

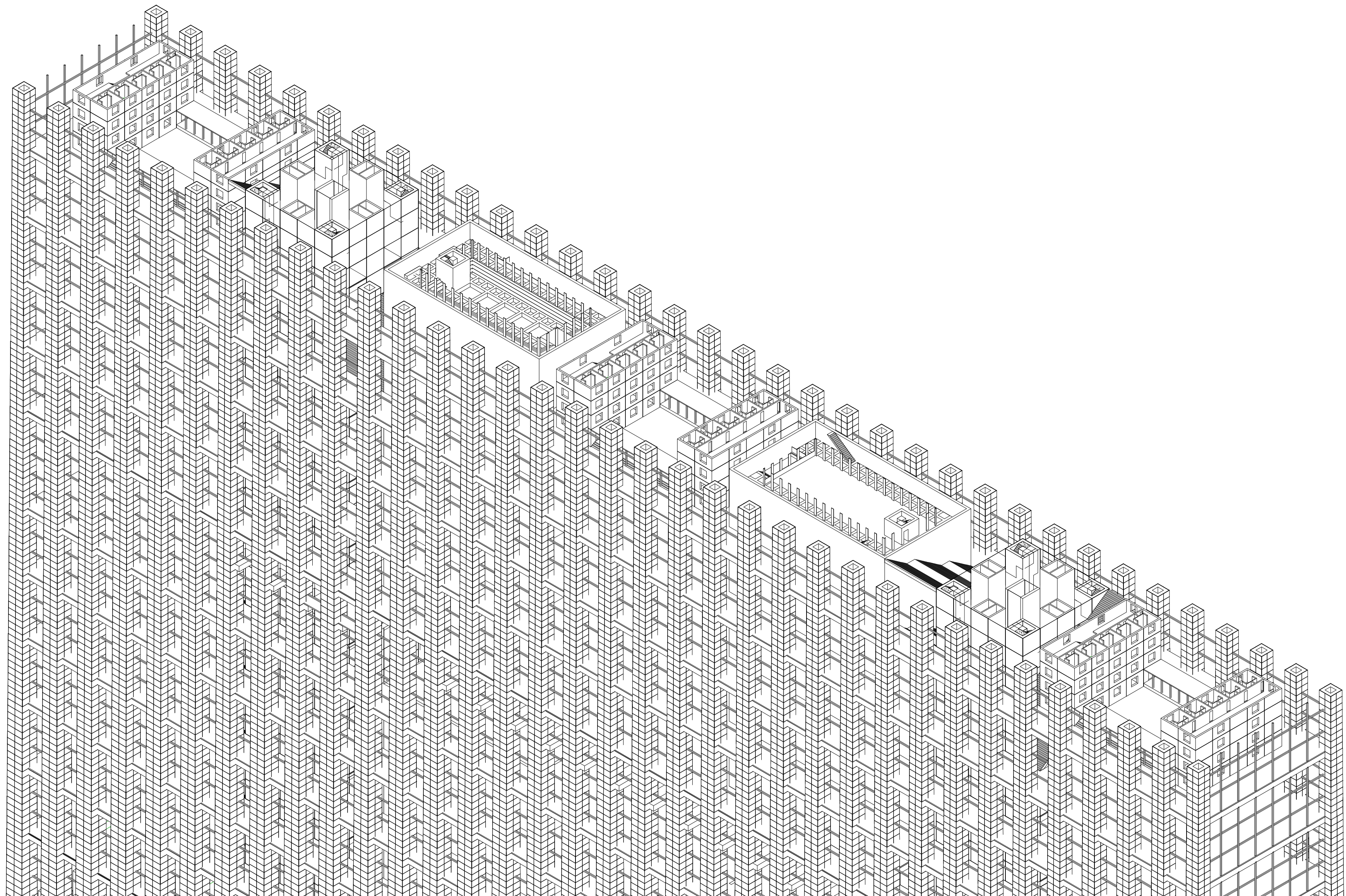
De ontvangstruimte is een enorme open ruimte, die aan iedere kant wordt begrensd door een rij kolommen. Deze kolommen zijn verbonden door de het reeds genoemde stalen web, het beeld van de bezoeker op de stad wordt zo vertroebeld. In het midden van deze ruimte bevinden zich twee balies waar de bezoeker zich kan inschrijven. Deze twee balies worden bemand door medewerkers van het hotel. Een medewerker zal de gast meenemen naar een van de voetstukken om hem hier uitleg te geven over wat hij kan verwachten van het hotel, en te informeren naar wat hij zelf verwacht van zijn verblijf.

De bezoeker wordt hier door de medewerker van het hotel uitgelegd hoe het leven in het hotel functioneert: dat dit een plaats betreft waar gasten proberen de verlichting te benaderen, een verlichting in de vorm van pure rust. Ook wordt hen hier uitgelegd hoe het hotel probeert te voorzien in deze verlichting. Hoe de gast gebruik kan maken van de louteringsroutes, de clusters, de tuinen en tenslotte de woonkernen. De medewerker, een psycholoog van huis uit, geeft de bezoeker advies welke van de twee louteringsroutes het toepasselijkste is voor de bezoeker om mee te starten. Zo krijgt de bezoeker sturing in hoe hij dit complexe hotel kan doorlopen, zodat de kans op verlichting zo groot mogelijk is. De gast zal tijdens zijn verblijf drie maal vaker contact hebben met deze begeleider, na het doorlopen van de eerste, tweede en derde fase. Op deze momenten krijgt de gast advies in zijn reis door het hotel heen. Deze begeleiding wordt gegeven zodat gasten zo beter kunnen definiëren wanneer ze gereed zijn voor de volgende fase. Wanneer de gast de vierde fase heeft doorlopen is hij vrij zich naar de tempel te begeven.

Wanneer de bezoeker van advies is voorzien zal hij al zijn digitale apparatuur afgeven, deze zijn niet bruikbaar in het hotel en worden opgeslagen om aan de gast terug te geven wanneer hij het hotel verlaat. Ook krijgt de gast een tuniek, om in plaats van zijn normale kledij te dragen. Iedere gast in het hotel draagt hetzelfde tuniek tijdens zijn verblijf, hier wordt geen onderscheid gemaakt tussen de gasten. hoewel de reis door het hotel een ontdekkingsstocht van het individu is, is hiervoor eerst een loskoppeling van het voorgaande dagelijkse leven nodig. Uniformiteit tussen de gasten benadrukt de gelijke start die zij doorlopen en

Uitsnede met van onder naar boven het mausoleum, ontvangthal, back of the house, tuin en de woonvloer

bevordert de onbevooroordeelde omgang met elkaar.

Wanneer hij zich heeft omgekleed in een van de holle kolommen aan de uiteinden van de verdieping zal de gast zich naar een kamer in het eerste cluster begeven. Het cluster dat het meeste naar binnen is gekeerd. Tijdens zijn verblijf zal hij tweemaal van cluster veranderen, synchroon aan de louteringsroutes welke hij doorloopt.

Woonvloeren

Zoals al vermeldt bestaat het hotel uit drie clusters. De clusters symboliseren de vordering die die gast heeft bereikt in zijn reis door het hotel. Het onderste cluster is het meest naar binnen gekeerd. De kolommen aan weerszijden van de woonvloeren zijn bekleed met donker natuursteen en worden verbonden door het al eerdergenoemde stalen web. Doordat de kolommen aan de onderzijde van de toren dikker zijn zal hier ook minder daglicht toetreden dan in de clusters daarboven. Naargelang de gast verder komt in zijn reis zal hij zich naar de hogere clusters begeven.

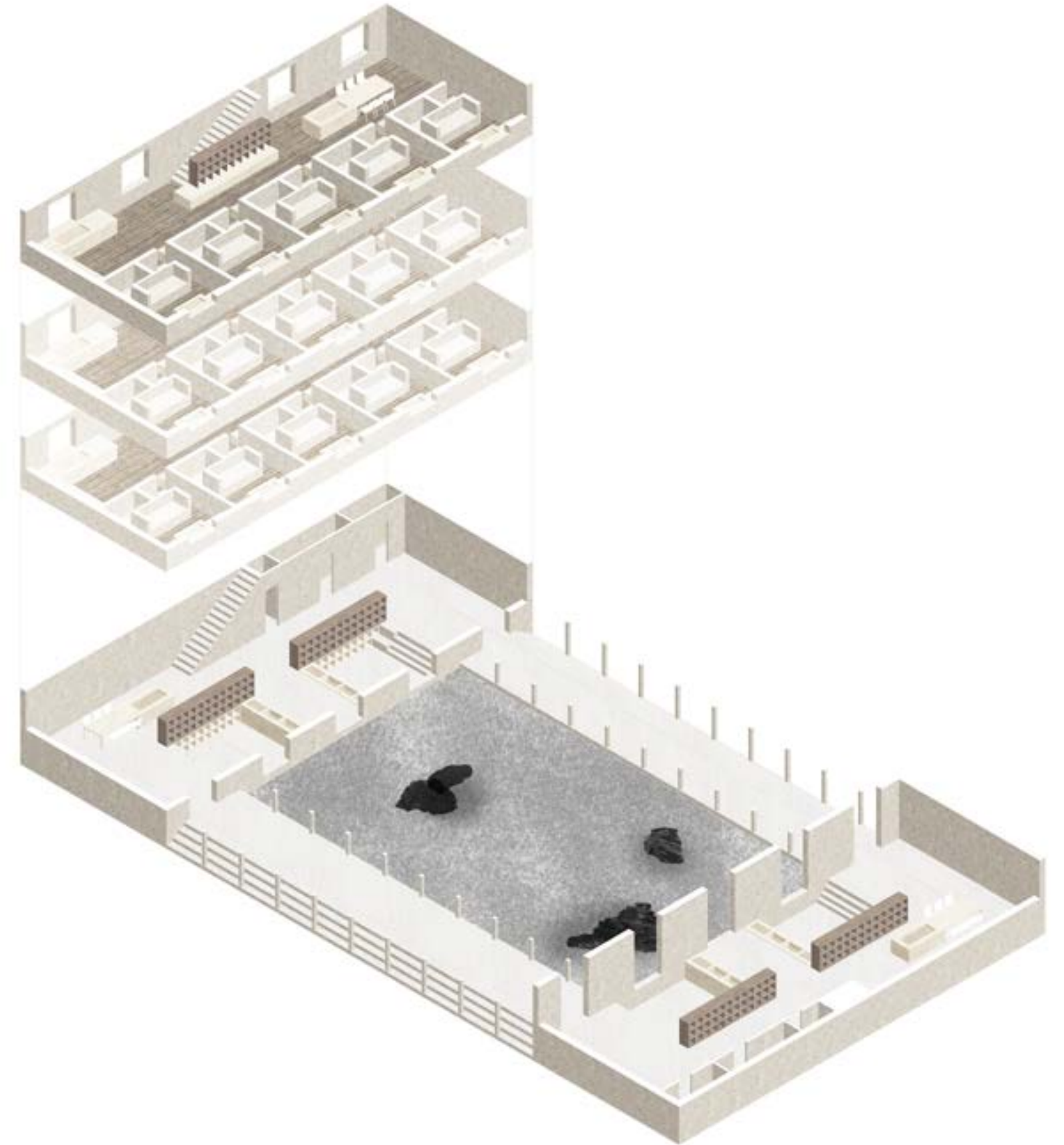
De gast zal deze woonvloer als zijn thuis zien tijdens het verblijf. Deze vloer wordt gedeeld met 90 andere gasten. Elke van deze 90 gasten zal zich gedurende de dag verplaatsen door het hotel heen. Sommige zullen gebruik maken van de louteringsroutes, sommigen zijn vooral in de tuinen te vinden en anderen zijn voornamelijk aanwezig in de woonkernen. Zo kan iedere vloer worden gezien als een stadsdeel, waar gasten verblijven, met elkaar omgaan, en vanuit waar de gasten zich via de grote trappen naar de overige delen van het hotel kunnen begeven.

Het hotel telt in totaal vijftien woonvloeren, vijf per cluster, een totaal van 1350 kamers. Iedere woonvloer is hetzelfde vormgegeven en is net als de ontvangstruimte 12 meter hoog. Wanneer de gast voor het eerst zijn intrede neemt in een kamer zal hij dat doen vanuit een van de twee zwartglazen kernen. Deze kernen maken deel uit van zeven gescheiden volumes waaruit de vloer bestaat.

De vloeren zijn opgedeeld in deze zeven delen. Twee kernen, twee volumes waarin de louteringsroutes zich bevinden, en drie woonkernen. Deze woonkernen bevinden zich aan de uiteinden en in het midden van de vloer. Aan weerszijden van de middelste woonkern bevinden zich twee grote betonnen volumes, in deze volumes zijn de spirituele en de lichamelijke route gevestigd. Deze louteringsroutes zijn niet te betreden vanuit de woonvloeren, enkel op de tuinvloeren kan de gast de routes betreden of verlaten.

Aan de andere kant van de betonnen volumes bevinden zich zeer brede trappen, met om de zoveel treden plateaus waar gasten kunnen plaatsnemen, om te denken, te kijken of gewoon te zitten. Deze trappen verbinden de woonvloeren met elkaar, en leiden uiteindelijk naar de tuinen die het cluster onder en boven begrenzen. Gedurende de dag zullen hier veel gasten hun weg naar beneden vinden, om naar de tuinen te gaan of om een van de twee routes te betreden.

Nog verder, naast de grote trap, zijn de kernen gevestigd, hier kunnen gasten desgewenst gebruik maken van de liften of (brand)trappen. In de middelste kolom van de kern bevindt zich een grote glazen lift, een lift waar de gast tijdens zijn verblijf geen gebruik van kan maken.

Woonkern

Dit is de lift die van de tempel op de bovenste verdieping terugleidt naar de stad beneden. Af en toe zullen de gasten de lift naar beneden zien glijden.

Naast de kern bevindt zich een kleinere trap. Ook deze trap verbindt alle vloeren van het hotel, maar zal minder worden gebruikt. Aan het einde van de woonvloer bevinden zich de andere woonkernen die de vloer telt. Hier bevinden zich de kamers alsmede werkplaatsen van de gasten.

De gehele woonvloer wordt omgeven door een omloop van vier meter breed. Aan het uiteinde van de vloeren biedt deze omloop een ongehinderd uitzicht op de stad. De lange zijde van de omloop, 276 meter lang, wordt iedere acht meter geflankeerd door de kolommen die het hotel dragen. De meeste kolommen zullen gesloten zijn, maar in sommige kolommen zijn kleine nissen aangebracht. Waar gasten kunnen vertoeven afgesloten van alles om hem heen, omgeven door de kolom, een plaats voor reflectie.

Woonkernen

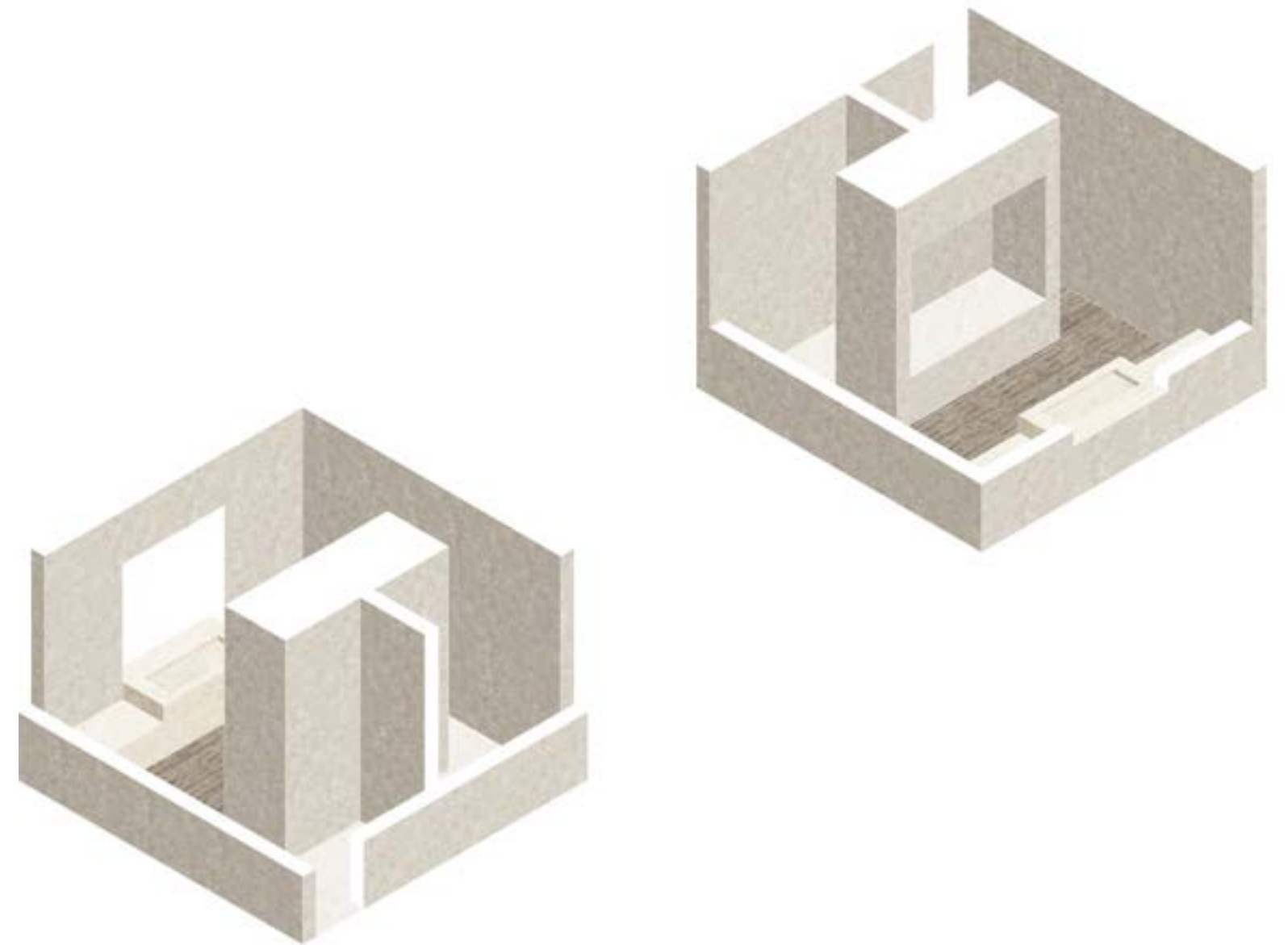
In de drie woonkernen die elke woonvloer telt speelt zich een groot deel van het leven van de gasten af. Een woonkern bestaat uit twee aparte eenheden die op een centraal hof uitkijken. Dit hof is gescheiden van de omloop met een colonnade en licht iets verhoogt ten opzichte van de omgeving. Het hof is vormgegeven als een Japanse zen-tuin, waar grote stenen zijn omgeven door grind of mos. De kernen zijn vormgegeven met een zacht gekleurd beton, welke zacht aanvoelt en prettig is om naar te kijken. Voorgaande, in combinatie met de grijstinten van de zen-tuin, zorgt dat de

woonkernen een aangename omgeving voor de gasten zijn.

De begane grondvloer van de woonkern bestaat geheel uit een gemeenschappelijke ruimte. Iedere gast is vrij deze ruimtes, die grenzen aan het hof, te betreden. De ruimte beslaat de gehele verdieping en omvat een werkplaats en leefruimte voor de gasten die in deze kern hun onderkomen hebben. Gasten zullen hier bijvoorbeeld de mogelijkheid hebben om klein onderhoud te plegen, voedsel klaar te maken voor bereiding, en het wassen van kleren.

De ruimte is als volgt vormgegeven: twee verdiepte vloeren en een plateau daartussen zijn bestemd voor het werk en onderhoud. Een ruime hoeveelheid kasten, uitgevoerd in travertijn en hout scheiden de werkruimte met de ruimte daarachter welke als verblijfsruimte dient alsmede als toegang tot de verdiepingen daarboven. Aan de rand van de verdiepte vloeren zijn een aantal travertijn wasbakken geplaatst die gebruikt kunnen worden tijdens de werkzaamheden, een grote tafel staat op het plateau tussen de verdiepte vloeren. Deze ruimte zal niet alleen dienen als werkruimte, maar ook als ontmoetingsruimte voor de gasten in het hotel.

Op de drie verdiepingen boven de werkplaats bevinden zich de kamers en woonvertrekken van de gasten. De gast betreedt deze verdieping via een trap die hij kan bereiken via de werkplaats en komt uit op een lange ruimte van vier bij twintig meter. Aan de langszijde kijken vierkante ramen uit op de omloop en trappen daarbuiten, aan de andere zijde bieden vijf deuren toegang tot de individuele kamers. Iedere woonruimte

bevat een aantal elementen: een keuken waar gezamenlijk de maaltijden bereidt kunnen worden, een grote tafel, een kast met bank die de trap scheidt van de woonruimte en een vijftal kleine banken voor de kamers. Ook hier is gebruik gemaakt van dezelfde materialen: licht beton, travertijn en ruw hout. De woonruimten hebben een meer besloten karakter dan de werkplaats daaronder, en worden uitsluitend gebruikt door de gasten die in deze verdieping hun onderkomen hebben.

Een woonruimte wordt gedeeld door een vijftal gasten in evenveel kamers. Deze kamers kijken uit op het hof en zijn exact vier bij vier meter. De kamers zijn bewust sober vormgegeven en doen denken aan een monniken-cel in een klooster. Bij binnenkomst is direct rechts een wc, via een nauwe en kleine gang komt de gast uit op het slaapvertrek. Het bed is hier het focuspunt en lijkt te zijn uitgesneden in een dikke betonnen wand: een bedstee. Tegenover de bedstee bevindt zich een enkel vierkanten raam, onder dat raam een travertijn wasbak met aan weerszijde een kleine bank. Aan de andere zijde van de bedstee leidt een overeenkomstige smalle gang naar een douche. Alle wanden zijn van hetzelfde zacht gekleurde beton als elders in de woonkern zichtbaar is, de wasbak en bankjes daarnaast zijn uitgevoerd in travertijn. Tot slot is de vloer, evenals de kasten op gemeenschappelijke ruimtes, van een grijsachtig hout. Dit alles geeft de kamer een sobere, maar aangename atmosfeer.

Tuinen

Een onderdeel van het verblijf van de gast is het zorgen voor zijn eigen eten,

niet enkel het bereiden hiervan, maar ook voor het verbouwen van een zo groot mogelijk deel van dit voedsel. Dit gebeurt in speciaal hiervoor bestemde tuinvloeren. Deze vloeren, drie in totaal, bevinden zich verspreid in het hotel en scheiden de clusters van elkaar. Ieder cluster is een tuinverdieping toegewezen waar gewassen worden geproduceerd. De gehele oogst van de tuinen is bestemd voor de gasten. Voor een zo groot mogelijke opbrengst van de beschikbare ruimte (ruwweg 8800 m² per vloer) wordt er geen groot vee gehouden. Gasten hebben, om zo min mogelijk afhankelijk te zijn van voedsel dat vanaf buiten het hotel moet worden aangeleverd, dus een overwegend vegetarisch dieet.

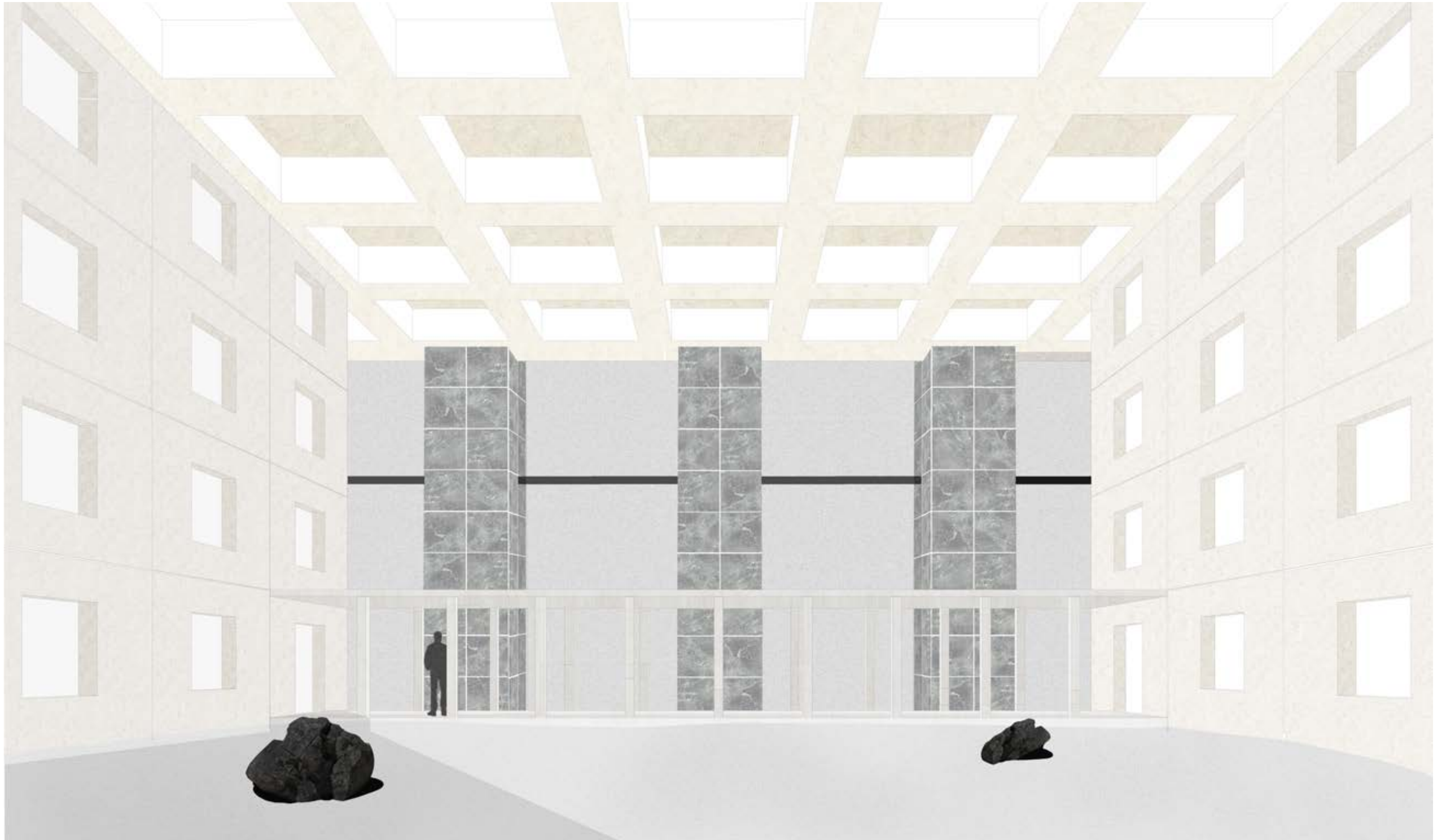
De gasten onderhouden zelf de tuinen, dit omvat het gereedmaken van de grond, het planten van de verschillende gewassen, het onderhouden van deze gewassen en tenslotte het oogsten van het totaal. De oogst zal vervolgens worden opgeslagen in de vloer direct boven de tuin en zal het gehele jaar door ter beschikking staan van de gasten. Voorgaande gebeurd uitsluitend manueel, zodat ook deze dagbesteding als activiteit gezien kan worden die de gast weer in contact met zichzelf brengt.

De vloeren direct boven de tuinen zijn bestemd voor de opslag van het geoogste voedsel. Deze vloer is smaller dan de tuinvloer daaronder, zodat een maximale hoeveelheid zonlicht de tuinverdiepingen kan bereiken. Aan de randen zijn deze tuinverdiepingen dan ook 18 meter hoog. Ter plaatse van de tussenvloer is de tuinverdieping evenals de overige vloeren 12 meter hoog

Een moeilijkheid in het verbouwen van voedsel in een gebouw is de verminderde

toetreding van zonlicht. De kolommen die het gebouw dragen zullen, vooral in de onderste tuinen, een significant deel van het zonlicht wegnemen. Met dit in gedachte is het dus noodzakelijk om op microniveau te variëren met de toepassing van gewassen. De gehele vloer zal worden gezoneerd in een gradatie lopend van zon-arm tot zon-rijk. In gebieden waar weinig zon komt zullen gewassen worden verbouwd die minder zonlicht nodig hebben.

Voorgaande maatregelen nemen toch niet weg dat er in donkere periodes groeilampen gebruikt zullen moeten worden. Door het gebruik van deze groeilampen is het verbouwen van voedsel echter wel het gehele jaar door mogelijk. Zo wordt per eenheid grond een oogst van eenmaal in de 60 à 120 dagen mogelijk (Programme for Urban and Peri-urban Horticulture). Aangezien de cyclus van een gewas een aantal seizoenen overkoepeld, en de gast minder lang in het hotel zal verblijven, zullen bepaalde taken actueel zijn.

De Louteringsroutes

92

De louteringsroutes vormen de kern van het hotel, hier doorlopen de gasten een spirituele en lichamelijke reis vergelijkbaar met Dante's reis door de zeven terrassen van de louteringsberg. Het hotel dient als gids in deze reis, een reis die niet het aardse paradijs als doel heeft, of het één worden met de natuur zoals Siddhartha dat zocht, maar om de gast in pure rust te voorzien: een gemoedstoestand waar in de moderne samenleving geen ruimte meer voor is.

Het concept van de gast die verlichting nastreeft is geënt op Hesse's boek, het Hotel van Verlossing is op geïnspireerd. Een beroemd voorbeeld van een vertaling van een boek naar gebouw is het nooit gebouwde monument ter ere van Dante Alighieri, ontworpen door de Italiaan Giuseppe Terragni. In dit meesterwerk wordt de reis vertaald die Dante ondergaat in *La Divina Commedia*. Hier wordt de protagonist Dante meegenomen door de lagen van de hel en het vagevuur om tot slot in de hemel aan te komen. Iedere fase van zijn reis is door Terragni vertaald en ingepast in een gebouw, een gebouw zonder ruimtes die puur functioneel zijn, maar een gebouw dat als monument voor de bekendste Italiaanse schrijver en de grootsheid van het Italiaanse rijk diende (Het Danteum werd ontworpen in opdracht van Benvenuto Mussolini, die naast een monument voor Dante vooral een politiek statement voor Italië en het fascisme wilde maken).

Het Danteum bestaat naast een bibliotheek gewijd aan Dante uit een aantal ruimtes die ieder een deel van het verhaal uit de goddelijke komedie representeren. Deze ruimtes vormen een route door het gebouw die de gebruiker mee zou nemen in Dante's reis, waar de bezoeker achtereenvolgend

angst, onzekerheid en depressie (hel), verbijstering, verheffing en bewondering (vagevuur) en tot slot verlichting, bewondering en rust (hemel) doorgaat. Om tot slot het gebouw weer als normaal te verlaten, maar met een veranderde perceptie van zijn wereld.

Net als het Danteum is het Hotel van Verlossing een vertaling van een verhaal. Het hotel vertaalt de reis die Siddhartha maakt in zijn levenslange zoektocht naar de verlichting. Deze vertaling is echter niet letterlijk, ik heb de vrijheid genomen om de moraal van het verhaal te extraheren en in te passen in een kader welke van toepassing is op de moderne mens. Deze vertaling focust zich op twee routes die verticaal door het gebouw lopen, een lichamelijke en een spirituele route.

Beide routes symboliseren een ontwikkeling die de gast doormaakt: het hervinden en aanwenden van lichaam en geest. Voorgaande vindt zijn oorsprong in Hesse's boek, maar zijn toegespitst op de realiteit van vandaag. De routes omvatten ieder vier fases, die opeenvolgend *bewustwording*, *hervinden*, *contact* en *samenwerking* symboliseren. Met deze vier elementen wordt getracht de focus te leggen op de gast zelf. Door middel van activiteiten en ervaringen wordt de mogelijkheid gegeven tot contemplatie en relativeren, zodat de gast uiteindelijk het antwoord in zichzelf kan vinden. Voor het bereiken van rust is enkel de persoon zelf van belang, niets meer.

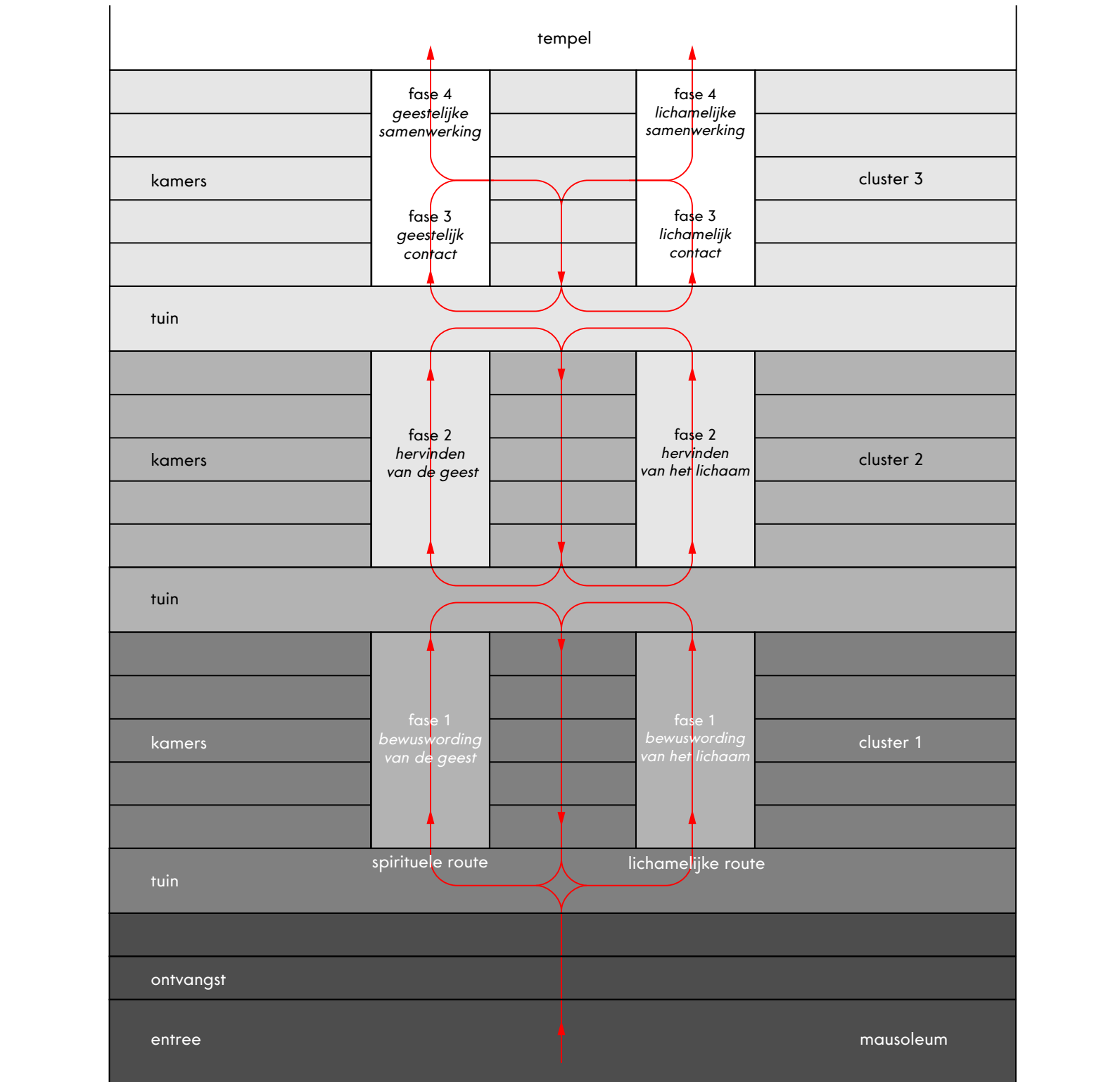
"Leisure implies in the first place an attitude of non-activity, of inward calm, of silence. It means not being busy, but letting things happen [...]"

it must be clearly understood that leisure is a mental and spiritual attitude, it is not the inevitable result of spare time. It is, in the first place, an attitude of mind, a condition of the soul" (Dru & Pieper, 1964, p. 40).

Het hotel tracht dit te bereiken door de gast twee routes aan te bieden die ieder verticaal door het hotel lopen. Deze routes hebben als eindpunt de tempel, die zich op de bovenste verdieping van de toren bevindt, hier heeft de gast zijn reis voltooid, en kijkt op de stad neer. De routes bestaan zij aan zij, de gast kan zelf bepalen op welk moment hij de spirituele of lichamelijke route bewandelt. De gast zal zijn reis beginnen in de eerste fase, zijn gekozen route volgend. Gasten kunnen zo lang in een fase vertoeven als gewenst. Ook kan hij op ieder moment van route veranderen, de fases van het lichamelijke en het spirituele sluiten dan ook naadloos op elkaar aan. Gasten worden zo vrijgelaten in hun keuze omdat zij zelf hun evenwicht moeten vinden, deze zal voor iedere gast anders zijn.

De gast doorloopt als volgt de fases: Hij neemt zijn intrek in het onderste cluster en besteed hier zijn dagen naar wens. Wanneer de gast de behoefte voelt om te starten met een van de twee routes zal hij zich via de trappen naar beneden geven, naar de tuinvloer. Hier verbouwen de gasten uit het eerste cluster hun eten, en bevindt zich de toegang tot de eerste fase van de louteringsroutes. Hier, in een vrijstaande kolom bevindt zich een trap overeenkomstig met de trappen waardoor hij het hotel is binnengekomen. Deze trap brengt hem naar de spirituele of lichamelijke route.

93

Nu doorloopt hij de gekozen route, hier staat geen vastgestelde tijd voor, sommigen zullen de routes sneller bewandelen dan anderen die langer zullen vertoeven in een van de ruimtes. Iedere van de in totaal acht verschillende thema's (vier maal spiritueel, vier maal lichamenlijk) heeft als doel de gast door een proces te begeleiden: de onderste fase staat in het teken van het bewust worden van de geest of lichaam, de tweede fase staat symbool voor het hervinden van voorgaande, de derde voor geestelijk of lichamenlijk contact en tot slot staat samenwerking centraal. Deze concepten zijn voor ieder persoon aan te orde, en helpen hem in de zoektocht naar de eigentijdse verlichting. Later wordt dieper op deze thema's ingegaan.

De uitgangen van de louteringsroutes bevinden zich op het niveau van de daarboven liggende tuin. De gast heeft op dit punt de mogelijkheid om in gesprek te gaan met een begeleider die samen met hem overlegt of hij klaar is voor de volgende fase, of hij kan terugkeren naar zijn kamer in het eerste cluster om een of meerdere activiteiten van de eerste fase nogmaals te doorlopen. Wanneer de gast na overleg kiest voor de volgende stap in zijn reis zal hij zijn kamer op het eerste cluster verlaten en zich naar een kamer in het cluster daarboven begeven, om vanuit hier de reis door de louteringsroutes voort te zetten.

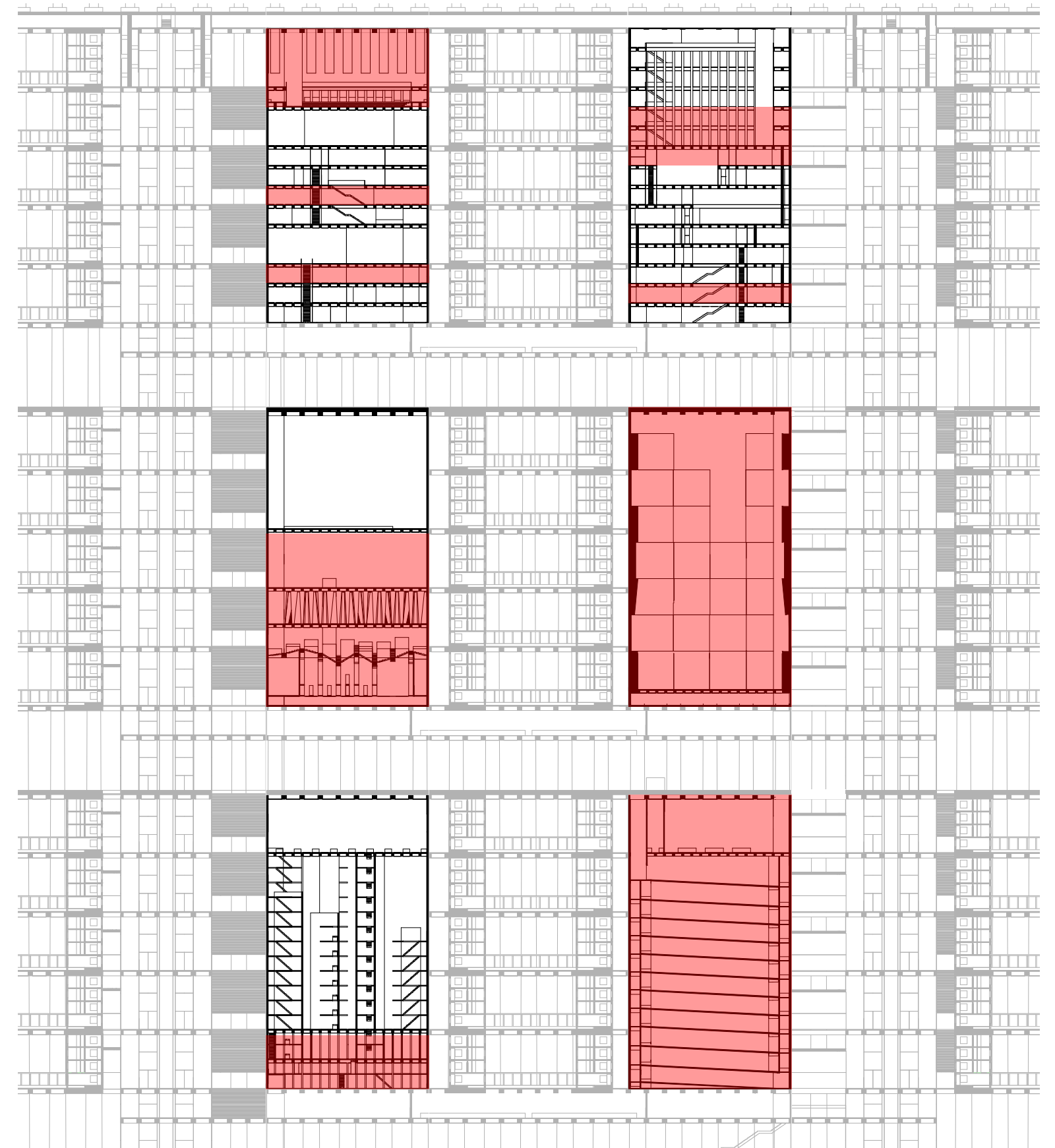
Dit proces herhaalt de gast nog een keer, op welk punt hij zijn intrek zal nemen in een kamer in het bovenste cluster. In dit cluster doorlopen de gasten de routes op een andere wijze. De gasten betreden de derde fase, net als de twee voorgaande, via de onderliggende tuin. Vanwege de

samenvoeging van zowel de derde als de vierde fase is het mogelijk de route na het doorlopen van de derde fase via de zijkant te verlaten, om deze de volgende dag vanaf dit punt weer op te pakken. Hiervoor is gekozen omdat de programma's van de laatste twee fases zo uitgebreid zijn dat het doorlopen van deze fases een langere tijd zal innemen. De loutering zal dus overwegend in deze twee laatste fases plaatsvinden.

Na het doorlopen van de laatste twee fases van de louteringsroutes zal de gast ditmaal niet uitkomen in een tuin, maar op de tempel. Op dit punt kan de reis van de gast als voltooid beschouwd worden: hij heeft de top van de toren bereikt. Vanaf hier kijkt hij neer op de maatschappij.

Wanneer de gast zijn intrede neemt in het hotel kan hij kiezen om te starten met de spirituele of lichamenlijke route. De gast die voor de spirituele route kiest zal dat doen omdat hij de behoefte heeft zijn geest te hervinden. Een gevolg van een overmaat aan werk zonder de beschikking over vrije tijd om hiervan bij te komen, kan zijn dat het individu zich niet meer verbonden voelt met zijn geest. Hij is lamgeslagen door zijn omgeving. Het individu werkt dermate lang dat wanneer hij 's avonds thuiskomt geen kracht meer heeft om te denken: het individu is futloos. De spirituele route tracht voor deze groep mensen een uitkomst te bieden door ze weer in contact te brengen met hun geest.

N.B. De volgende pagina's tonen een selectie van de ruimtes die zich in de louteringsroutes bevinden. Om de louteringsroutes overzichtelijk en duidelijk over te brengen worden niet alle ruimtes getoond. Onder iedere plattegrond of tekening staat waar de specifieke ruimte zich bevindt ten opzichte van het geheel. In een overzichtsdoorsnede op de rechterpagina worden de uitgelichte ruimtes in de context getoond.

Uitgelichte ruimtes

De spirituele route

96

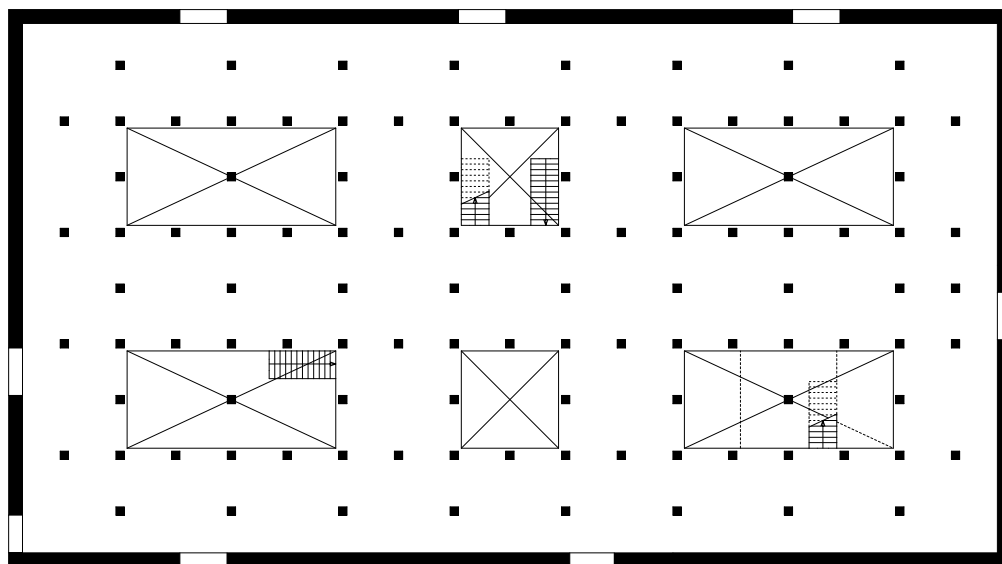
Fase 1: bewustwording

De gast is geestelijk krachteloos, hij is lamgeslagen door de stad.

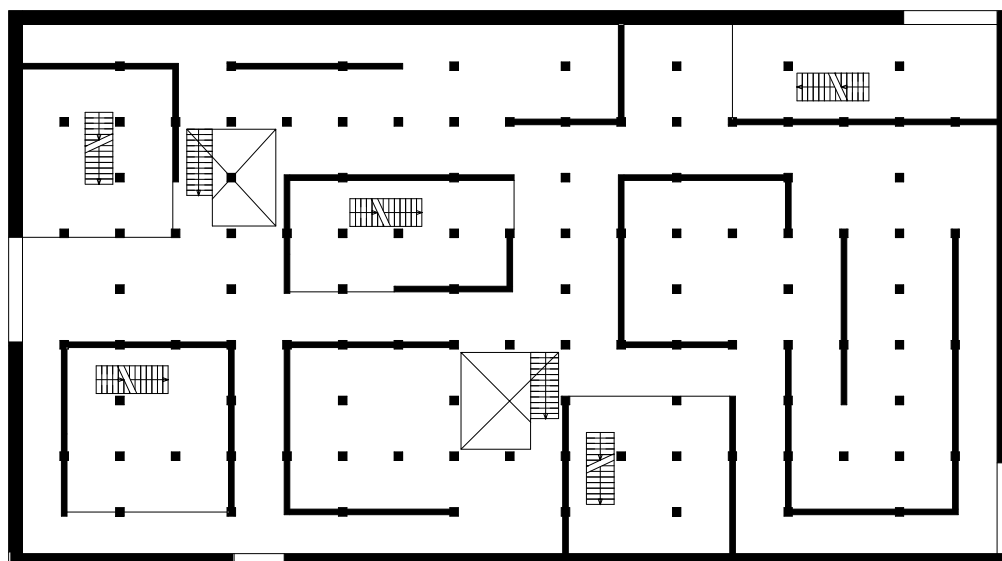
De gast, die zich futloos voelt, en niet meer in staat is tot helder denken betreedt een ruimte waarin alle aspecten van de stad versterkt terugkomen. De gast wordt zo gewezen op hoe de stad onbewust ervaren kan worden. Hij loopt door een ruimte die enkel betonnen kolommen bevat die een plafond dragen die laag boven de vloer hangt, een ruimte die claustrofobische gevoelens oproept. Op enkele plaatsen wordt het plafond onderbroken en leiden trappen naar de ruimte daarboven.

In de ruimte hierboven rijzen betonnen torens zonder ramen naar boven, waar de torens elkaar lijken te raken en slecht uit elkaar worden gehouden door een smalle strook van licht. De ruimte is bedompt, de vloer oneven en geluid weerkaatst tegen de koude wanden en lijkt versterkt terug te komen. Het betreft hier een kakafonie van stedelijke ervaringen, een chaos. Deze ruimte put de gast geestelijk uit.

Hij begeeft zich naar boven en zal uiteindelijk boven de torens uitkomen, waar hij zich op de daken van de torens begeeft. Een serene ruimte zonder de chaos van de stad, hier is licht en stilte in overvloed. Deze ruimte moedigt de gast aan tot reflectie. Hier kan de gast contempleren, zich bewust wordend van zijn situatie.

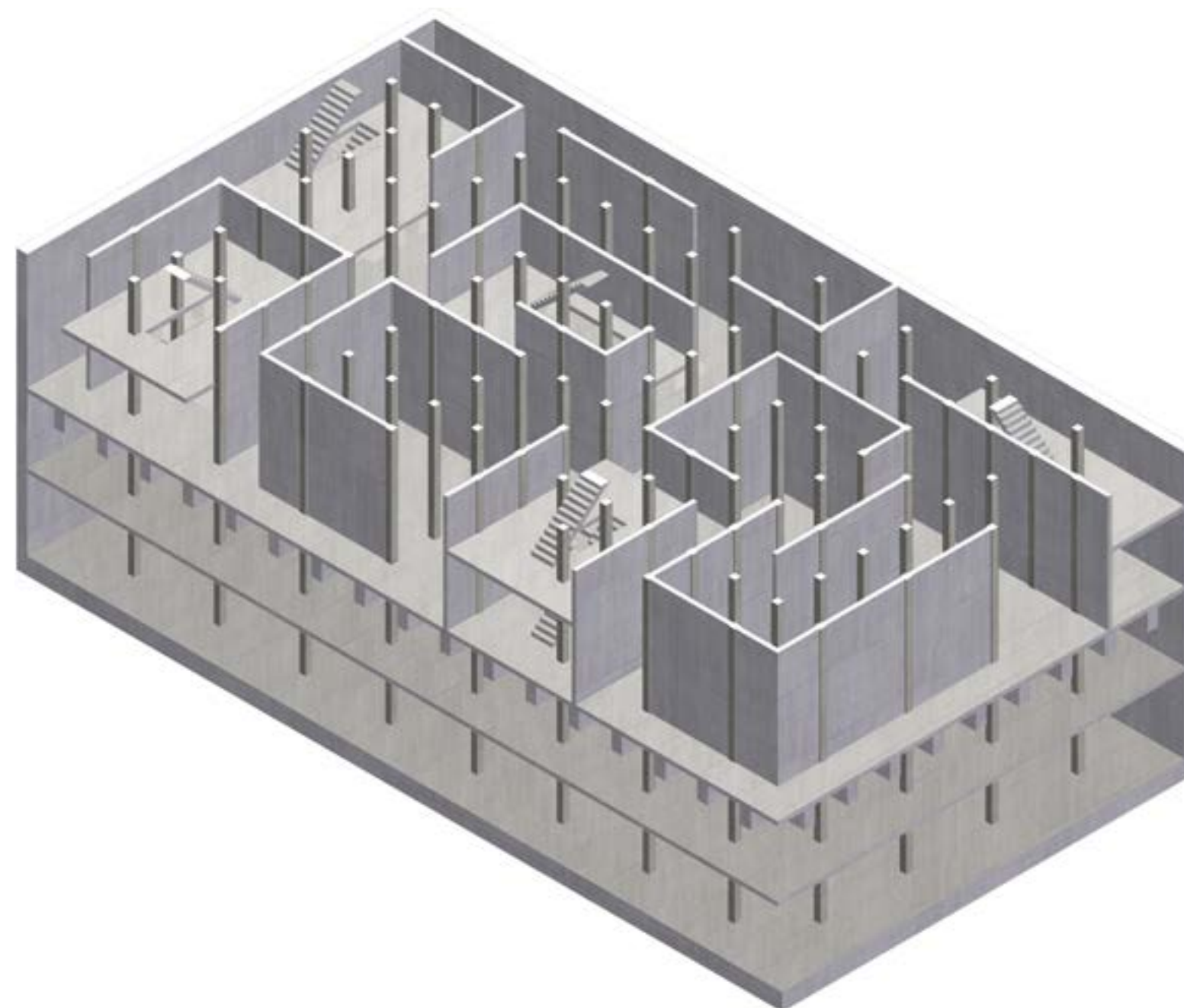
Vloer 2 van 5

Vloer 3 van 5

0 15m

97

Isometrie vloer 1 t/m 3

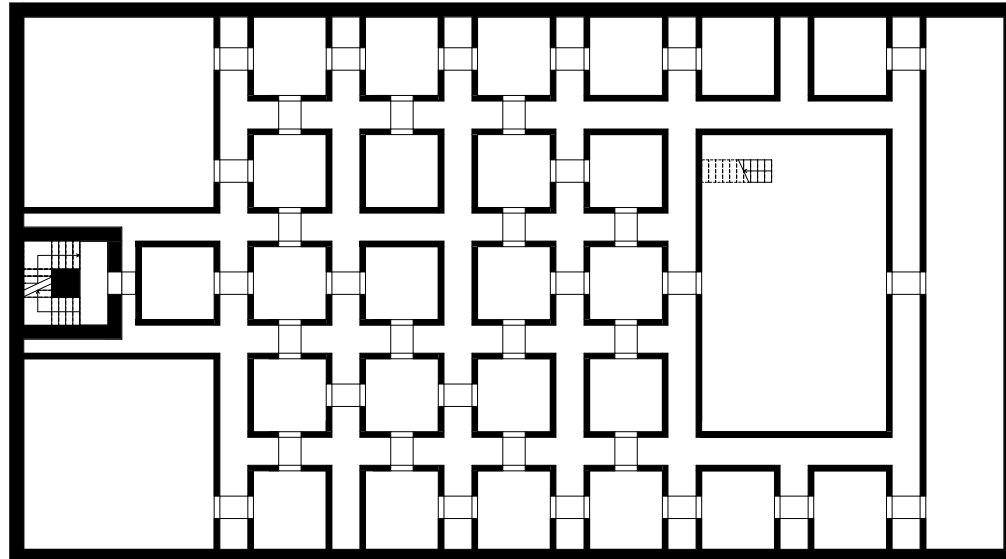
Fase 2: hervinden

De gast is bewust van de situatie waarin zijn geest zich bevindt, hij moet zijn geest nu hervinden.

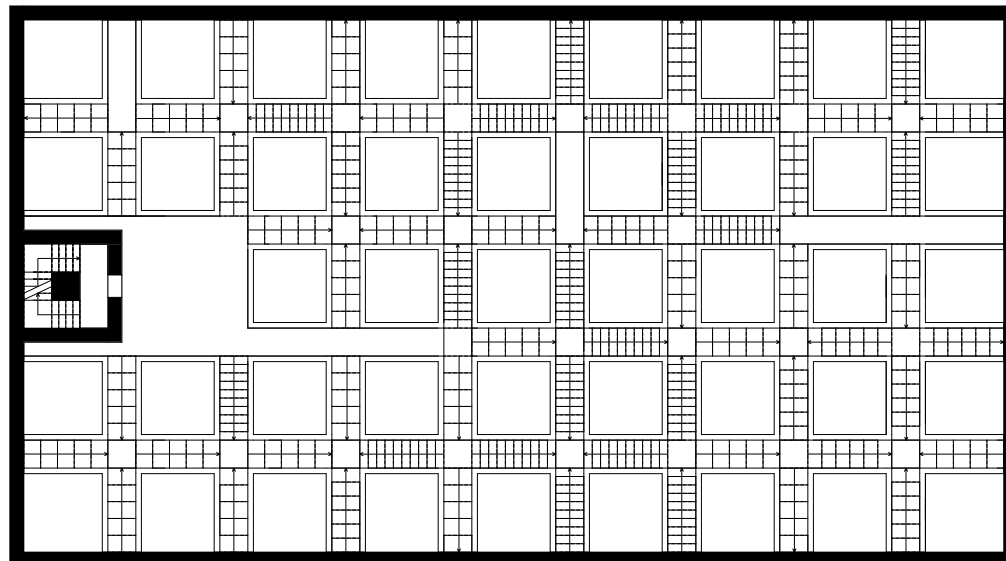
Nu de gast zich bewust is geworden van de situatie waarin zijn geest zich bevindt, is er de mogelijkheid tot het hervinden van de geest. Dit gebeurt via aanwakking van gedachten, herinneringen, en emoties middels specifieke atmosferen. Een belangrijk aspect in het hervinden van de geest is opvallend genoeg de connectie van het lichaam met zijn omgeving, de geest en het verstand hebben een lichamelijk karakter, de lichamelijke waarneming stelt onze geest in staat betekenis en waarde te geven aan de omgeving. Architectuur bevindt zich hier in het midden tussen de gebruiker en omgeving:

“Architecture is beautifully situated right at the heart of this organism-environment transaction. On the one hand, it is spatial and bodily, and so it emerges from and draws on our pre-reflective bodily engagement with the physical dimensions of place and space. On the other hand, it is a refined form of symbolic expression that allows us to give meaning to the sites where we dwell and work, and it also allows us to expand our sense of the possibilities for experiencing our world” (Johnson, 2002, pp. 76-78). Architectuur kan dus als middel worden ingezet om onze waarnemingen te manipuleren en gevoelens te sturen.

In een reis door een aantal ruimtes met een verscheidenheid in vormgeving wordt de gast meegenomen in zijn gedachten. Deze ruimtes hebben een museaal karakter, en illustreren ieder een thema die invloed heeft op de belichaamde geest. Door het vertalen

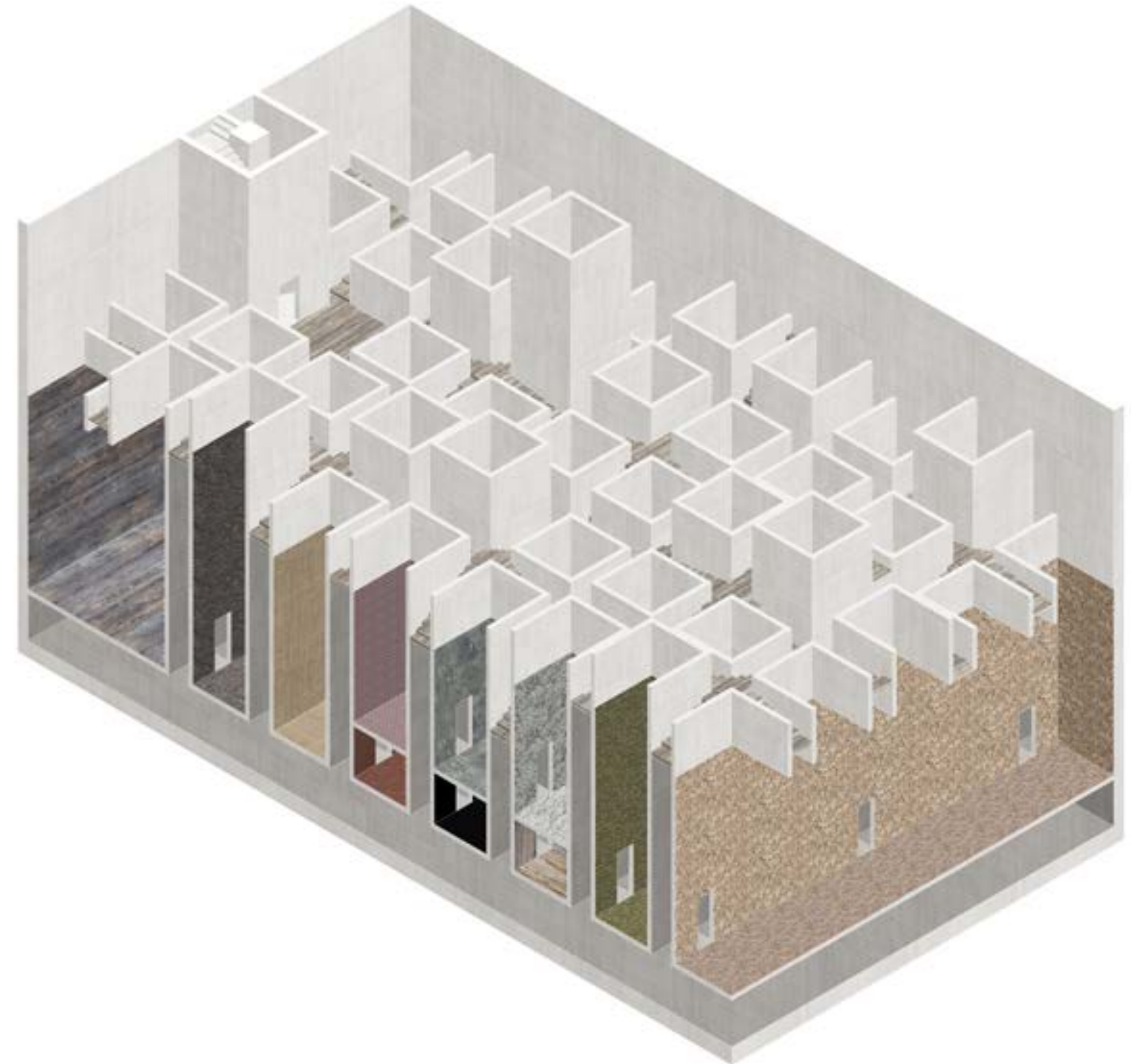

Vloer 2 van 6 - omsluiting

Vloer 3 van 6 - beweging

0 15m

Isometrie vloer 1 t/m 3

van deze thema's in architectuur worden atmosferen tot stand gebracht die voor iedereen herkenbaar zijn. Hier zijn een aantal voorbeelden gebruikt die Mark Johnson noemt in zijn artikel "*Architecture and the Embodied Mind*", dit zijn achtereenvolgend *massa, omsluiting, beweging, ritme, tijd en leegte*. Deze universele thema's worden door iedereen begrepen en gevoeld. Zo kan een kleine omsloten ruimte als veilig worden ervaren, een massief volume dat zijn gewicht enkel kwijt kan op iele pootjes als dreigend, en een grote lege ruimte als overweldigend. De thema's die aan de hand van architectuur worden uitgedrukt zijn dus universeel. De gevoelens die deze ruimtes opwekken zijn per persoon echter uniek, en hebben voor iedere persoon een andere betekenis, juist de atmosferen tot welke de gast zich voelt aangesproken zullen hier een maximale uitwerking hebben. Dit resulteert in een unieke ervaring voor de gast, waar voor ieder mogelijkheid is tot het hervinden van de geest.

De eerste ruimte die de gast betreedt staat in het thema van massa: een lage ruimte waar een aantal kolossale zwarte blokken op iets meer dan manshoogte boven de grond hangen. Deze blokken worden gescheiden door smalle donkere stroken die de bezoeker een beklemmend gevoel geven. Overal lijkt een zware massa op hem te drukken.

De tweede ruimte, die met de trap die aan de westzijde door deze fase loopt te bereiken is, staat in het teken van omsluiting. De gast doorloopt hier een aantal kleine ruimtes die zich in de al eerder genoemde blokken bevinden. Iedere ruimte is bekleed met een ander materiaal, zodat iedere ruimte een andere ervaring teweegbrengt.

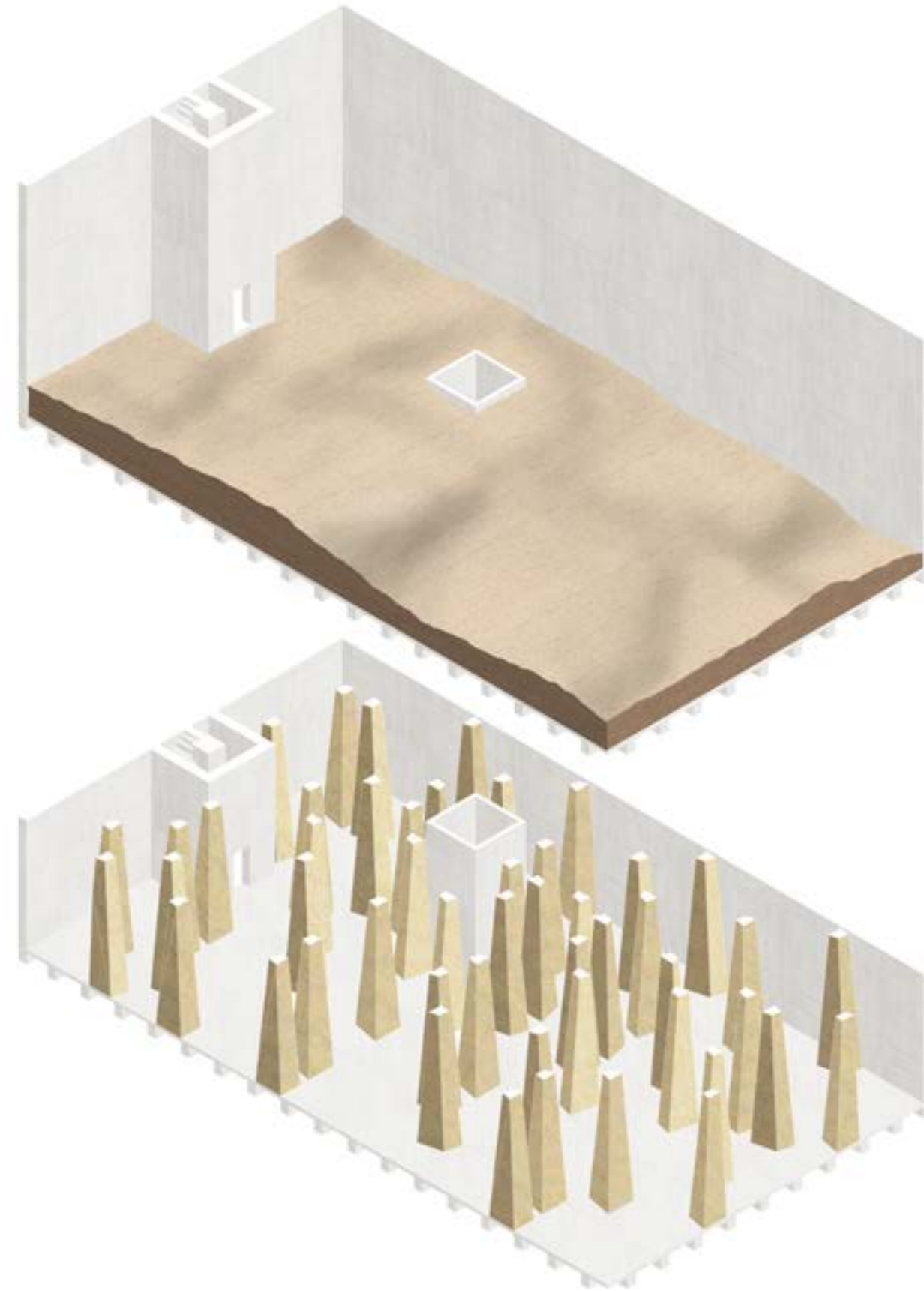
De derde ruimte bevindt zich tussen de blokken, deze ruimte bestaat enkel uit trappen van allerlei afmetingen. Deze ruimte staat symbool voor de beweging. Gasten bewegen zich door deze ruimte middels de trappen, en zijn door de verscheidenheid aan trappen genoodzaakt hun snelheid aan te passen.

De vierde ruimte, tevens te bereiken via de trap aan de westzijde, is gevuld met vreemdsoortige kolommen die op het eerste gezicht zonder regelmaat te zijn lijken geplaatst. Pas wanneer de gast zich door de zaal heen beweegt zal hij zien dat er een ritme aanwezig is.

De vijfde ruimte staat symbool voor tijd, De verdieping is geheel bedekt met een laag zand die langzaam in de ruimte wordt rondgepompt, als een duinlandschap die langzaam door de wind van aangezicht veranderd.

De laatste ruimte, de hoogste van de zes, is leeg op een verhoogd pad na. Onder dit pad schijnen lichten op de omliggende wanden, waardoor de voorbijlopende gasten schaduwen werpen wanneer ze op dit pad lopen. Als eenmaal een schaduw is geworpen zal deze schaduw in eerste instantie op de muur blijven staan, en langzaam uitdoven wanneer de gast zijn weg vervolgt. Deze ruimte staat in het thema van leegte.

met het doorlopen van deze ruimtes is de gast aangemoedigd tot waarneming van zijn ervaringen en het observeren van zijn reacties. Zijn geest heeft hij nu hervonden.

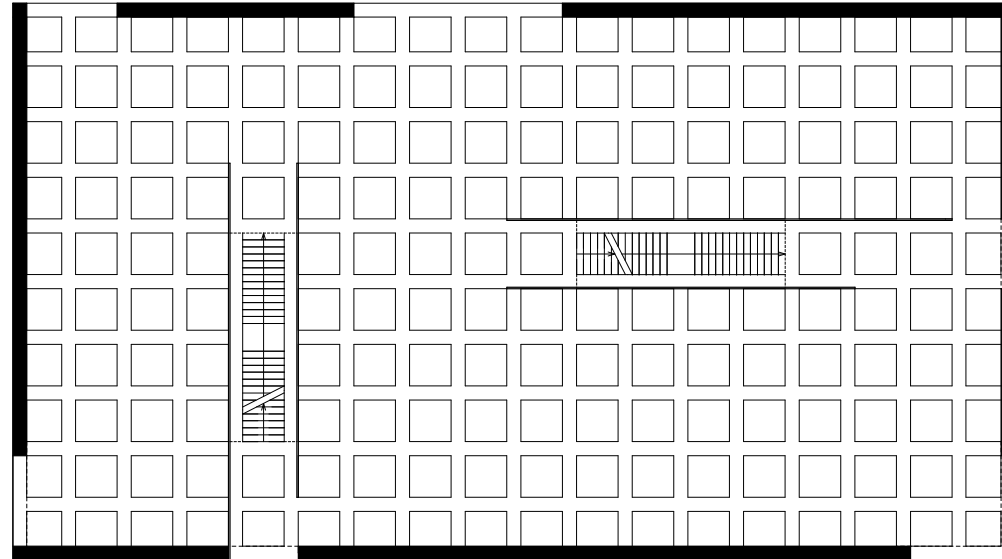
Isometrie vloer 4 en 5

Fase 3: contact

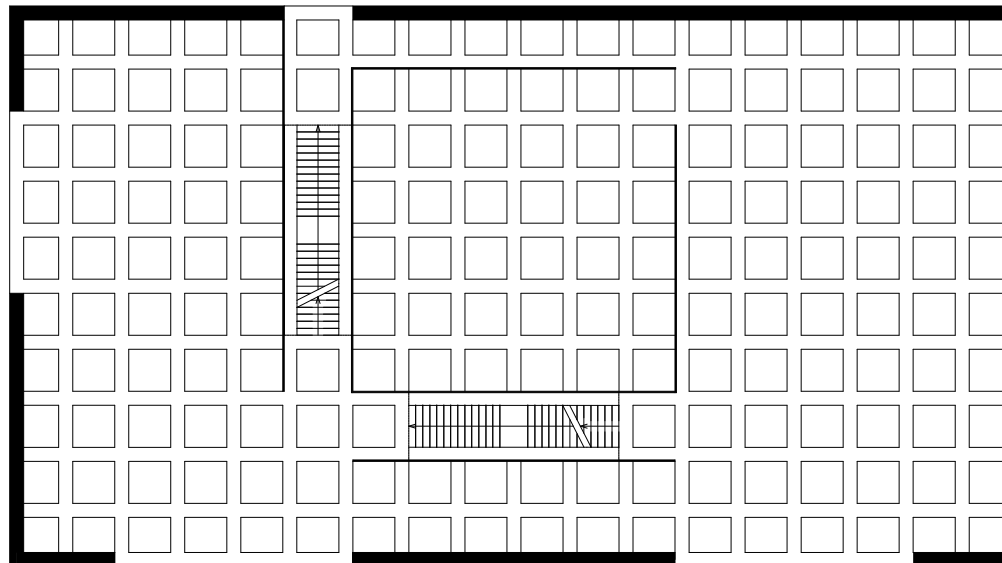
Zijn geest heeft de gast nu hervonden, nu kan de gast zich geestelijk verruimen.

In de derde fase staan activiteiten centraal die concepten aanbieden die als doel hebben de geest te verruimen. Deze fase bestaat uit negen verdiepingen die een bibliotheek, een filmzaal, expositieruimten en muziekkamers bevatten. Het doel van deze fase is om de gast in contact te brengen met concepten die groter zijn dan hemzelf, om de gast zo nieuwe inzichten, inspiratie en de mogelijkheid tot relativeren te bieden. Naast het verrijken van informatie is er ook de mogelijkheid tot het zelf creëren, hier zijn aparte ruimten voor gereserveerd: ateliers voor schrijven, schilderen, en beeldhouden. Ook op deze wijze verruimt de gast zich op geestelijke wijze.

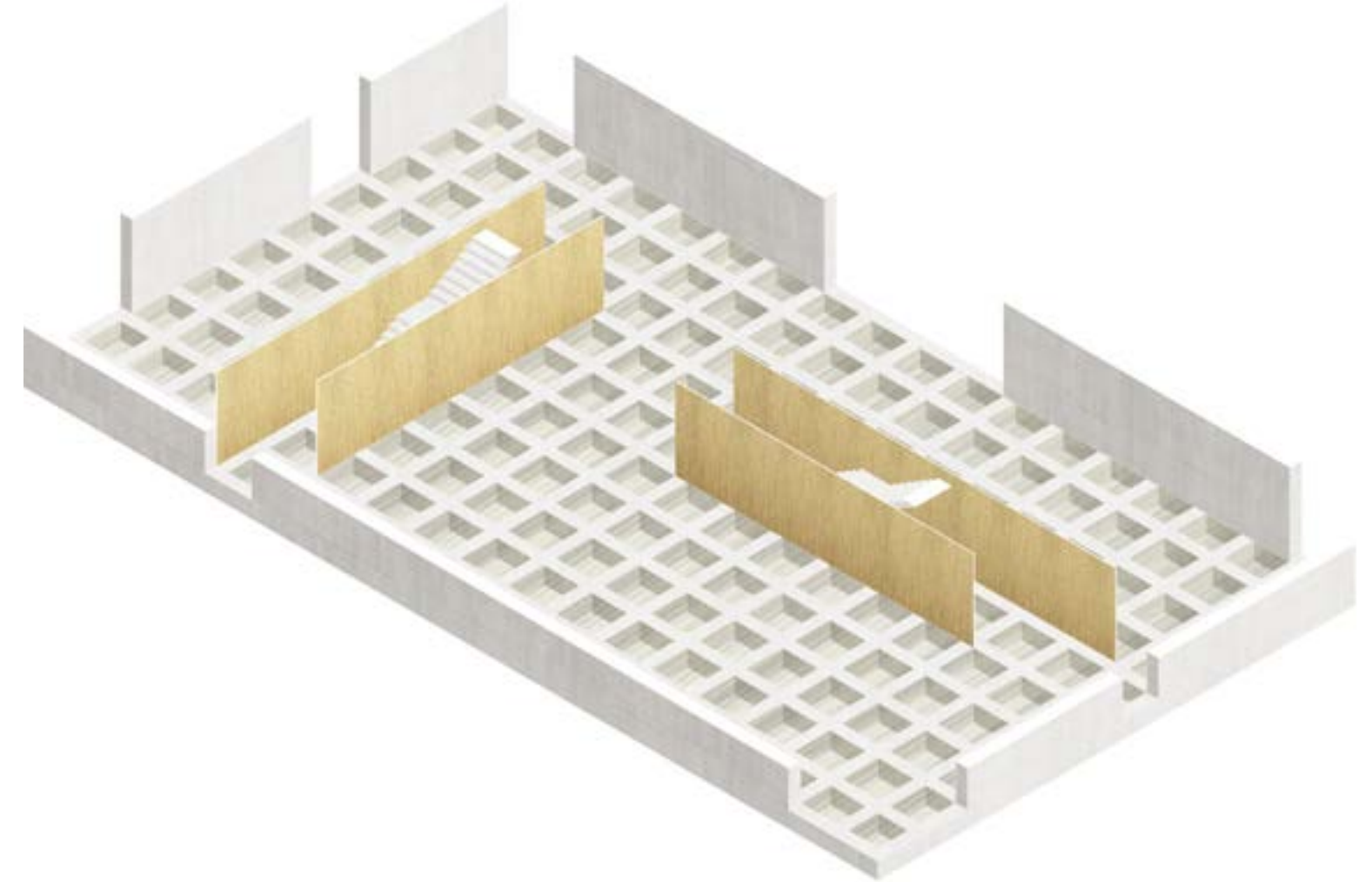
De verdiepingen zijn aan elkaar gelinkt en zijn te betreden via de tuin alsmede de woonvloeren. In tegenstelling tot de voorgaande fasen is hier gebruik gemaakt van lichtere materialen. De toepassing van messing en glazen wanden alsmede cassettevloeren ingevuld met bruto glas dragen bij aan de opening van het hotel. Ook de betonnen omhulling van deze en de volgende fase is in een grotere mate geperforeerd.

Vloer 1 van 9

Vloer 5 van 9

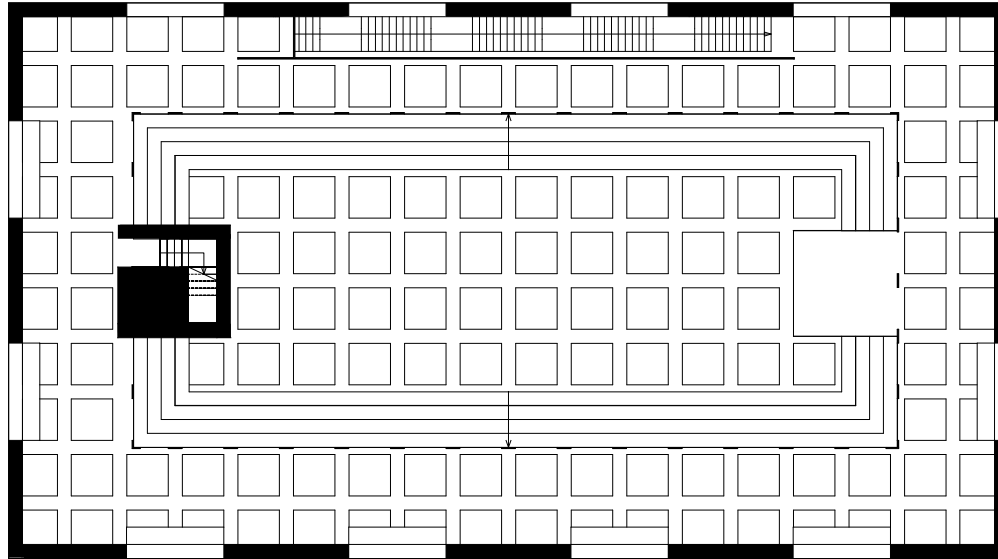

Isometrie vloer 3

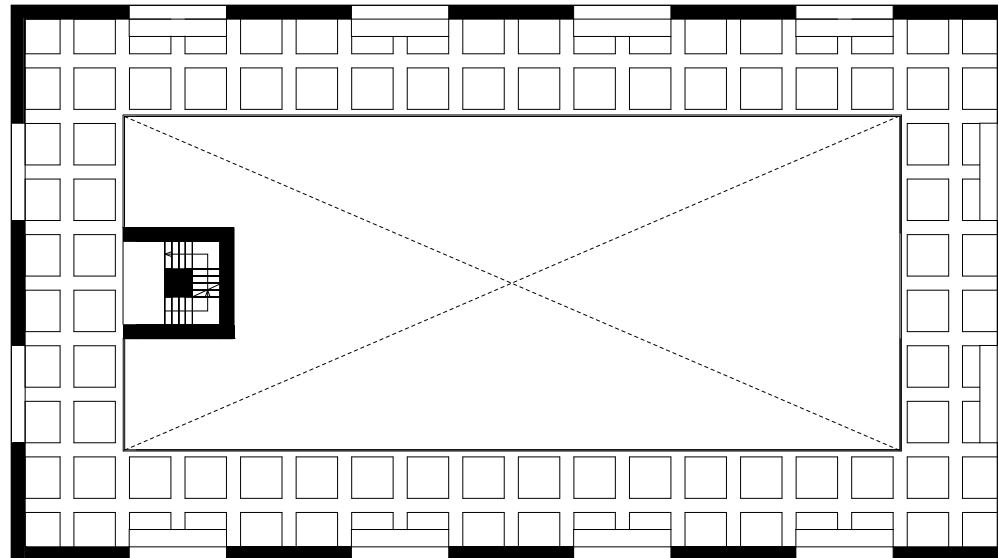
Fase 4: samenwerking

Tot slot wordt de mogelijkheid geboden tot geestelijk samenwerken.

Nu de gast zijn geest heeft verruimd met concepten die groter zijn dan hemzelf, hebben de gasten in deze fase de mogelijkheid van interactie tussen elkaars geesten middels discussie en overleg. Deze fase is direct verbonden met de vorige fase en is tevens te betreden via de woonvloeren. Er is een forum in oud Romeinse stijl, waar mensen hun woord kunnen verkondigen en met elkaar in discussie kunnen gaan. Zo wordt deze route afgesloten, van het individu dat geestelijk futloos is tot de gast die helder en creatief kan denken.

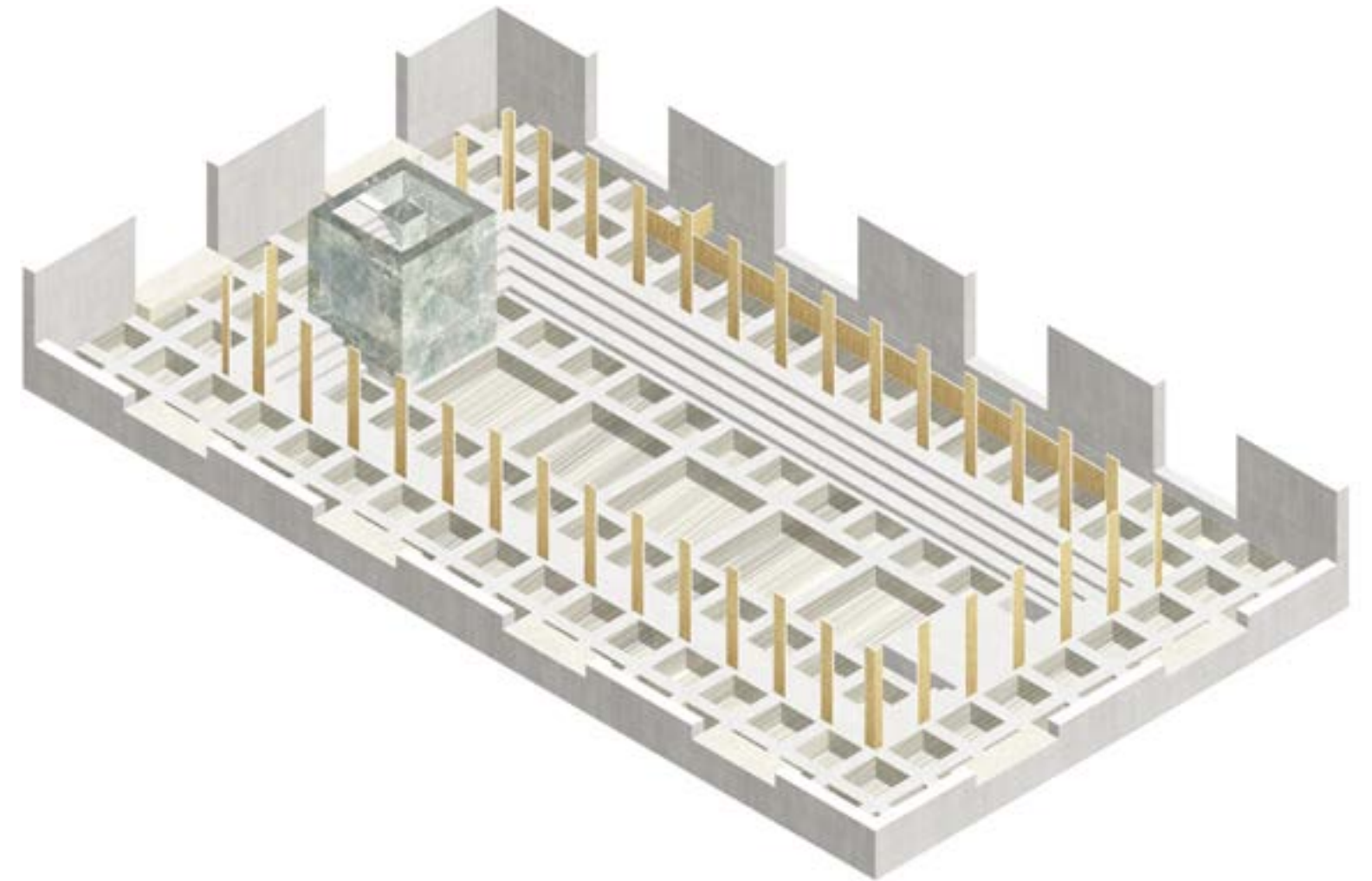

Vloer 1 van 2

Vloer 2 van 2

0 15m

Isometrie vloer 1

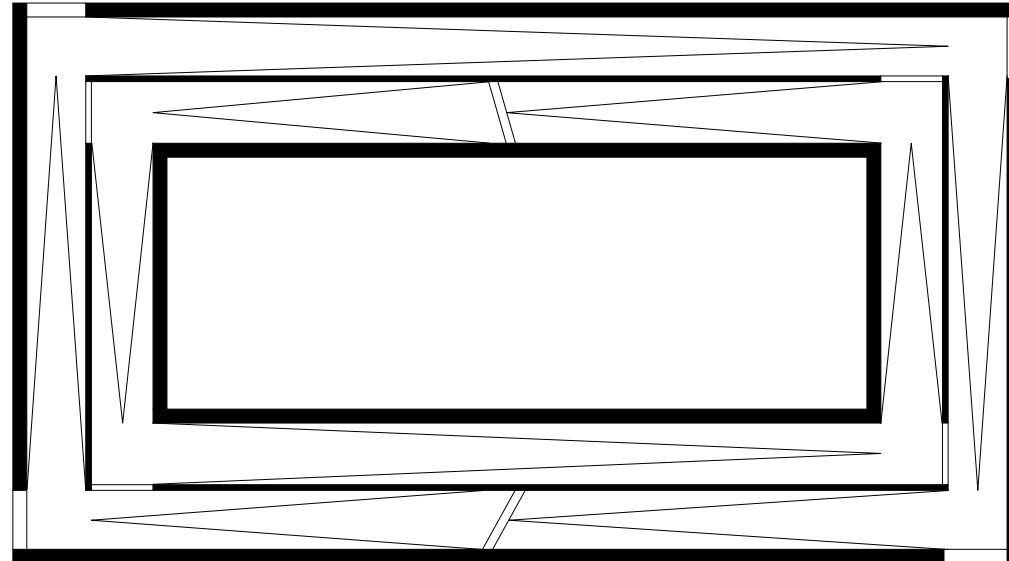
de lichamelijke route

106 Een alternatief voor de spirituele route is de route van het lichaam. In het geval dat hij kiest voor deze route zal dat zijn omdat hij behoefte heeft het lichaam te herontdekken. Velen moeten in hun dagelijkse bestaan enkel de geest aanwenden om hun taken te volbrengen. Op een bepaald moment zal hij zijn geest dermate veel moeten gebruiken dat hij niet meer in staat is hiermee te stoppen. Wanneer hij terugkomt van werk, zal hij denken. Wanneer hij eet, zal hij denken. Wanneer hij slaapt, zal hij in zijn dromen overpeinzen: het lichaam wordt hierbij verwaarloosd en dient enkel als instrument. De lichamelijke route tracht voor deze groep mensen een uitkomst te bieden door ze weer in contact te brengen met hun lichaam, de vier fases zijn als volgt vormgegeven:

Fase 1: bewustwording

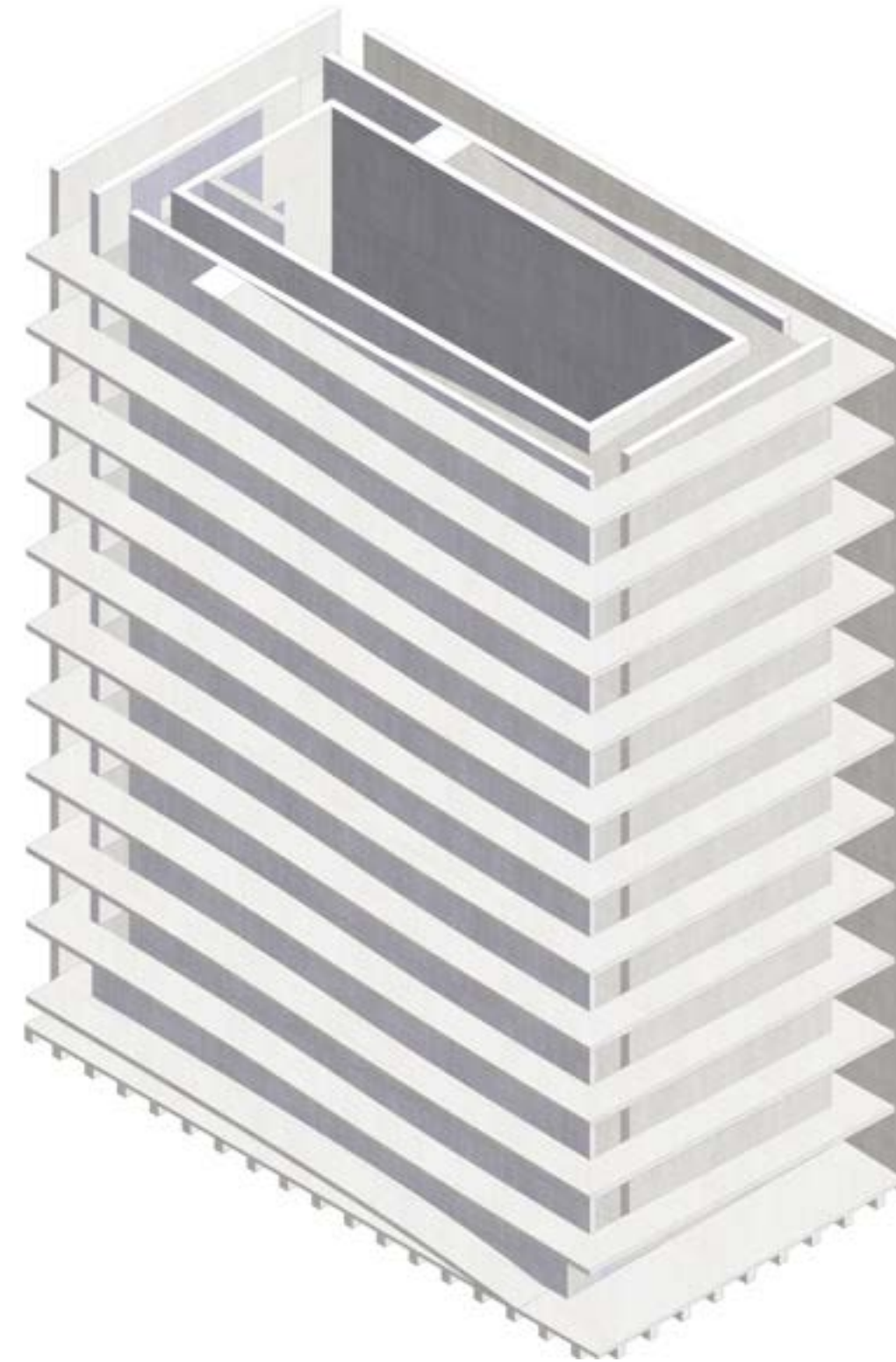
De gast is geestelijk vol, zijn lichaam is door hem vergeten.

De gast, die in een maalstroom van gedachten gevangen zit, rent hier in een oneindig spirallende renbaan die zich omhoog en omlaag door de ruimte heen cirkelt. Deze renbaan zonder einde heeft als doel de gast uit te putten, hem de geest te doen vergeten, en hem lichamelijk uit te putten, zodat hij weer bewust wordt van zijn lichaam, die hij door zijn al te presente geestelijke activiteiten was vergeten.

renbaan

0 15m

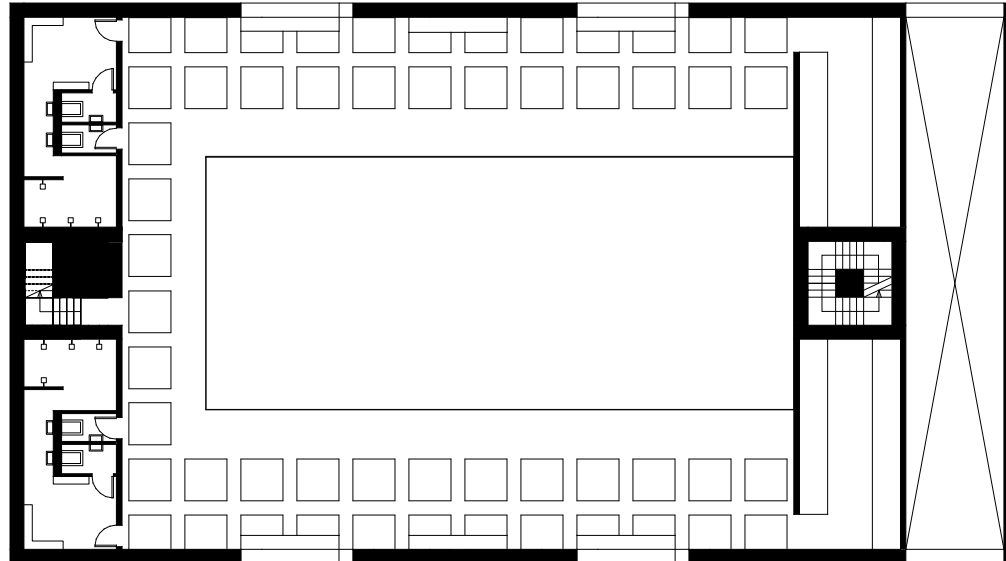
Isometrie renbaan, met in kern duikbad

Fase 2: hervinden

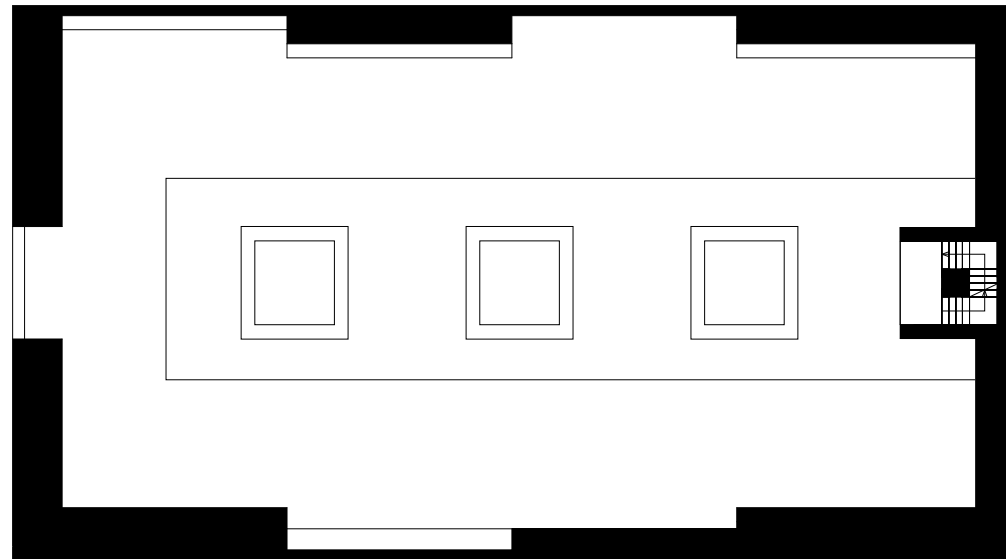
De gast is bewust van zijn lichaam, hij moet zijn lichaam nu hervinden.

Nu de gast bewust is van zijn lichaam is het tijd voor de volgende stap. In de volgende fase wordt er gefocust op het hervinden van het lichaam. Dit gebeurt middels twee activiteiten die ieder een aspect van deze fase benadrukken. Allereerst is er een groot duikbad aanwezig, waar gasten zonder hulpmiddelen zo diep mogelijk proberen te duiken, hiermee legt de gast de focus op zijn ademhaling. Dit duikbad is te midden van de renbaan geplaatst in het eerste cluster. Gasten kunnen dit bad vanaf de tuin onderaan het tweede cluster bereiken, conform de verdeling van de fases.

De volgende activiteit die wordt aangeboden is een klimhal. Hier wordt niet gefocust op ademhaling maar op coördinatie. Hier klimmen de gasten middels touwen die bevestigd zijn aan automatische lieren, zodat zekeren door een tweede persoon niet nodig is, naar boven.

duikbad

klimhal

0 15m

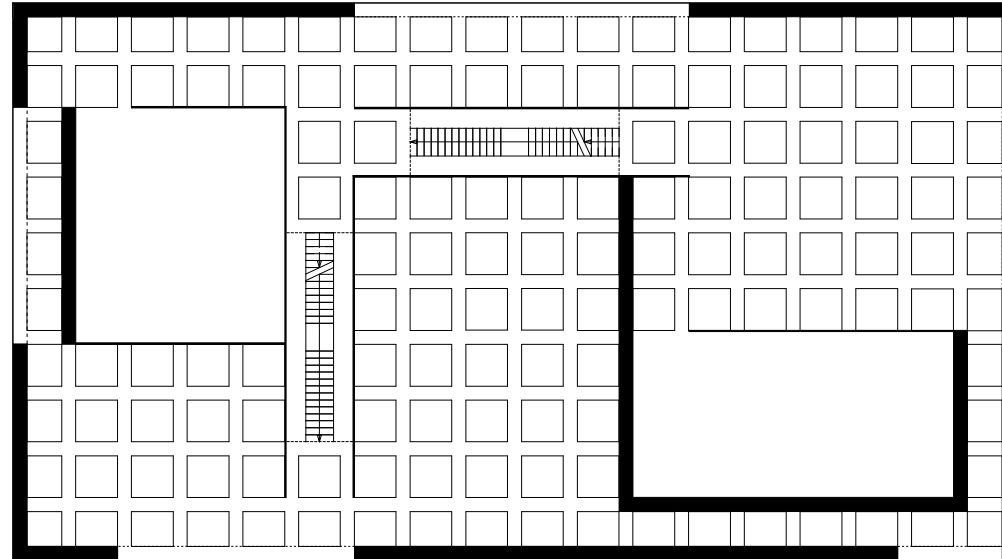
Isometrie klimhal

Fase 3: contact

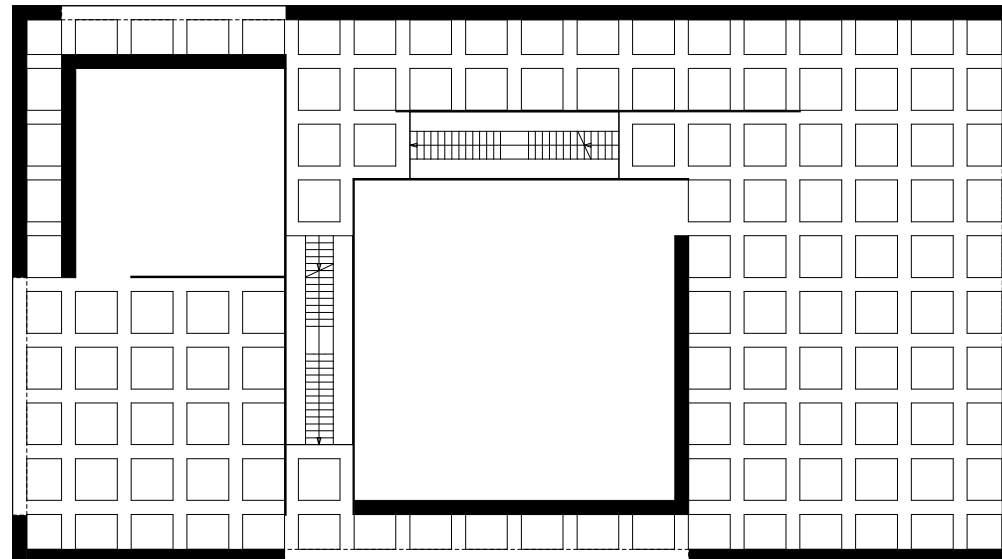
Zijn lichaam heeft de gast hervonden, nu komt de gast in lichamelijk contact met zijn medemens.

Nu de gast zijn lichaam heeft hervonden wordt de stap gemaakt naar andere lichamen. Lichamelijk contact staat in deze fase centraal. Dit wordt uitgebeeld in een groot aanbod aan contactsporten verspreid over negen verdiepingen die in het materiaalgebruik overeenkomen met de derde fase van de spirituele route. Hier maken gasten kennis met andere lichamen. Judo, worstelen, schermen en boksen zijn hier voorbeelden van. Ook andere vormen van lichamelijk contact zijn denkbaar, het is aan de gast hier vorm aan te geven.

Ook hier is de route zowel te betreden vanuit de tuin als de omliggende woonvloeren. Anders dan de spirituele route is dat de ruimtes waarin de activiteiten plaatsvinden zijn verbonden door nauwe gangen, zodat wanneer gasten elkaar willen passeren in deze fase lichamelijk contact onvermijdelijk wordt.

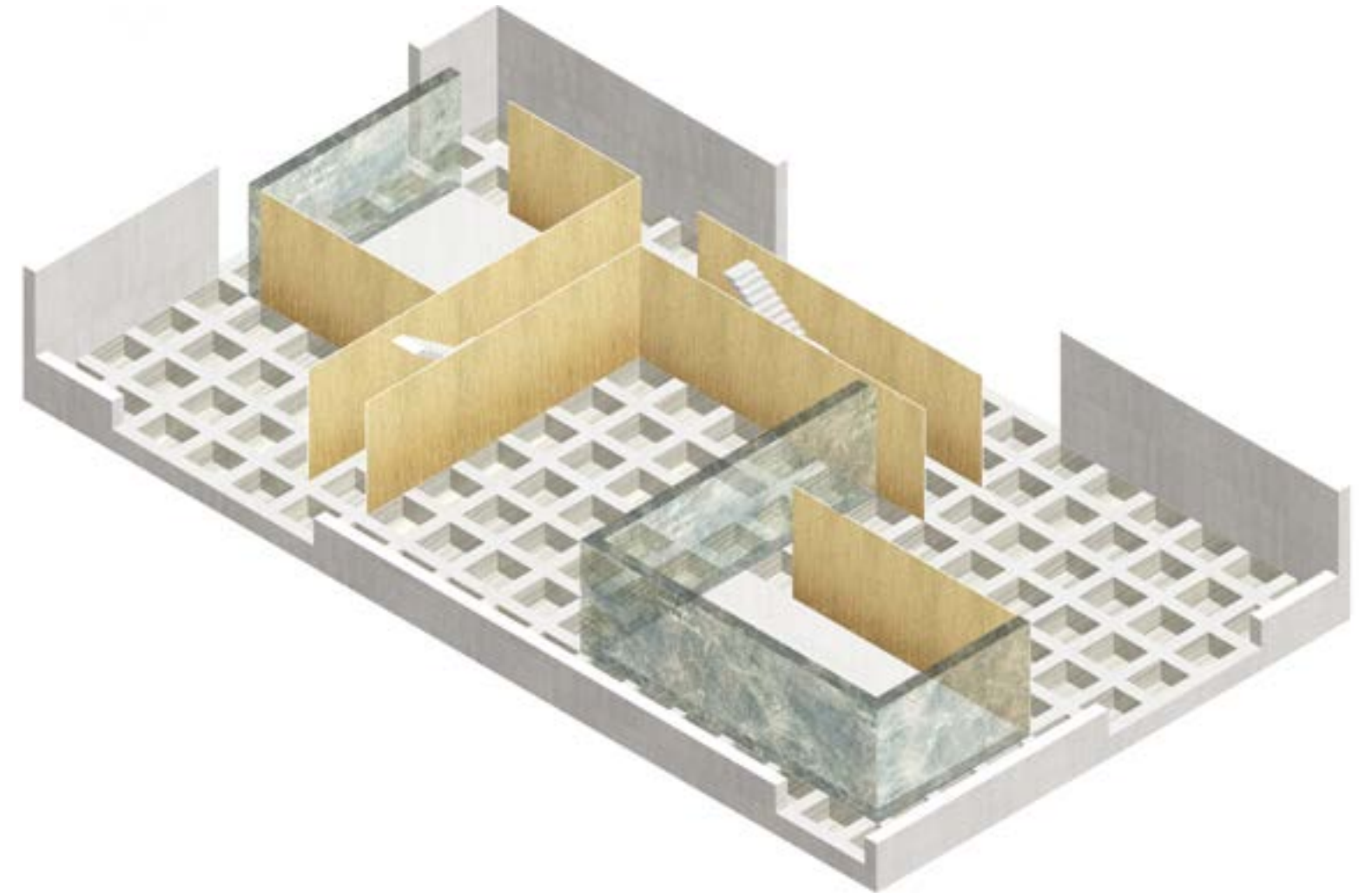

vloer 2 van 9

vloer 3 van 9

0 15m

Isometrie vloer 2

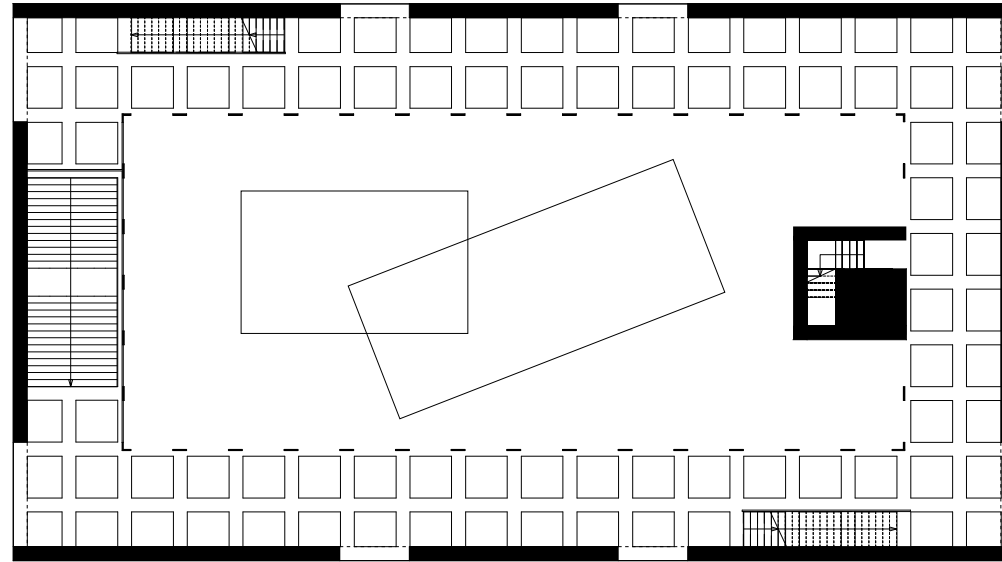
Fase 4: samenwerking

Tot slot wordt de mogelijk geboden tot lichamelijk samenwerken.

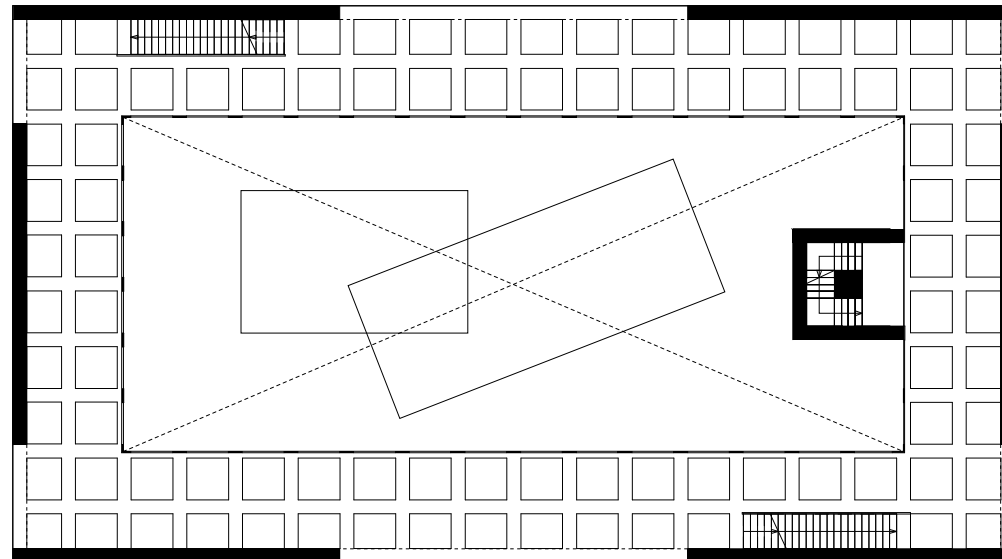
Nu ook andere lichamen zijn verkend, rest enkel nog de samenwerking met andere lichamen. De laatste fase zal geen sport betreffen zoals dat in voorgaande fases wel het geval was. Hier hebben gasten als doel het maken van een object.

In een enorme werkplaats die wordt omgegeven door balkons die aan elkaar zijn gelinkt en die tevens zijn te betreden via de omliggende woonvloeren. Hier wordt door de gasten aan een object gewerkt, een object die naarmate het hotel er langer staat, steeds groter wordt. Het betreft hier een proces van scheppen, toevoegen en aanpassen.

Steeds meer lagen zullen ontstaan, en zo de geschiedenis vertellen van het hotel en de gasten die eenzelfde reis hebben ondernomen. Dit object zal hier blijven staan, en kan niet uit deze ruimte worden verplaatst. Dit is een boodschap aan de maatschappij dat er altijd een hotel zoals deze zal moeten bestaan. Fysieke arbeid die samen wordt doorgaan met de medegast is een symbolisch einde van de reis door deze route. De gasten die deze route betraden waren enkel bezig met de geest, niets anders was mogelijk, enkel denken. Nu sluit de gast af met het tegenovergestelde: het lichamelijke.

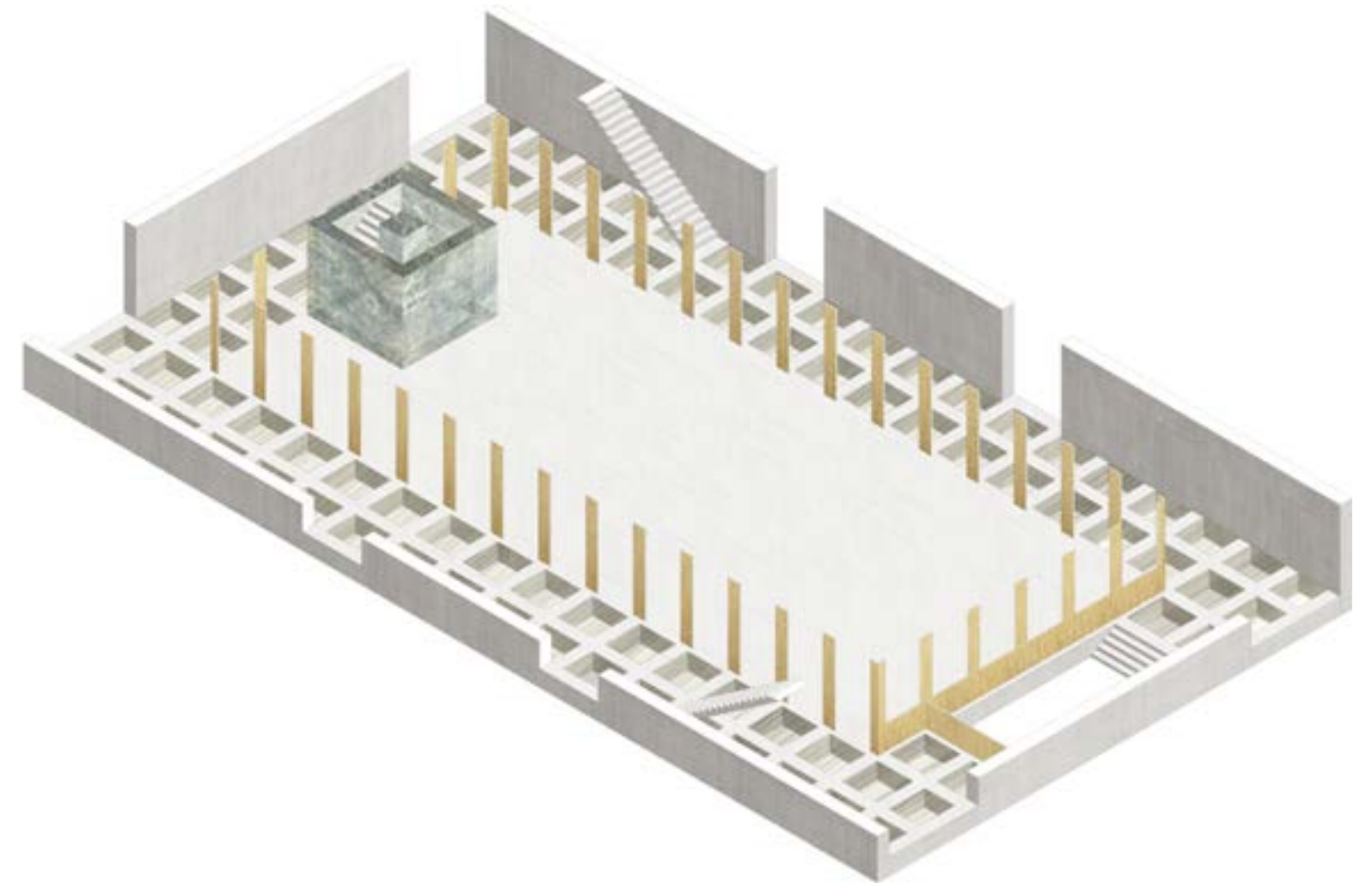

vloer 1 van 6

vloer 2 1/m 6

0 15m

Isometrie vloer 1

Tempel

Na het doorlopen van een zelfbepaalde route, deels door het lichamelijke en deels door het spirituele deel, is de gast in zekere zin genezen van de stad. Hij begeeft zich nu naar de bovenste vloer van de toren: de tempel. Geen dak scheidt de gasten van de hemel daarboven, enkel een groot aantal blokken onderbreken de lege ruimte van de tempel. Op deze blokken, ieder vier bij vier meter conform het grid, kunnen de gasten wanneer gewenst plaatsnemen om te reflecteren op hun tocht door het hotel. Deze blokken kunnen als altaren worden geïnterpreteerd: niet één altaar maar een oneindige hoeveelheid. Hier wordt niet één god aanbeden, deze altaren bestaan in ere van de gast zelf. Hier is iedere gast zijn eigen god.

De randen van deze tempel zijn begrensd door een trap, die naar beneden leidt totdat hij tot de rand komt en in het niets vervalt. Dit is een symbolisch einde van hun reis naar verlossing van de maatschappij. Hier kijken de gasten letterlijk neer op de maatschappij. De gast heeft afstand genomen van de maatschappij.

Wanneer hij daar klaar voor is, begeeft de gast zich naar een lift aan de uiteinden van de tempel. Deze lift zal hem terugbrengen naar de stad. Een stad die niks veranderd is, maar de gast is dat wel, zijn perceptie op de maatschappij zal zijn veranderd. Hij heeft afstand genomen van deze stad, hij heeft een objectieve kijk op zijn functioneren in deze stad verworven.

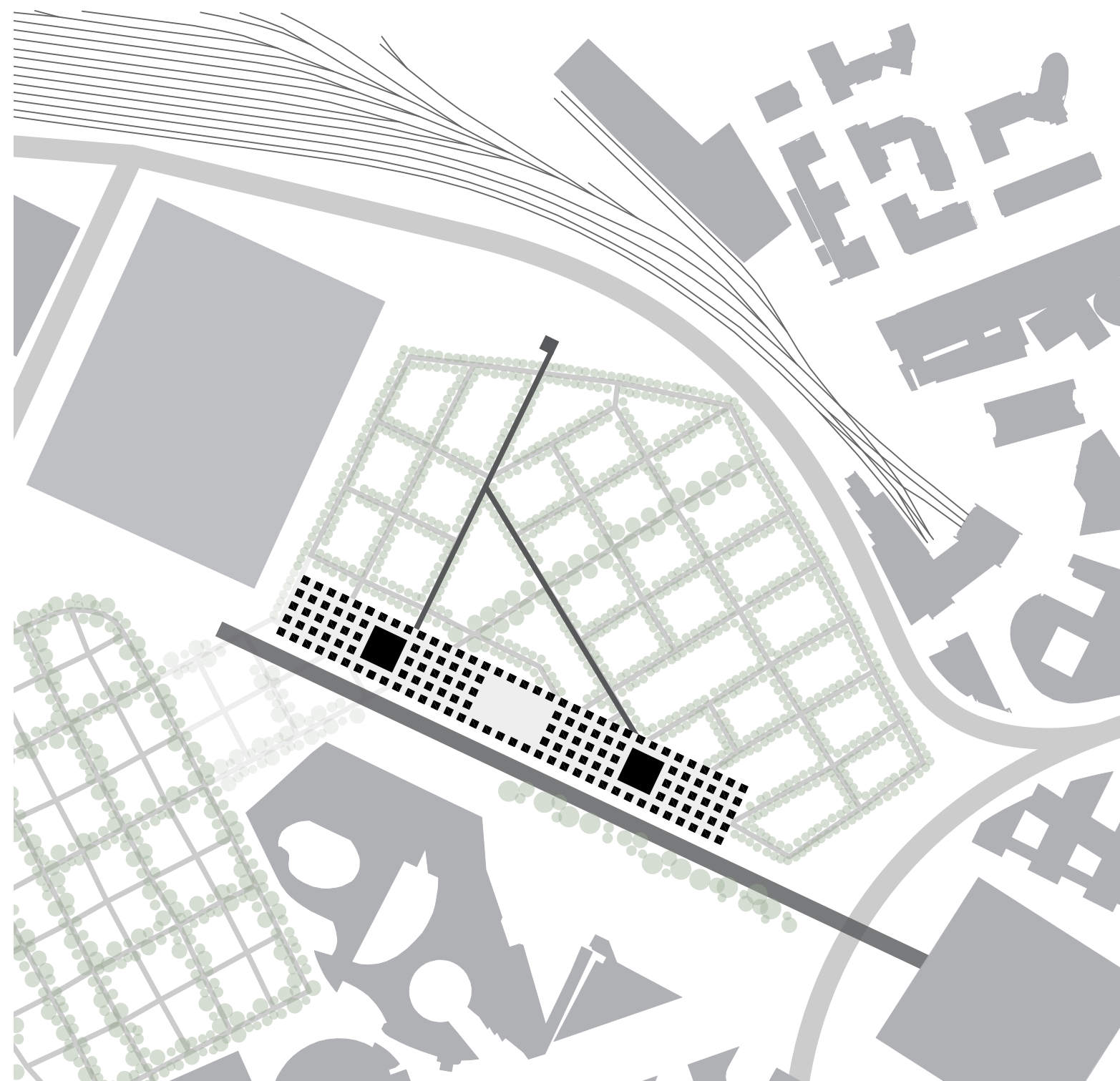
[zie afbeelding volgende pagina]

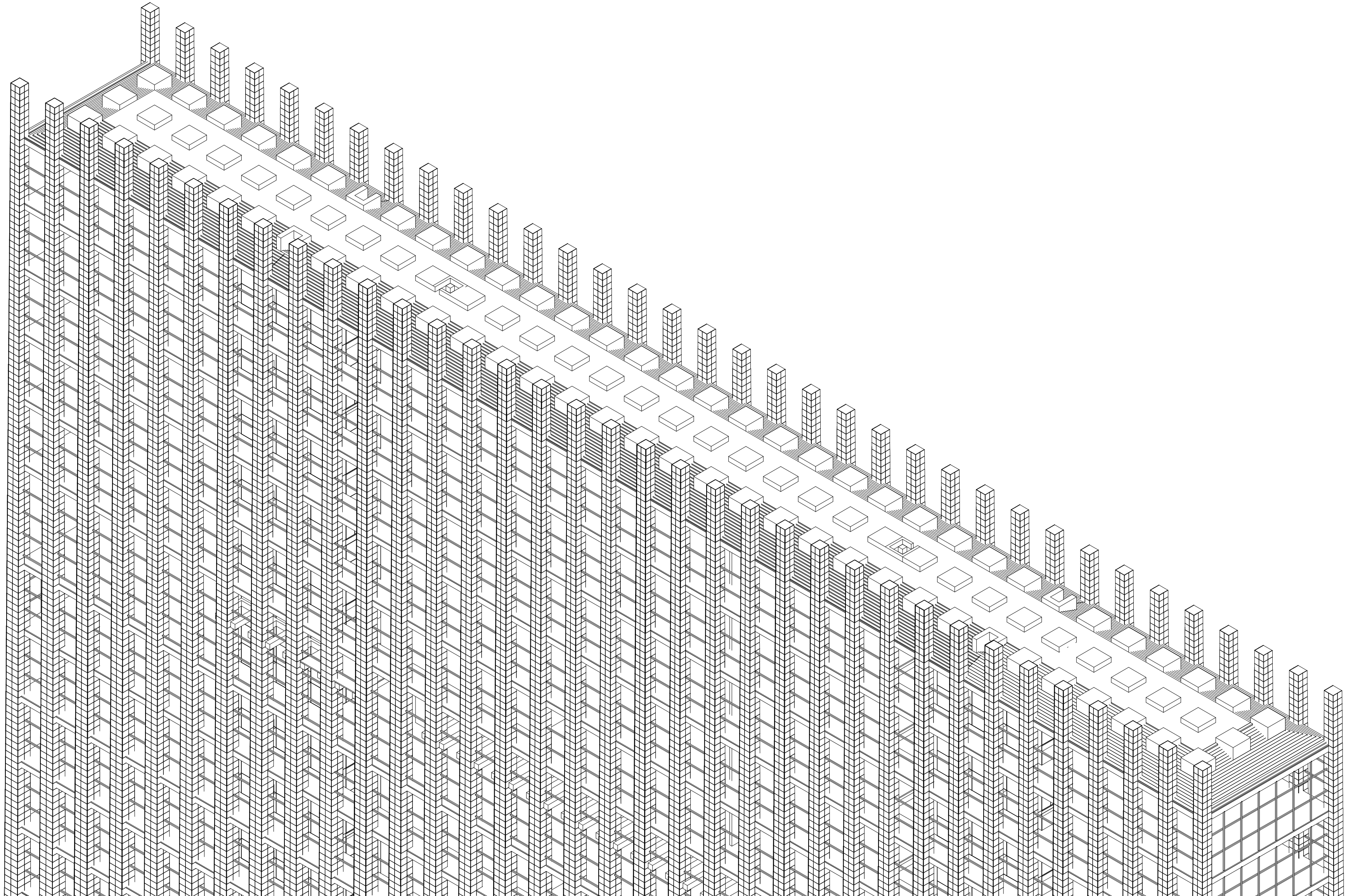
Terugkeer

Na het bezoek aan de tempel zal de gast ervoor kiezen het hotel te verlaten, zijn verblijf is ten einde. Via vier trappen zijn twee gangen toegankelijk die zich onder de tempel bevinden. Aan het einde van deze gang bevindt zich een lift. Deze lift is het middelpunt van de twee kernen in welke de gast zich naar boven heeft begeven. Nu brengt deze lift hem weer naar beneden.

De lift heeft glazen wanden, en brengt de gast direct naar beneden. Tijdens de afdaling passeert de gast alle clusters in omgekeerde volgorde, een herinnering aan wat de gast heeft doorlopen.

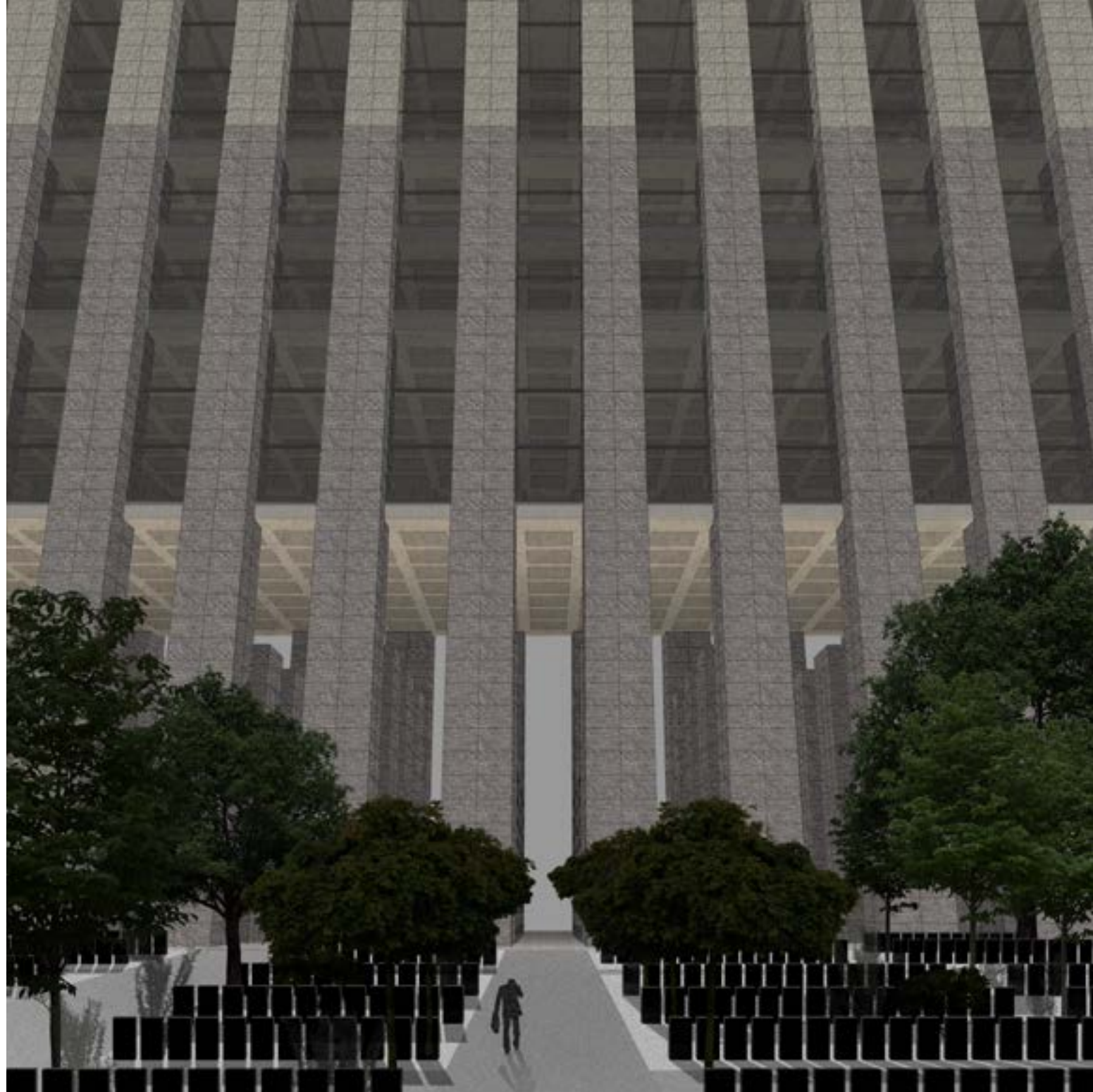
De lift gaat verder naar beneden en passeert de lobby en het mausoleum, totdat de lift in de kelder stopt. Hier kijkt de lift uit op een lange gang die zich steeds verder opent. Deze gang loopt onder de begraafplaats, en helt langzaam naar boven totdat de gast de buitenlucht ontmoet, aan de rand van de begraafplaats. Hier is zijn reis ten einde, en kan hij, een nieuwe blik hebbend op de maatschappij, deze maatschappij weer betreden.

Een tocht door het hotel

118

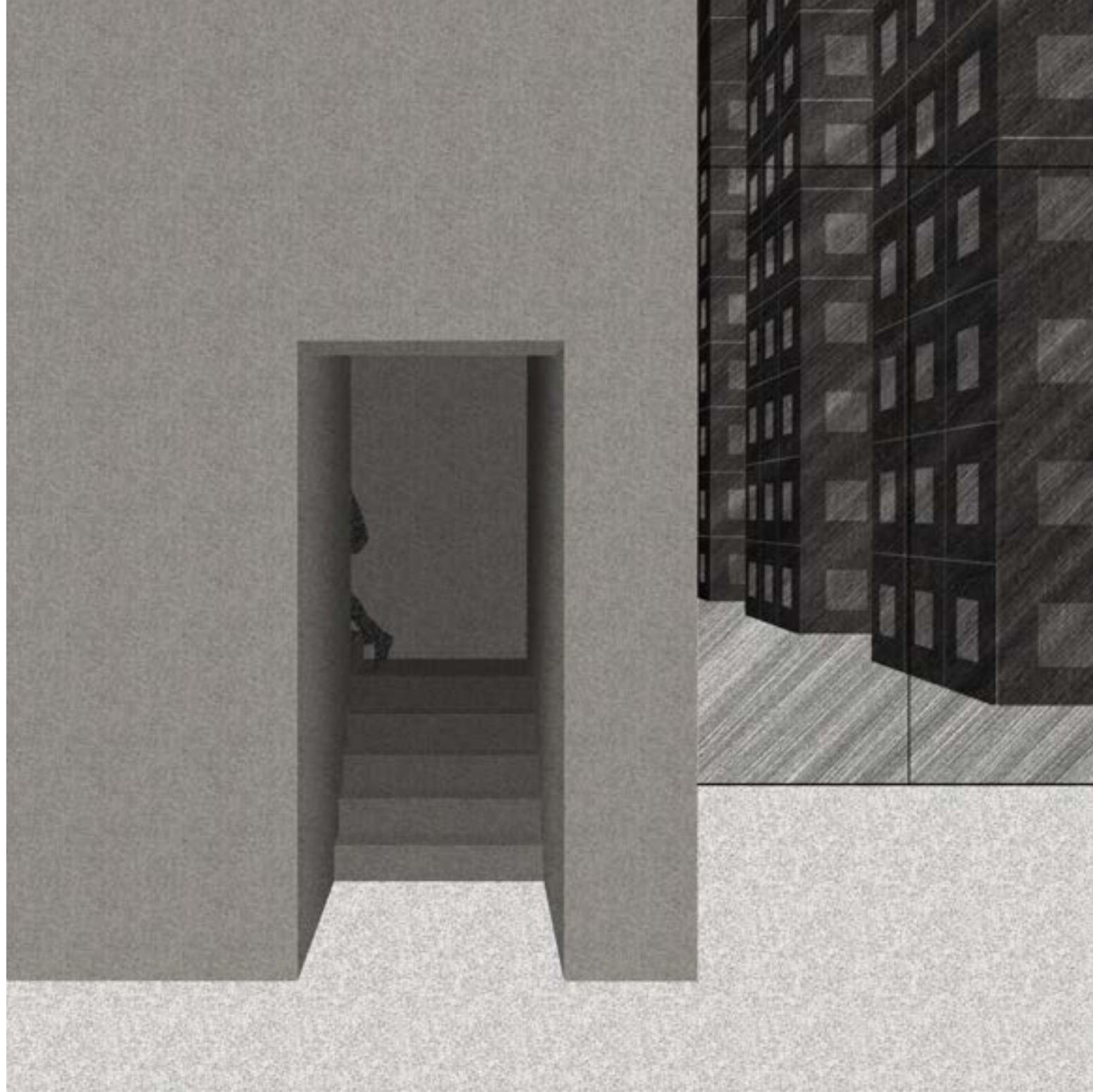

119

De omstander nadert het hotel.

Het mausoleum, met in de verte de zwartglazen kern. Hier betreedt de omstander het hotel

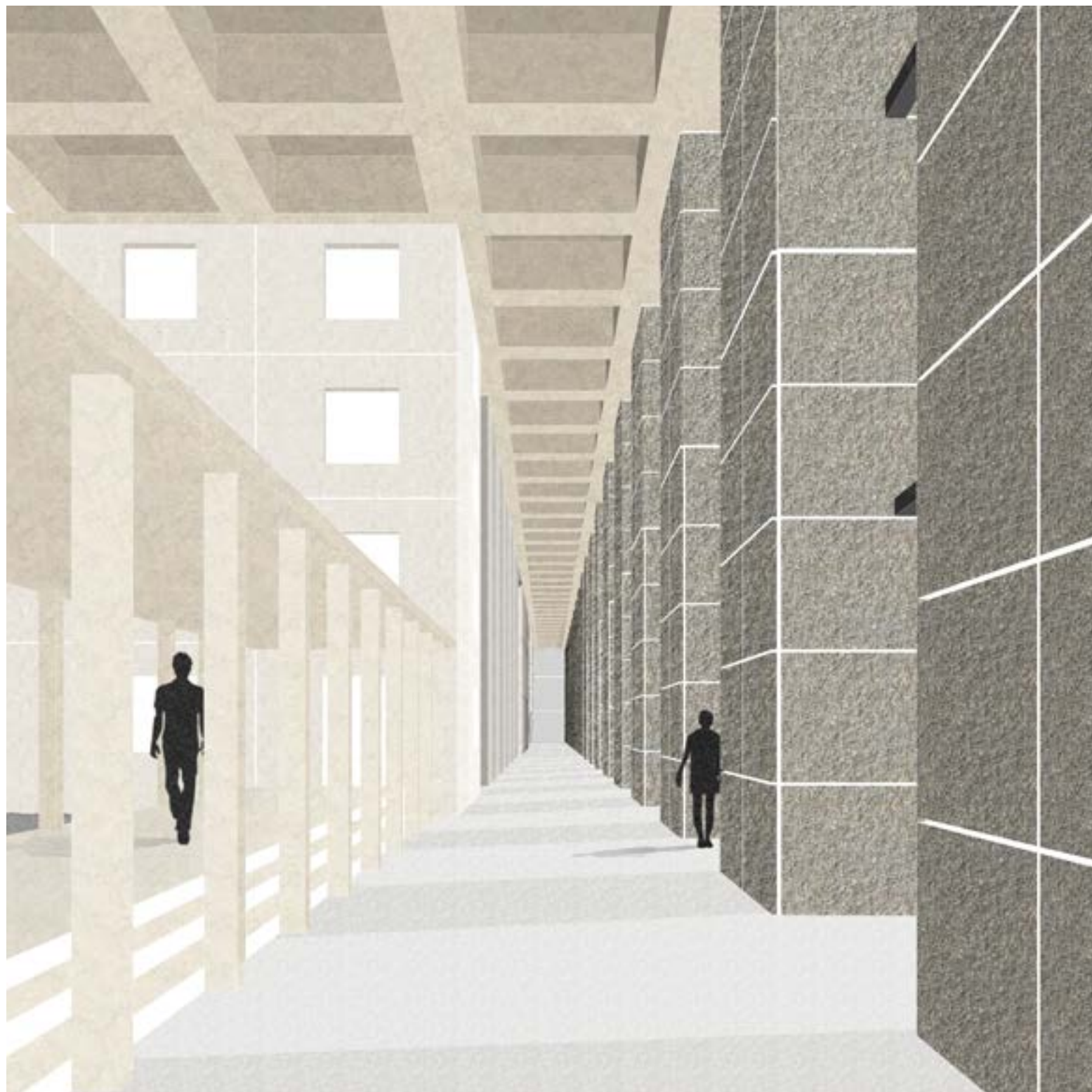

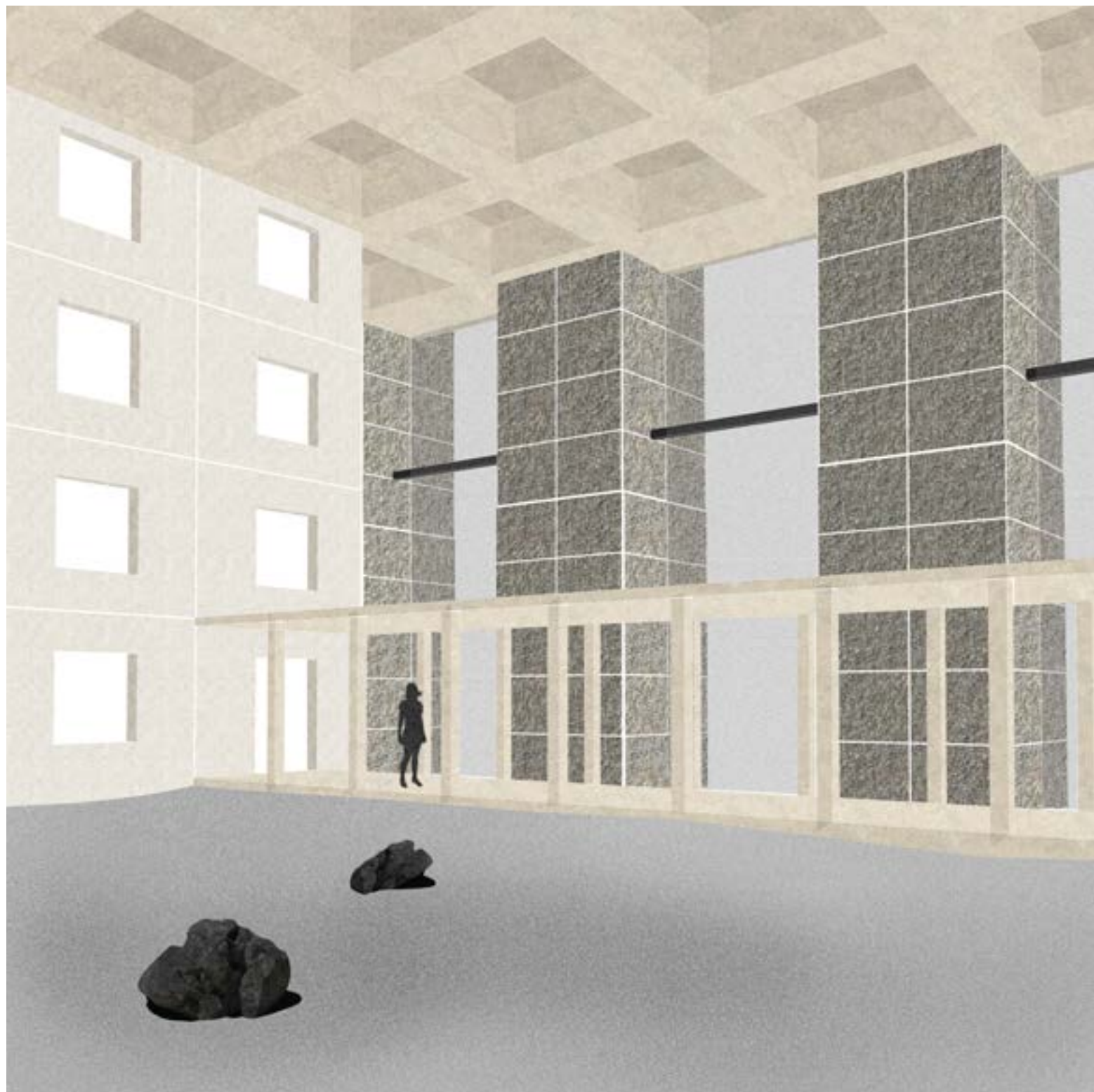
In de kern leiden een aantal nauwe trappen naar de ontvangstruimte daarboven.

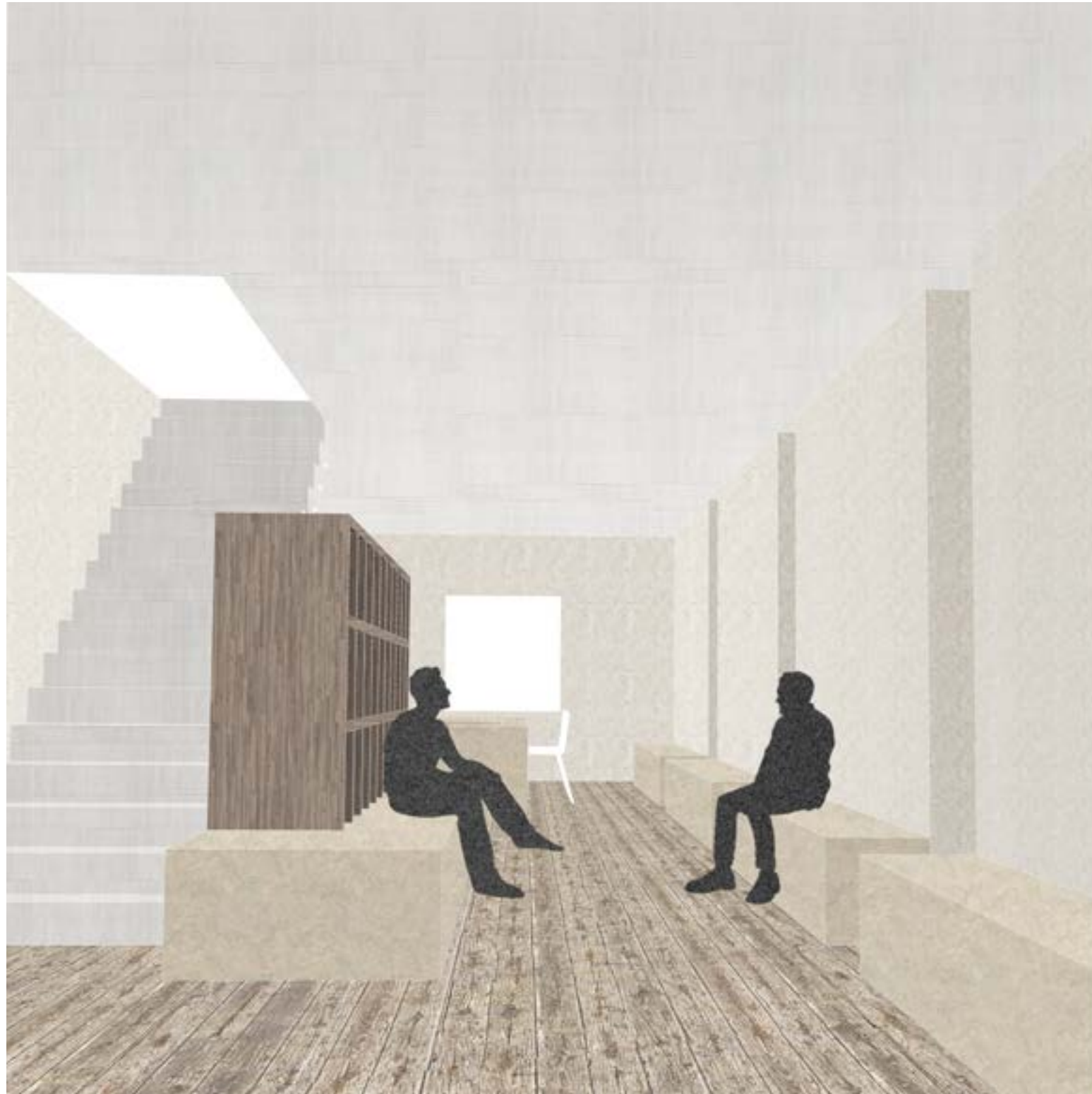
De aankomsthal. De omstander begeeft zich door de grote hal naar een van de balies.

Een zentuin. Geflankeerd door de woonruimtes van de gasten.

De tuin waar gasten zorg dragen voor hun eten. Aan de verre zijde bevindt zich de ingang tot een louteringsroute.

de spirituele route

Bewustwording van de geest: De gast wordt hier overladen door stedelijke indrukken, zodat hij geestelijk wordt uitgeput.

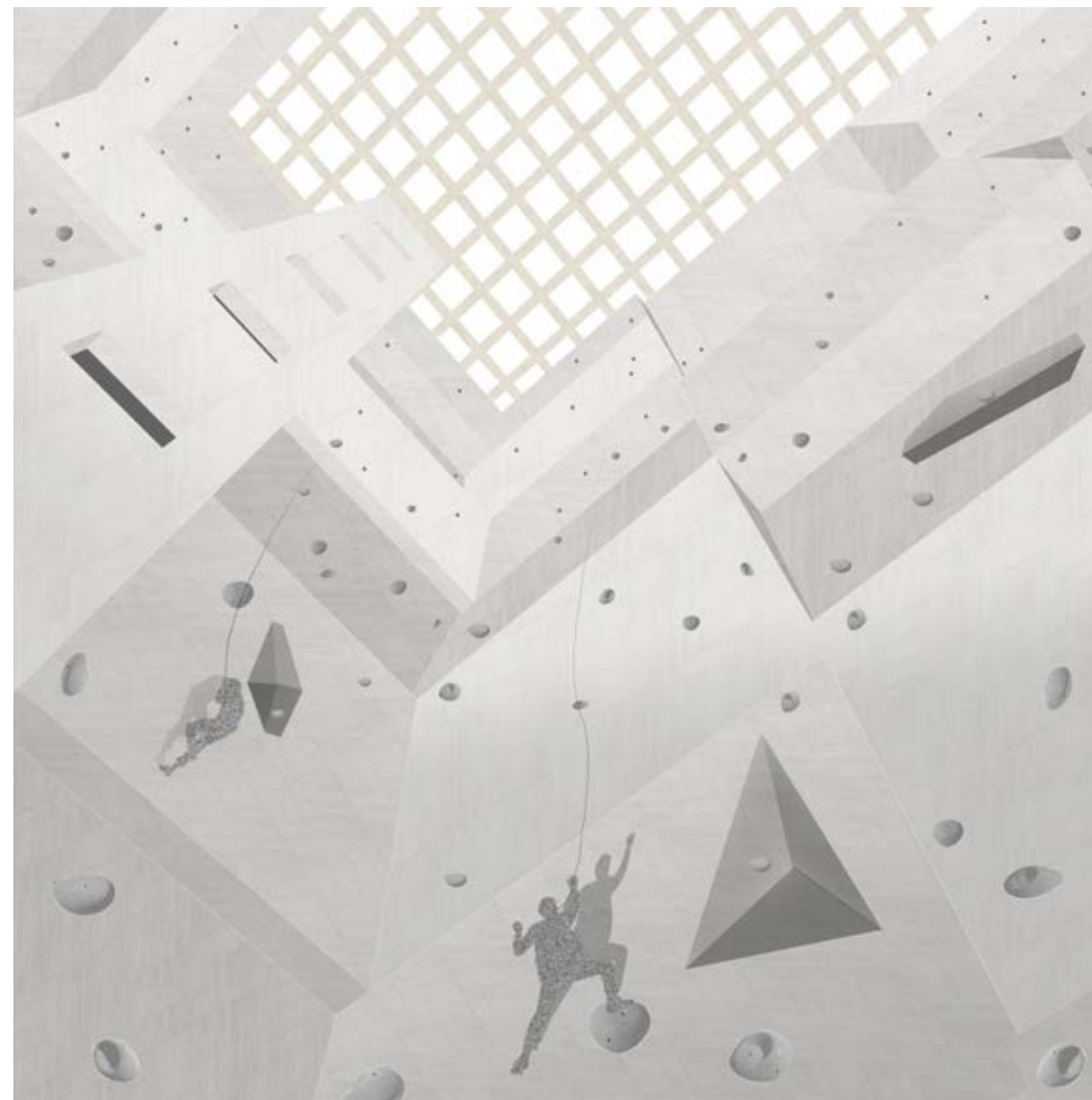
de lichamelijke route

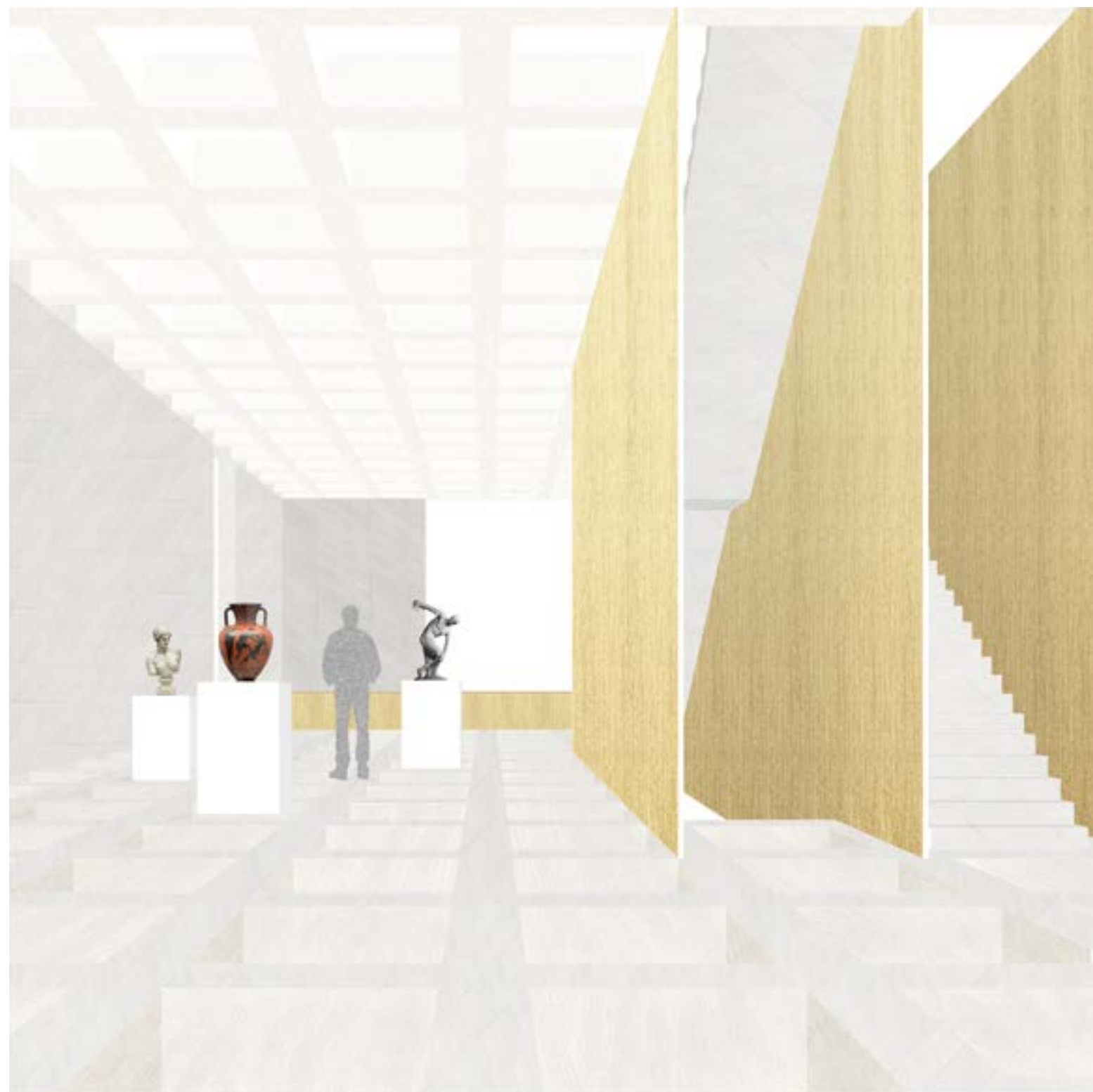
bewustwording van het lichaam: De gast rent in een eindeloze renbaan tot hij lichamelijk is uitgeput.

Hervinden van de geest: De gast wordt in een verscheidenheid van ruimtes met verschillende atmosferen meegenomen in zijn gedachten.

Hervinden van het lichaam: Door een aantal activiteiten focust de gast op zijn coördinatie.

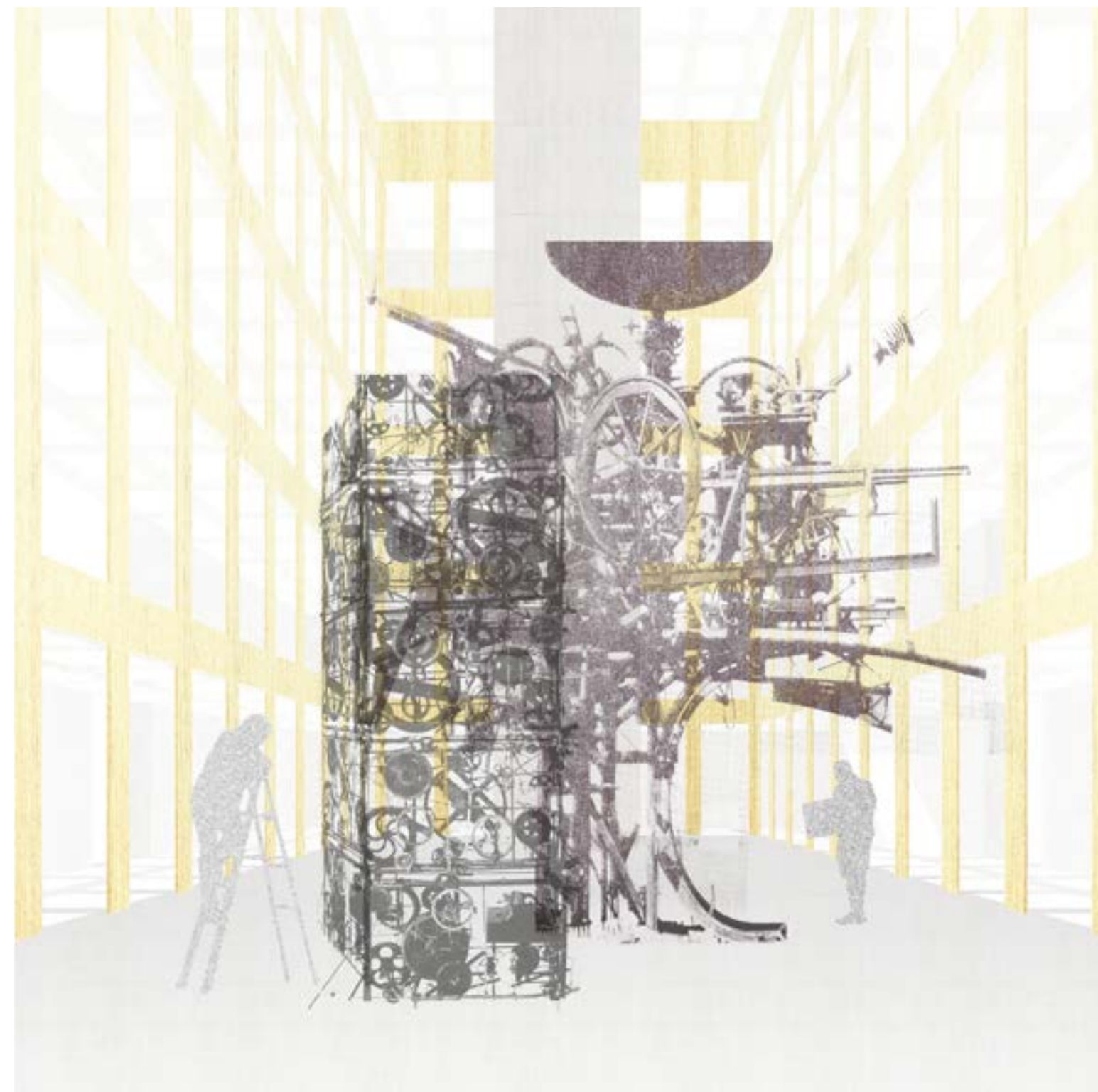
Geestelijk contact: Een aantal expositieruimten brengt de gast in contact met concepten die door andere geesten zijn gecreëerd.

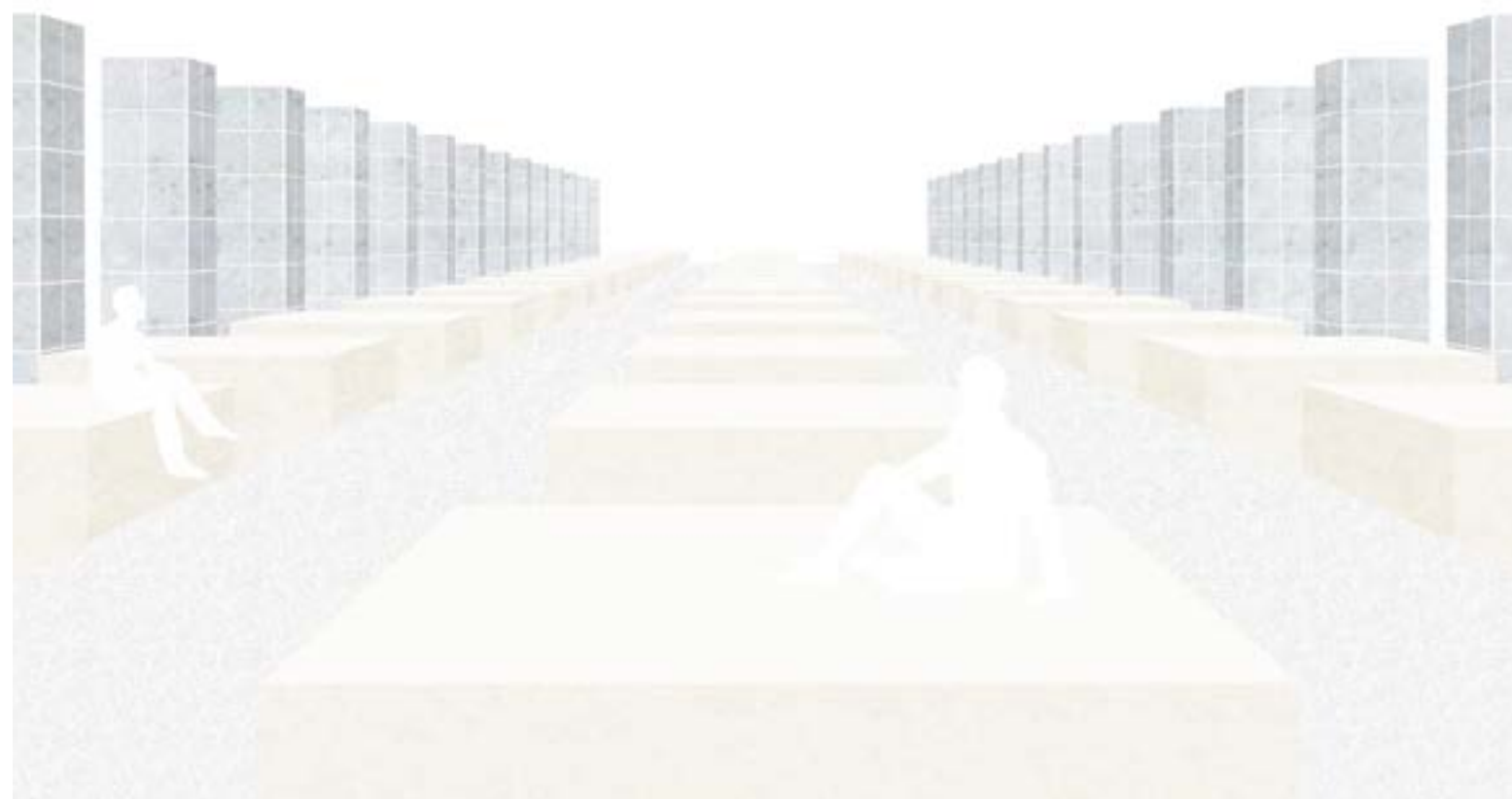
Lichamelijk contact: Lichamelijk contact staat hier centraal, er is gelegenheid tot een aantal contactsporten.

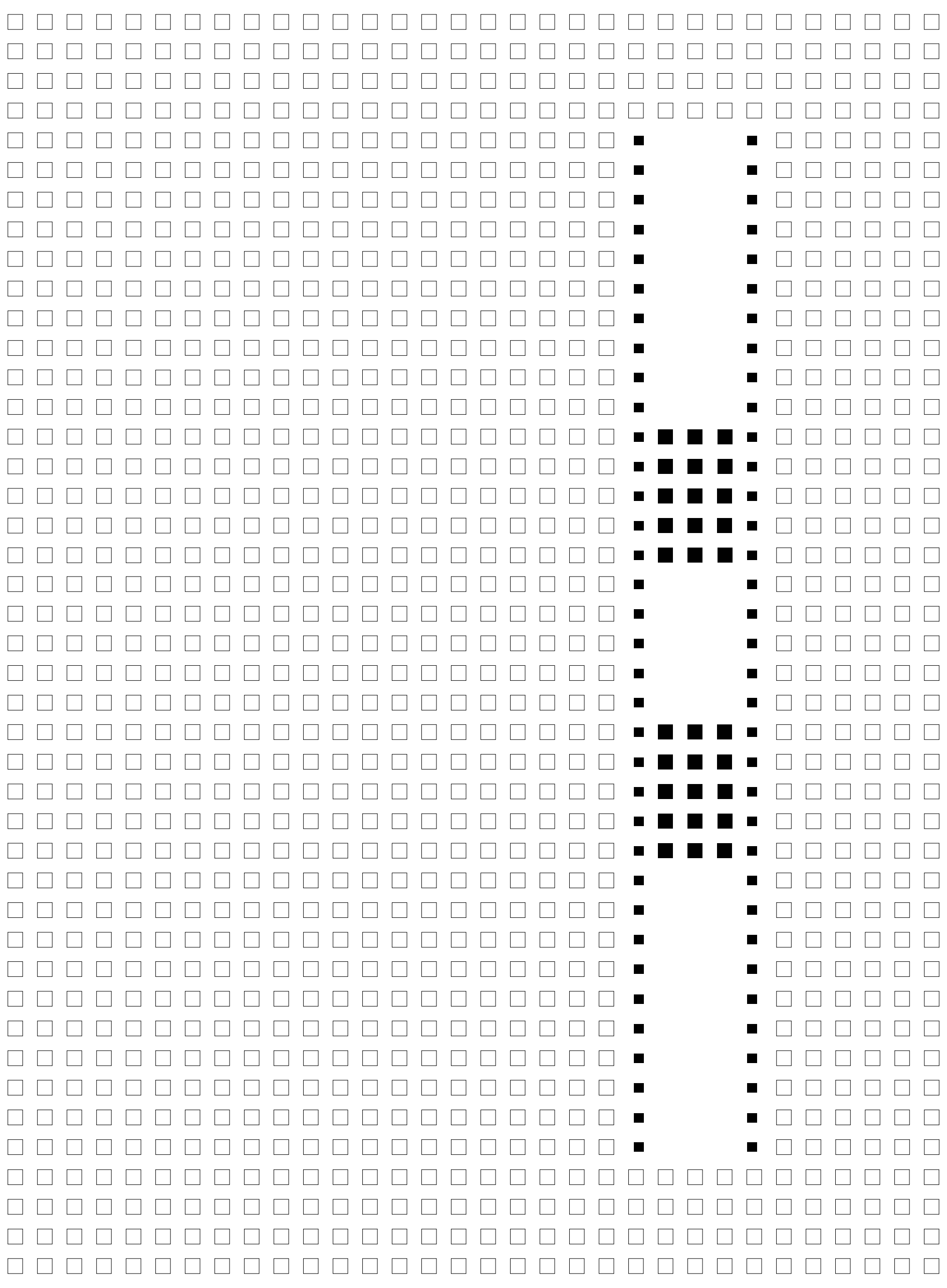
Geestelijke samenwerking. Gasten discussiëren met elkaar in het forum.

Lichamelijke samenwerking: Gasten werken hier samen aan een object.

De tempel: Gasten hebben hun reis voltooid en kijken neer op de samenleving.

Techniek

Het hotel wordt gedragen door 70 kolommen, 35 aan iedere zijde, met een voetprint van vier bij vier meter. Deze kolommen vormen de basis van het hotel. Niet alleen de basis waarop de vloeren daarboven rusten, maar een basis die maatgevend is voor ieder element in het gebouw. De voetprint van de kolom is bepalend voor de vormgeving van het hotel, en komt in vele elementen terug. Naast dit alomtegenwoordige grid is een ander element aanwezig in ieder aspect van het hotel: namelijk de overgang van zware materialen aan de basis tot lichte en haast ontastbare materialen aan de top van de toren. Voorgaande ondersteund het concept van het hotel en draagt bij aan de beleving die de gasten hebben tijdens hun tocht naar boven: van gestreste omstander tot gast die de verlichting nastreeft.

Dit grid strekt zich uit over een gebied van 276 bij 36 meter. En wordt aan de zijden begrenst door de kolommen. Tussen deze kolommen rest een ruimte van 30 meter breedte, hier bevindt zich het programma van het hotel: van het mausoleum aan de onderzijde tot de tempel aan de top.

Deze kolommen dragen de vloeren die op iedere twaalf meter zijn aangebracht. De vloeren overspannen de 30 meter tussen de kolommen, om deze afstand te overbruggen is gekozen voor een ribcassettevloer met overeenkomstig aan het grid cassettes van vier bij vier meter. Deze cassettevloeren komen ook voor in de twee louteringsroutes, hier is vanwege een kleinere overspanning en de behoefte aan flexibiliteit gekozen voor cassettes met een afmeting van twee bij twee meter. Deze vloeren dragen af op de betonnen muren van de volumes,

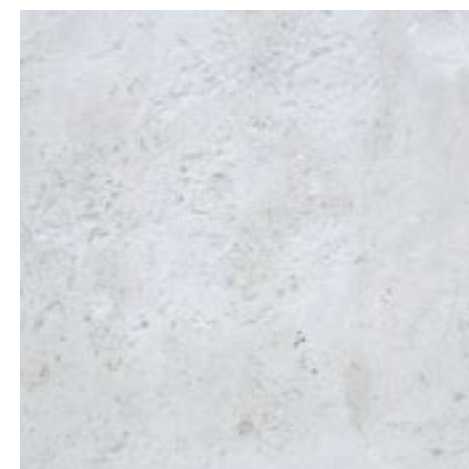
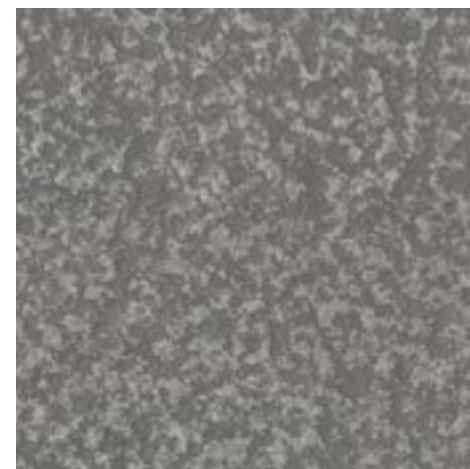
die op hun beurt op iedere vloer weer afdragen aan de hoofdconstructie van de toren.

Naargelang te toren hoger wordt zullen de kolommen minder gewicht hoeven af te dragen, om deze reden verjongen de kolommen zich tot de afmetingen van twee bij twee meter aan de top. Laatstgenoemde brengt naast materiaalbesparing ook een aantal optische kwaliteiten met zich mee. De omstander die aan de voet van de toren staat en naar boven kijkt zal zien dat de toren zich langzaam opent, totdat aan de top de zijdes van de kolommen elkaar lijken te raken. Dit effect wordt overigens versterkt door de enorme hoogte van de toren, door perspectief en voorgenoemde lijkt de monoliet op te gaan in de lucht.

Een ander effect dat bijdraagt aan de transitie tussen massief en ledigheid zijn is de bekleding van de kolommen. De kolommen zijn opgedeeld in vier delen: de basis en de drie hotelclusters daarboven. Ieder deel is bekleed met een ander soort natuursteen, van donker en ruw beneden tot zeer licht en weerspiegelend boven. Dit alles om de symboliek van de verlichting die in het hotel wordt nagestreefd te benadrukken.

De openingen tussen de kolommen wordt omgekeerd evenredig aan de dikte van de kolommen groter. De basis van de toren zal door het materiaalgebruik en de massa overwegend donker zijn, en zo bijdragen aan de symboliek van het hotel. De openingen boven in het hotel, waar de kolommen slinken tot slechts twee bij twee meter, zullen toenemen tot zes meter. Het interieur van dit deel van het hotel zal dus een stuk lichter zijn.

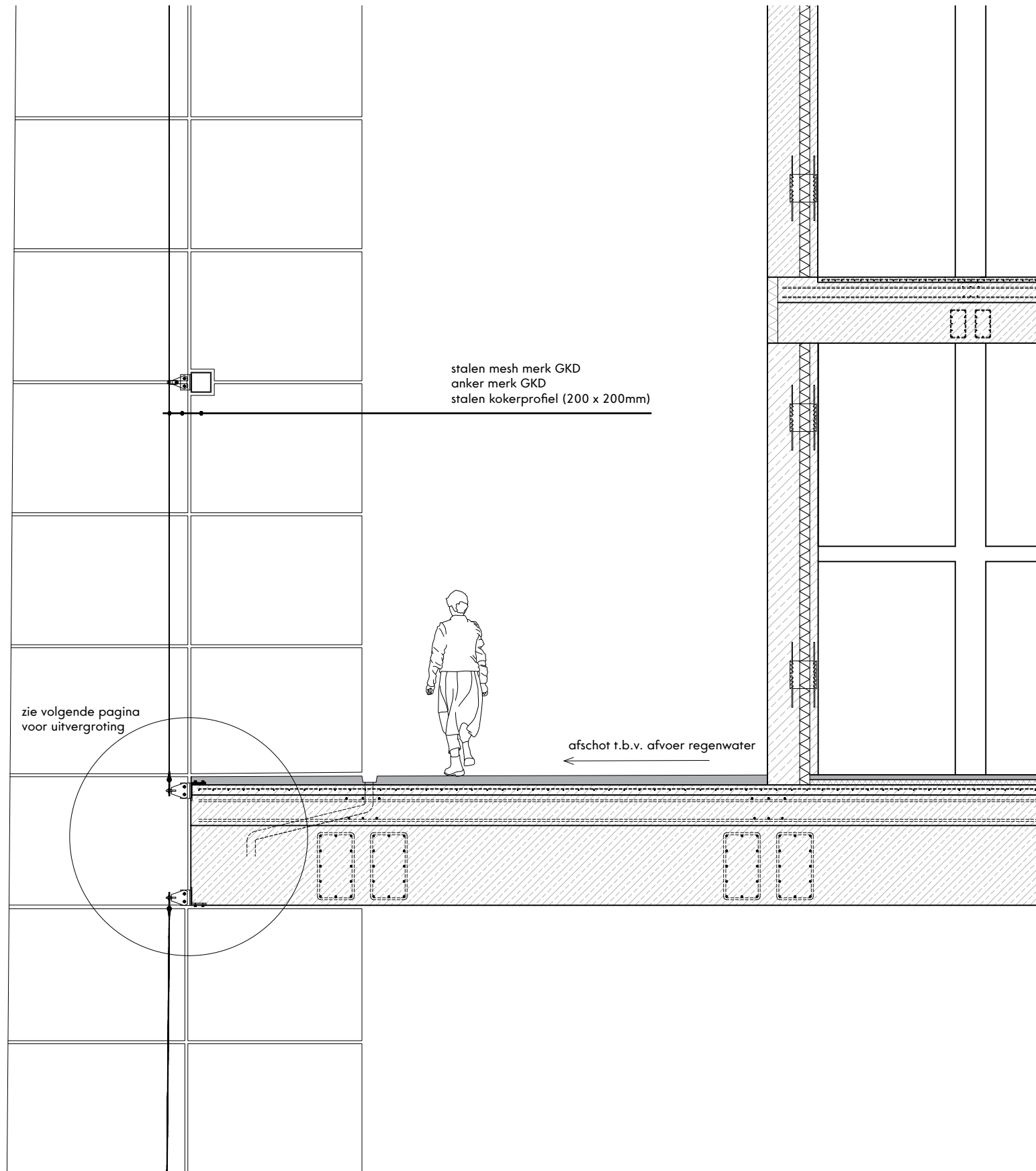
Deze openingen zijn niet opgevuld met glas, de toren is volledig open en aan de buitenlucht blootgesteld. De atmosfeer in het hotel zal synchroon aan het klimaat van Parijs veranderen. Om toch enige bescherming tegen weer en wind te bieden, en om te verhinderen dat gasten naar buiten kunnen vallen, zijn de openingen opgevuld met een metalen maasvorming net. Dit fijnmazig net zal zich over de volledige hoogte van de toren uitstrekken, en zich per cluster meer naar de omgeving openen. Het beeld dat de gasten op de stad hebben zal dus in het onderste deel van de toren vertroebeld zijn, maar steeds helderder worden naargelang hij stijgt en in de buurt van de tempel komt, daar waar hij een helder beeld op de stad, en dus de maatschappij heeft.

Van linksboven tot rechtsonder: Basalt, graniet, grijs marmer, wit marmer

Detailering

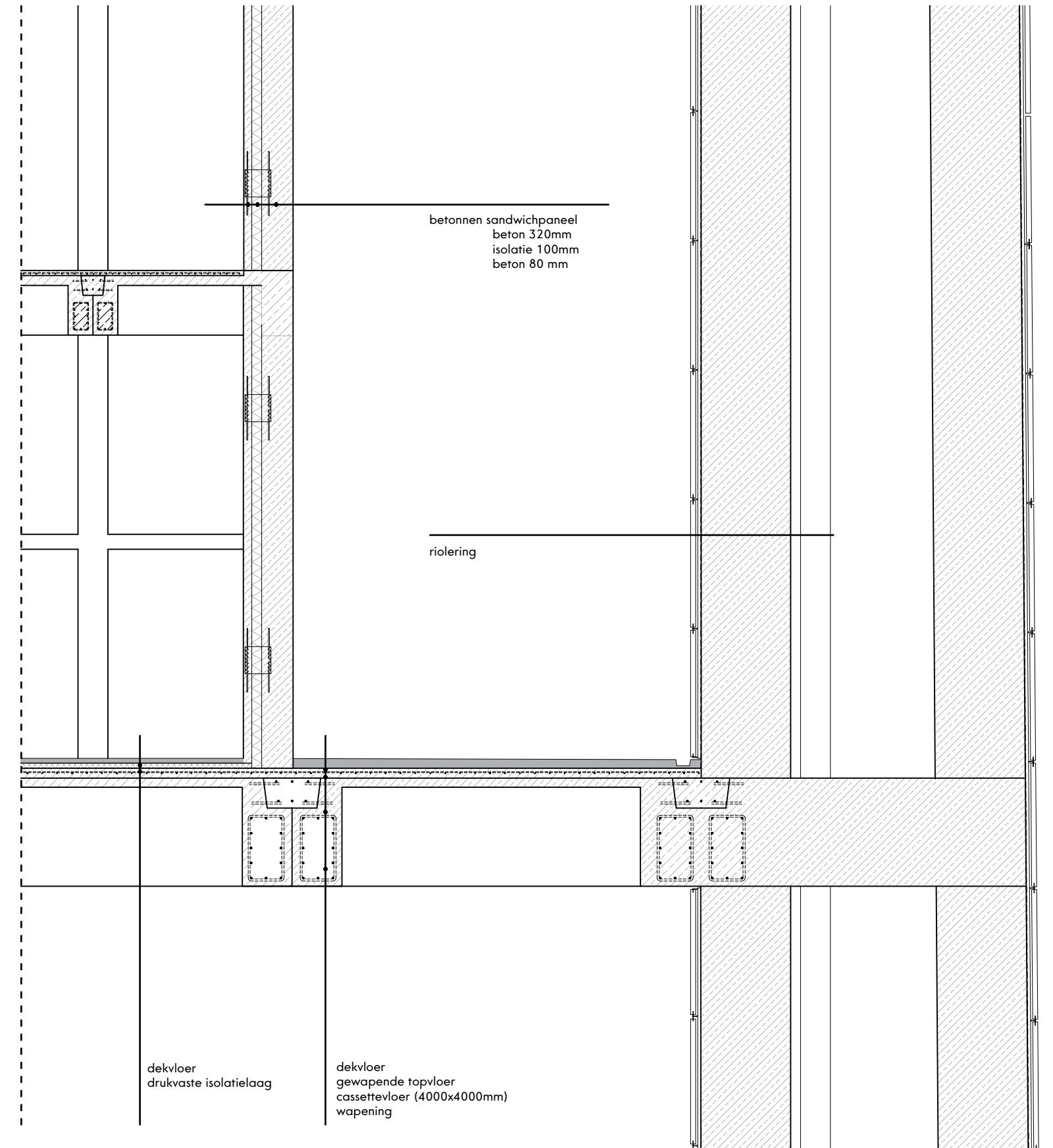
150

Technische doorsnede ter plaatse van vloer

schaal 1:50

151

Technische doorsnede ter plaatse van kolom

schaal 1:50

Kolommen:

De kolommen zijn de meest kenmerkende elementen van het hotel, 70 kolommen rijken naar de top van de toren. Iedere kolom meet bij de basis vier bij vier meter, en verjongt tot twee bij twee meter aan de bovenzijde. De kolommen zijn onderverdeeld in vier delen, ieder deel is bekleed met een ander type natuursteen, in lijn met de verlangde uitstraling van het betreffende deel van het hotel.

De kolommen zijn opgebouwd uit gewapend beton met een holle kern. Deze kern is onderaan twee meter in het vierkant, en wordt evenredig met de afmetingen van de kolom naar boven kleiner. Op iedere verdieping, om de 12 meter, ontmoet de cassettevloer de kolom, op dit punt is de kolom massief, om zo een optimale overdracht van krachten te bewerkstelligen.

Tegen de betonnen kolom zijn natuurstenen tegels geplaatst, verankerd met natuursteenankers die op hun beurt weer zijn bevestigd aan een rail, zodat montage makkelijker is. Deze tegels hebben een hoogte van 1300mm en variëren in de breedte. De tegels zijn per twee op de kolom bevestigd, tegels aan de onderzijde van de toren zullen dus een breedte van twee meter hebben, tegels aan de bovenzijden van de toren hebben een breedte van een meter. De naad van de tegels bevindt zich in het midden, de tegels zijn dus altijd op een centrale as gespiegeld.

De vier delen van de kolom zijn ieder bekleed met een ander type natuursteen. De basis van het hotel is bekleed met gekloofd basalt, ruw en donker van uitstraling. Ook de kolommen in het mausoleum krijgen deze bekleding. Het deel daarboven, het eerste cluster van het hotel wordt met gebouchardeerde graniettegels afgewerkt. Tevens een ruwe en zware steen, maar iets lichter van uitstraling. Het tweede cluster is bekleed met grijs marmer, gladder dan het basalt en graniet, en met getekend oppervlakte. Tot slot, in het bovenste cluster, zijn de kolommen bedekt met wit gezoet marmer. Zeer glad en weerspiegelend.

Vloeren

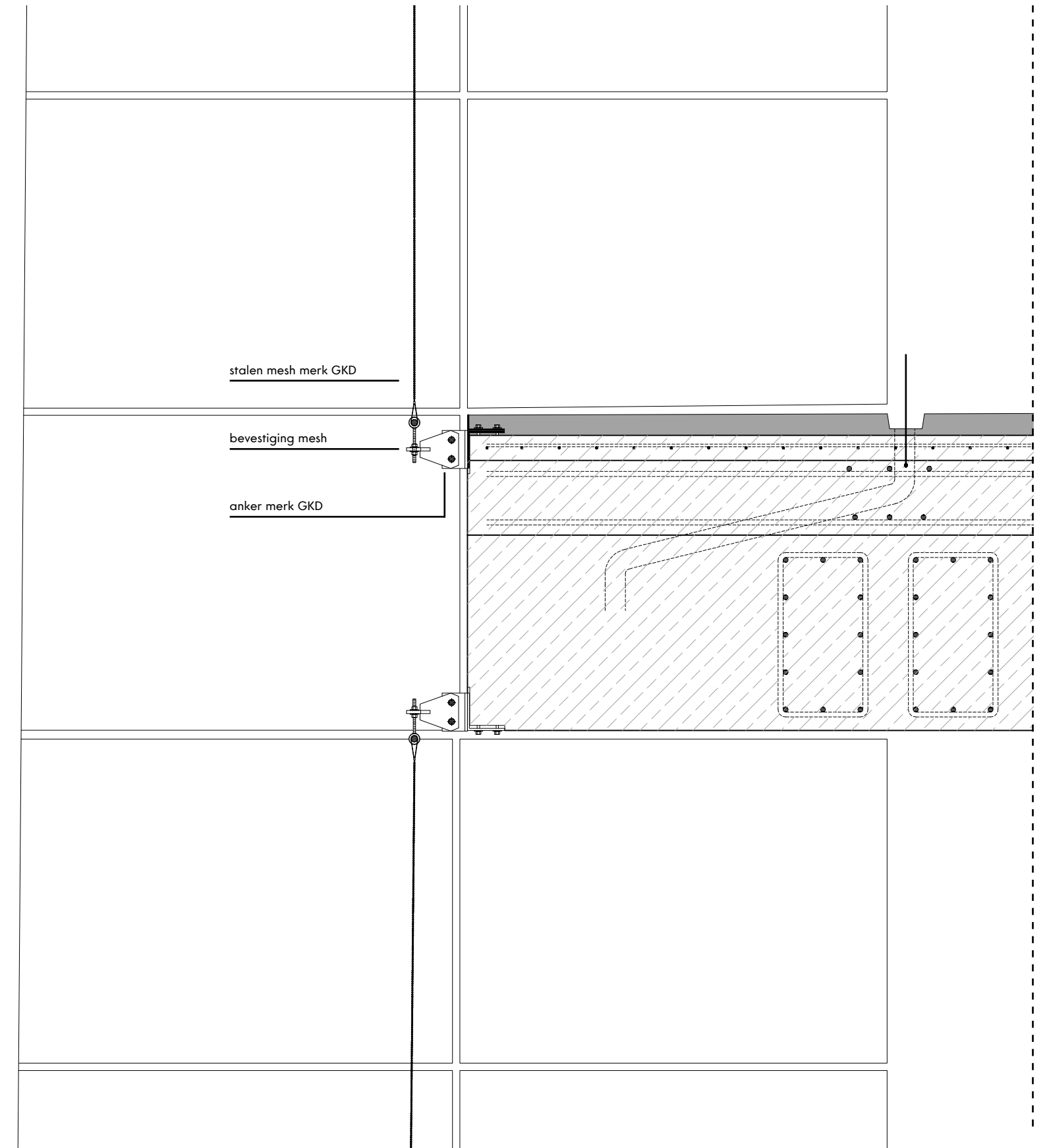
Iedere twaalf meter ontmoeten de kolommen een vloer. Deze vloeren, 21 in totaal, omvatten de woonvloeren, tuinen en dragen de 6 volumes af waarin de louteringsroutes zich bevinden. Om de overspanning van 30 meter te overbruggen met zo min mogelijk materiaal is gekozen voor een cassettevloer. De holtes van de cassettes bedragen 3500mm in het vierkant en worden gescheiden door gewapend-betonnen liggers. De cassettes worden onderling gekoppeld en dragen af op betonnen liggers die de kolommen onderling verbinden. Hiervoor is gekozen vanwege het feit dat de kolommen iedere vloer van afmeting verschillen, de liggers die tussen de kolommen zijn aangebracht zorgen er dus voor dat de cassettedelen zonder moeilijkheden kunnen worden

bevestigd. Op de cassettevloeren wordt een gewapende betonnen vloer aangebracht, deze vloer geeft het geheel stabilisatie en helpt in de koppeling van de elementen. Op deze vloer wordt vervolgens een afwerkvloer aangebracht wat het totale pakket 1300mm dik maakt, één tegelmaat.

Gevel

Zoals reeds vermeld worden de ruimtes tussen iedere kolom bedekt met een stalen weefsel. Dit net zorgt voor een scheiding tussen Parijs en het hotel. Zowel een optische scheiding: het net vertroebelt het zicht naar binnen en naar buiten, als een fysieke scheiding.

Deze scheiding bestaat uit een aantal aparte netten. Iedere verdieping, van vloer tot plafond 12 meter hoog, is bekleed met een enkel net dat op een viertal punten wordt onderbroken door een smalle stalen koker die aan een achterconstructie is bevestigd. Deze achterconstructie bestaat uit een stalenkokerprofiel van 200 x 200mm die tussen de kolommen is geplaatst. Op deze koker zijn om de meter ankers bevestigd die het net met de achterconstructie verbinden. Aan de boven- en onderzijde van het net is er de mogelijkheid om de netten aan te spannen.

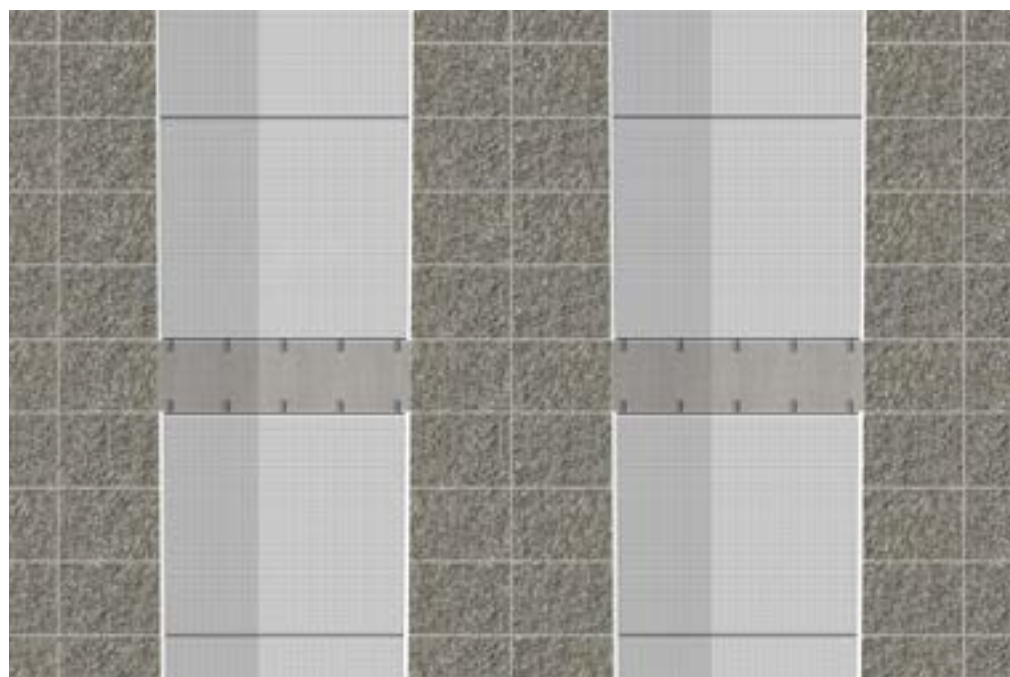

Gevelfragment

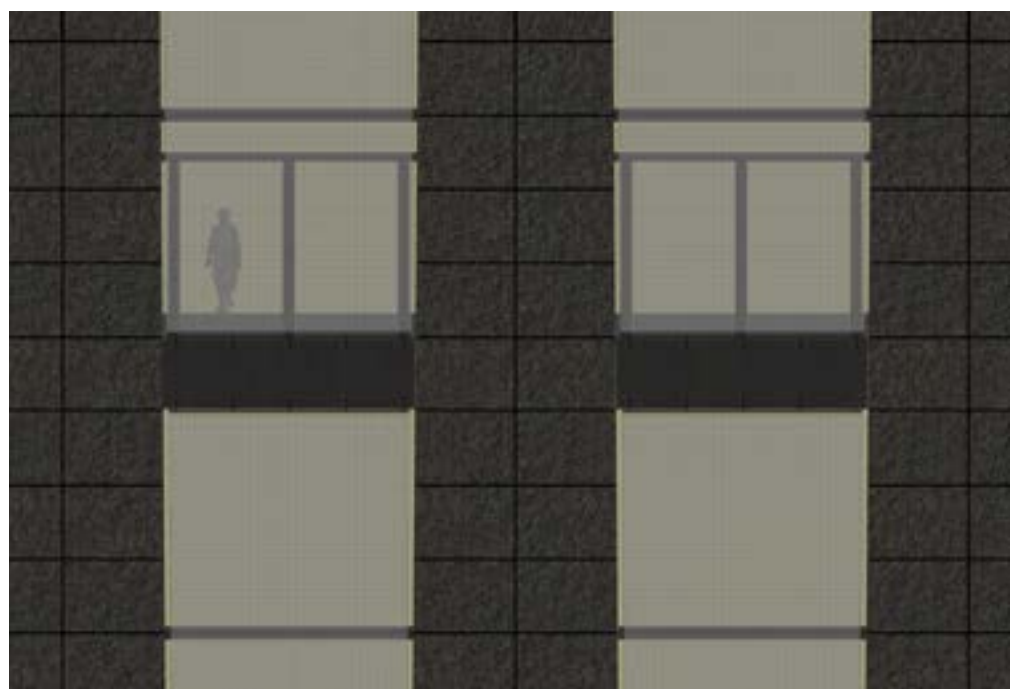
schaal 1:20

De netten zijn toegepast in de drie clusters van het hotel. Overeenkomstig aan het concept worden er drie typen netten toegepast met ieder een verschillende gradatie van zonwering. Het net in het eerste cluster is toegepast met fijnere mazen en laat dus minder licht door dan de netten in de clusters daarboven. Naarmate de gast meer naar boven komt zal zijn zicht naar buiten dus minder vertroebeld zijn. Tevens zullen de hogere verdiepingen lichter zijn, vanwege de grovere mazen van het net alsmede de kleinere afmetingen van de kolommen.

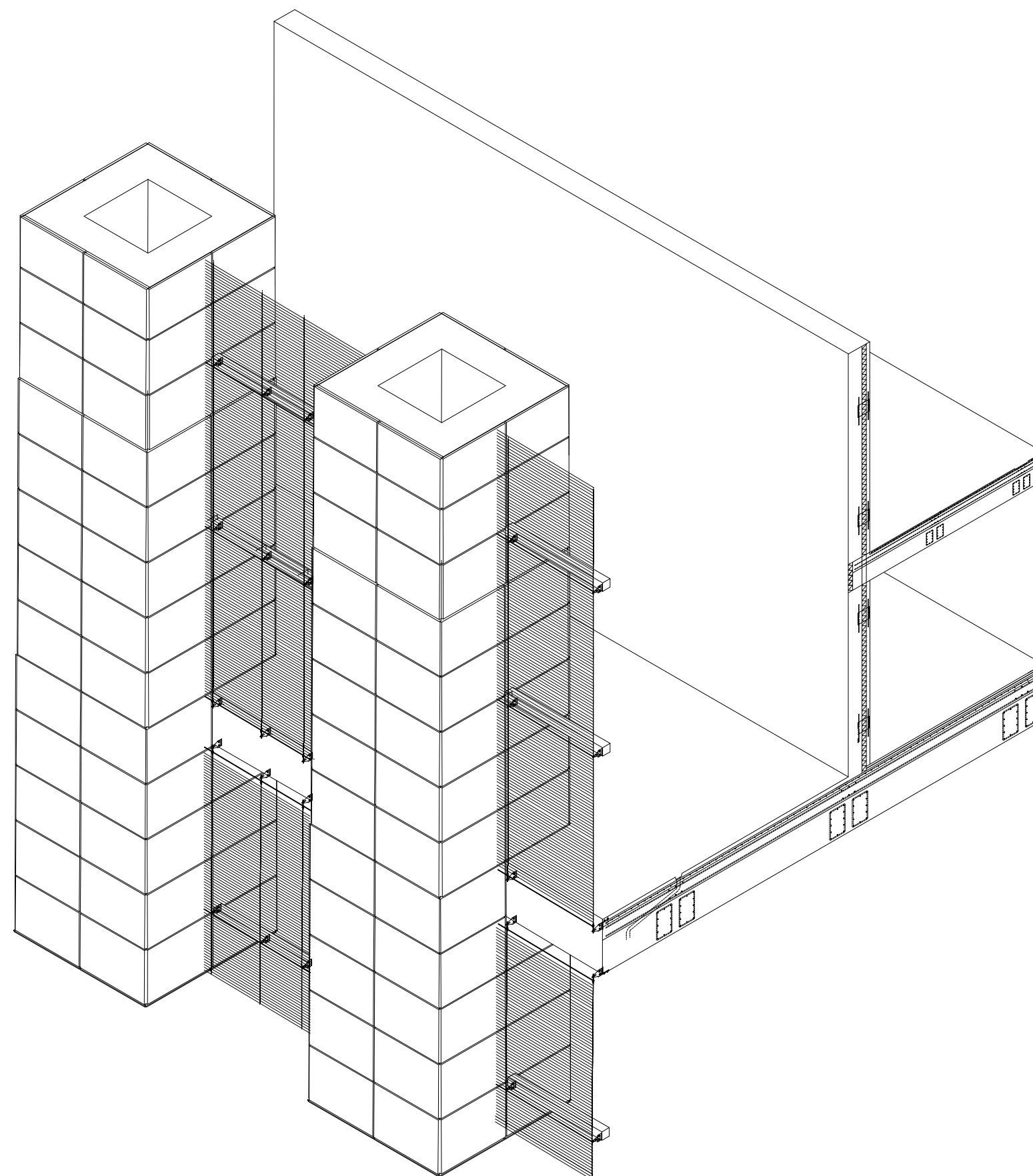
Niet alleen wordt het beeld van binnen het hotel naar Parijs vertroebeld, dit geldt ook andersom. Parijzenaren krijgen slechts een indruk wat er zich in het hotel afspeelt. Doordat de omstander de toren vanaf het straatniveau bekijkt zal het naar binnen kijken extra worden beperkt. In de avond zal dit echter niet het geval zijn, wanneer de Parijzenaren zich naar huis begeven zal het hotel zich openen. Het licht in de toren zoekt zich door het net een weg naar buiten.

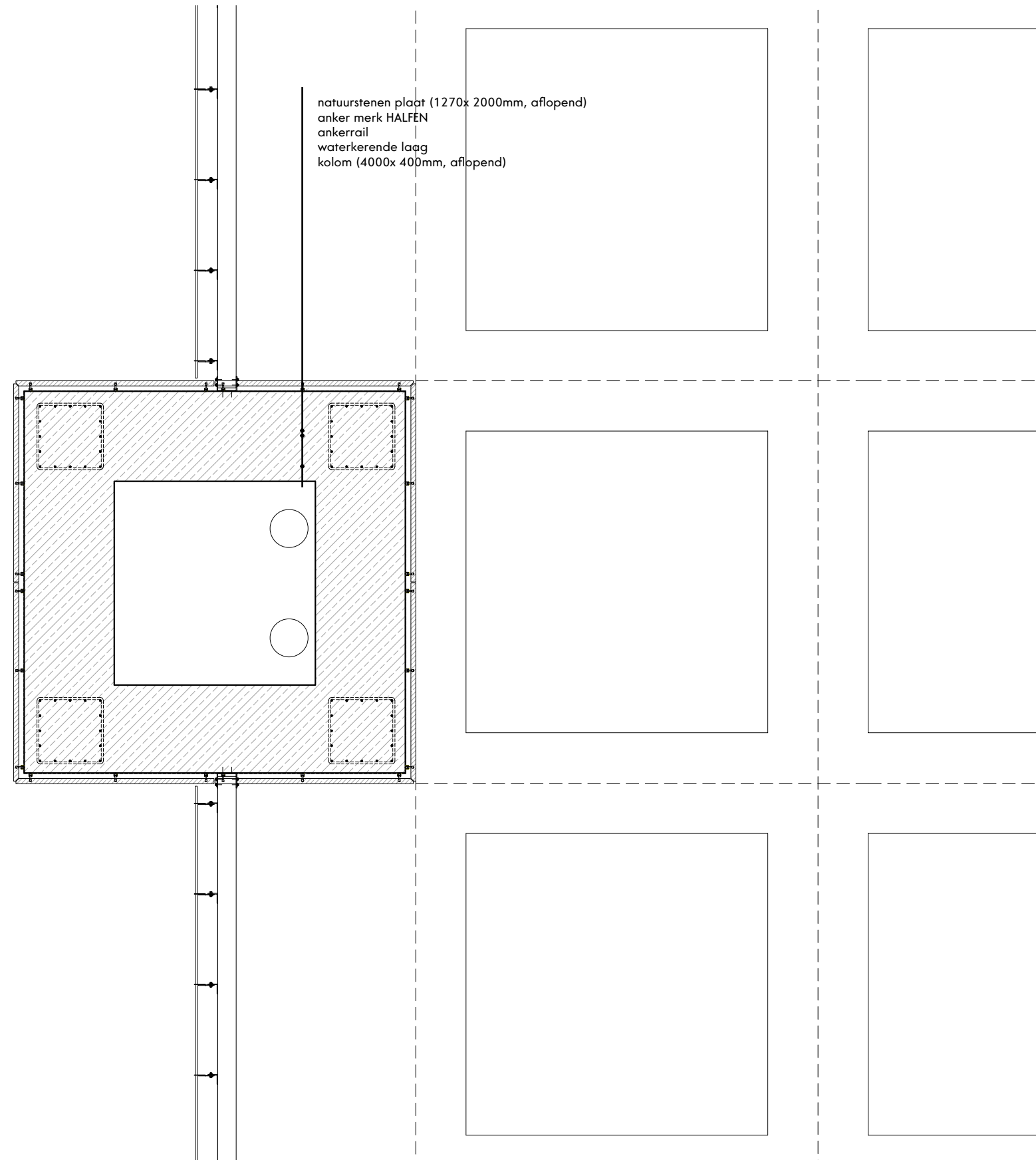
impressie gevel overdag

impressie gevel 's nachts

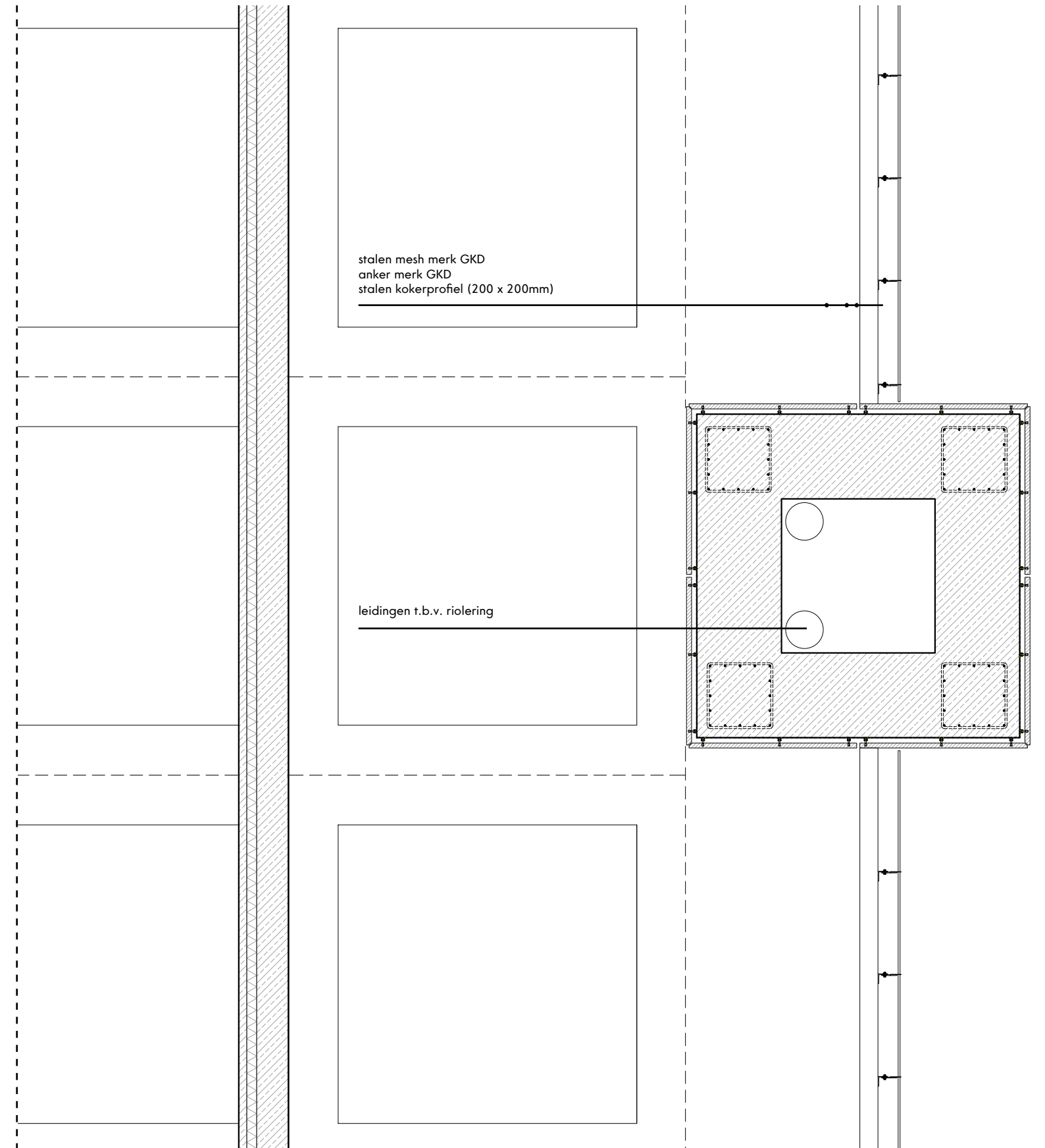

Gevelfragment in isometrie

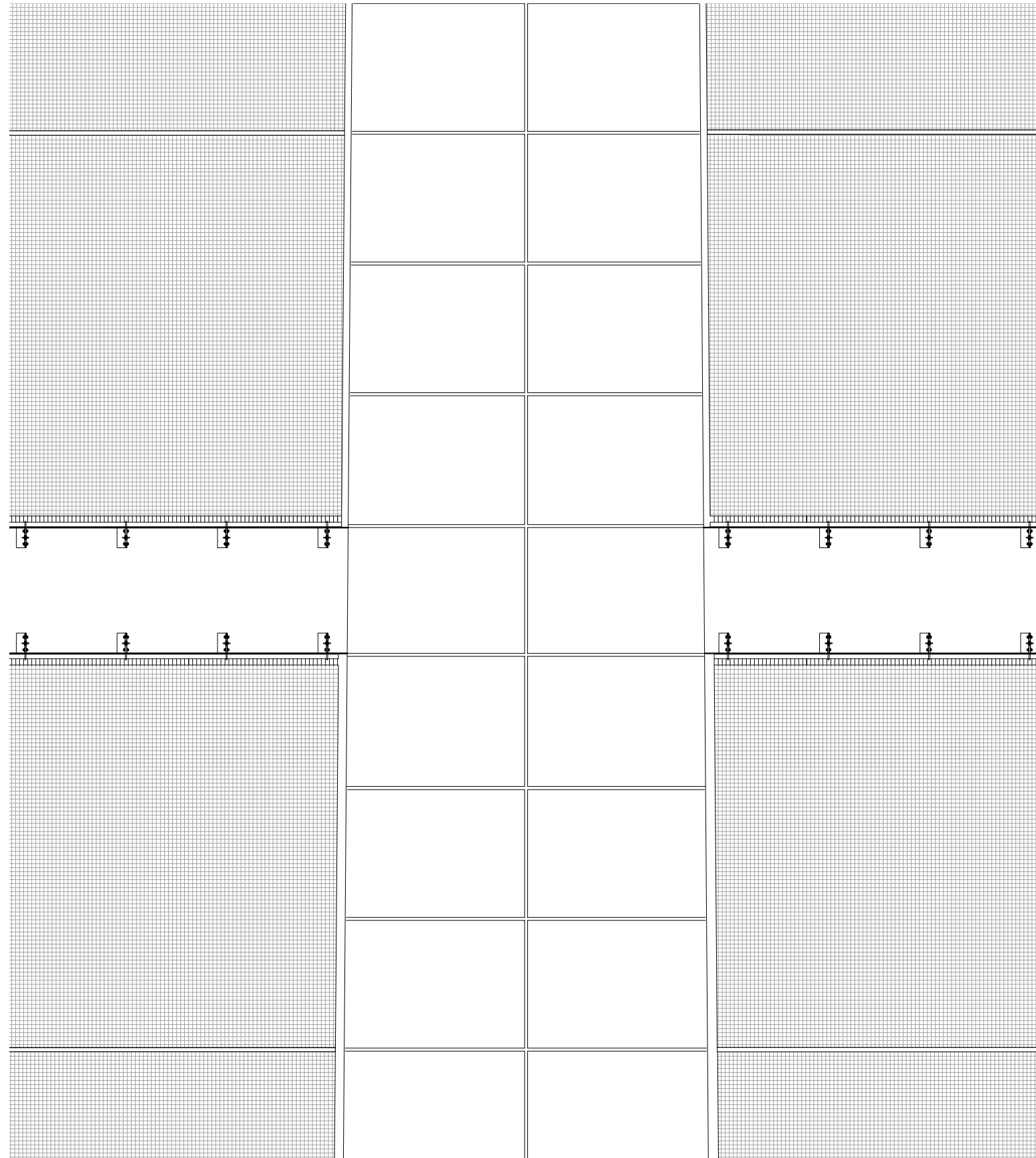
Technische plattegrond, ontvangsthal (+26 meter)

schaal 1:50

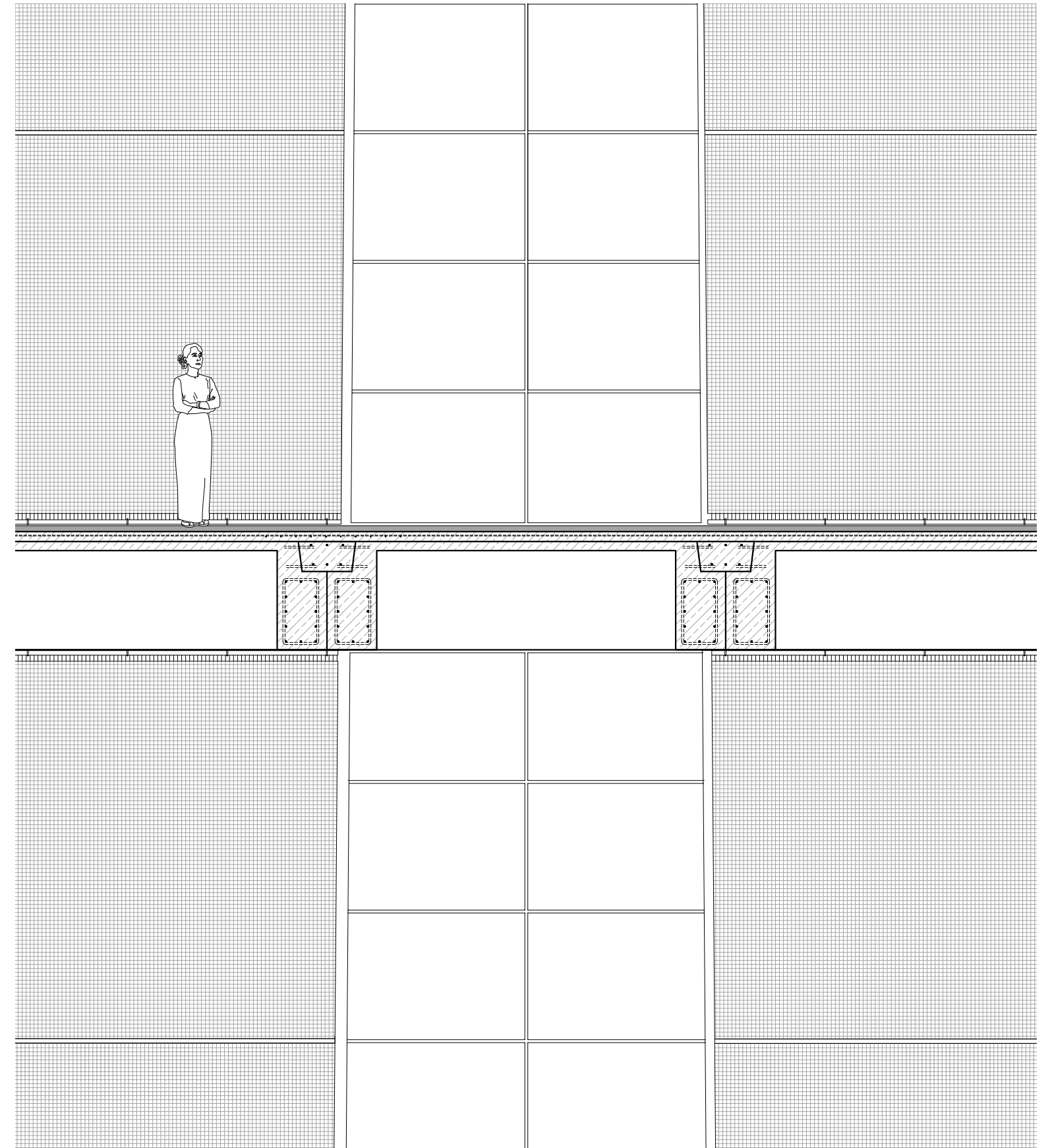
Technische plattegrond, woonvloer (+71,5 meer)

schaal 1:50

gevelaanzicht buitenzijde

schaal 1:50

gevelaanzicht binnenzijde

schaal 1:50

Installaties

160 het feit dat de gevels van het hotel open zijn voor weer en wind heeft grote invloed op de toepassing van de luchtbehandeling van het gebouw. De openbare ruimtes: de tuinen, trappen en omlopen staan ieder bloot aan de buitenlucht en behoeven dus geen luchtverversing. In de basis van het hotel zijn de ontvangthal en de back of the house wel geconditioneerd. Ook de woonkernen (met uitzondering van de zen-tuinen), de kern met daarin de liften en brandtrappen, en de louteringsroutes zijn geconditioneerd. Deze ruimtes zijn aangesloten op het luchtverversings- alsmede het verwarmingsnet van de toren.

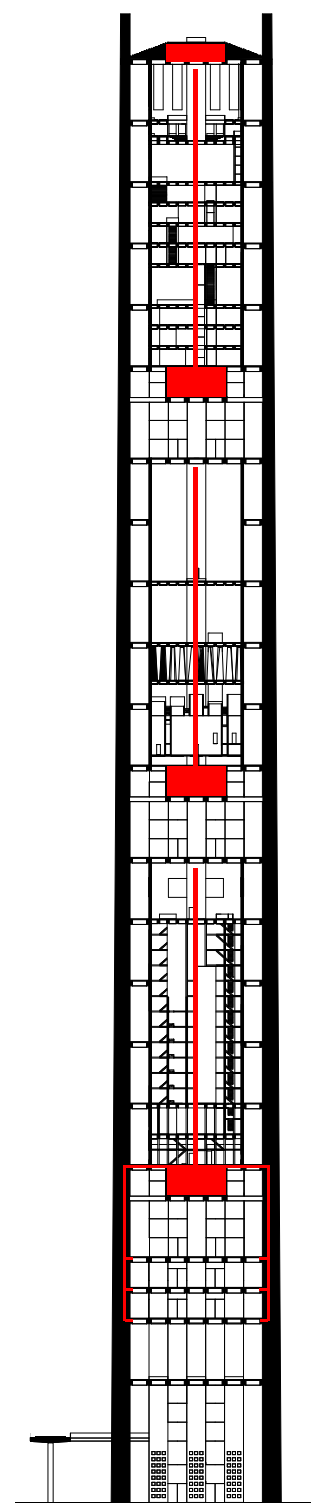
Dit netwerk van leidingen voorziet van een aanvoer aan verse en indien gewenst warme lucht en wordt gevoed door vier technische ruimtes. Deze bevinden zich in een ruimte boven iedere tuin en op de verdieping onder de tempel. In deze ruimtes zijn de installaties geplaatst welke de luchttoevoer voor het hotel aansturen. Iedere technische ruimte boven de tuin, ingeklemd tussen de opslag voor voorgenoemde (zie pagina 60), voorziet in de luchtbehandeling voor de vijf vloeren daarboven: de twee louteringsroutes en de in totaal 15 woonkernen die ieder cluster telt. Deze vijf volumes worden ieder door een centrale leidingschacht verbonden met de technische ruimtes. Het hotel heeft dus drie onafhankelijke luchtbehandelingen.

Wat betreft de woonkernen, deze zullen gebruik maken van de toevoer van verse lucht. Er wordt echter ook de mogelijkheid geboden tot natuurlijke ventilatie. Iedere kamer staat immers in contact met de buitenlucht. Voorgaande geeft de gasten de controle over hun eigen leefmilieu.

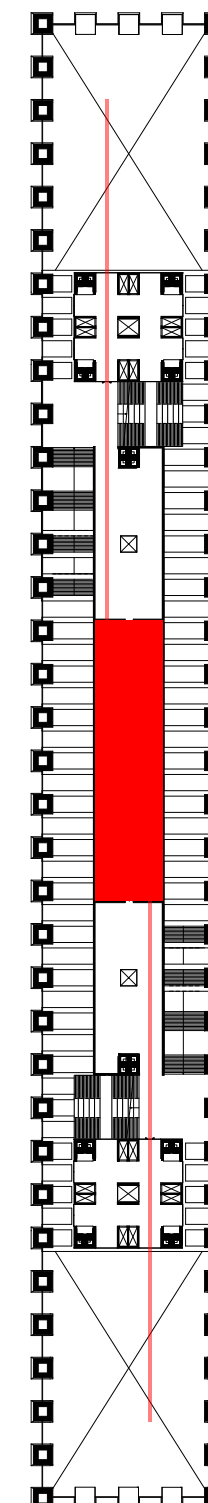
Isolatie

het ontbreken van glas in de gevel heeft ook voor de isolatie van de toren een grote invloed. De openbare ruimtes die hiervoor zijn besproken staan bloot aan de buitenlucht en dus niet geïsoleerd. Dit betekent dat de kolommen die de toren dragen zich in het geheel in de buitenlucht bevinden, en dus niet geïsoleerd zijn. Ook voor een groot deel van de vloeren geldt dit principe, en deze zijn dus grotendeels niet geïsoleerd.

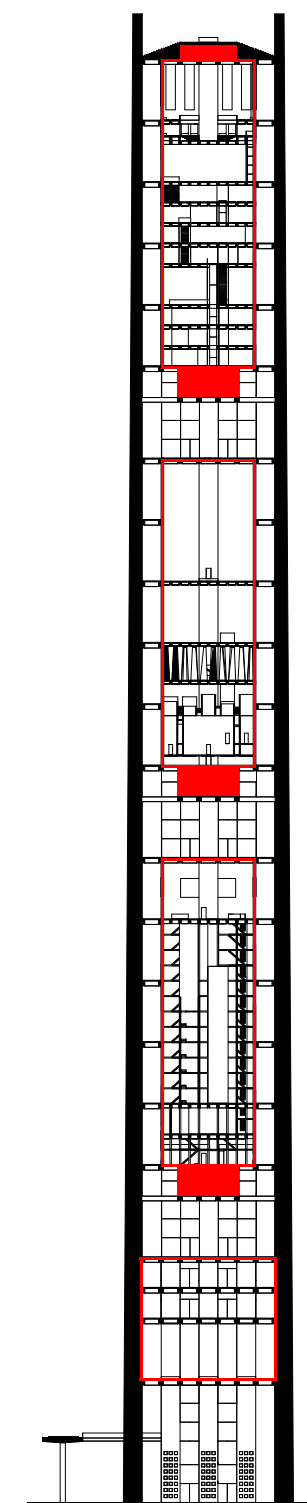
Wel geïsoleerd zijn de louteringsroutes en de woonkernen. Deze volumes zijn in de toren geplaatst en vormen ieder een apart geïsoleerd geheel en zijn ook zo in de constructie geplaatst. Zo zijn de muren van de louteringsroutes vormgegeven met een betonnen sandwichwand, de vloeren worden hier bekleed met drukvaste isolatiepanelen

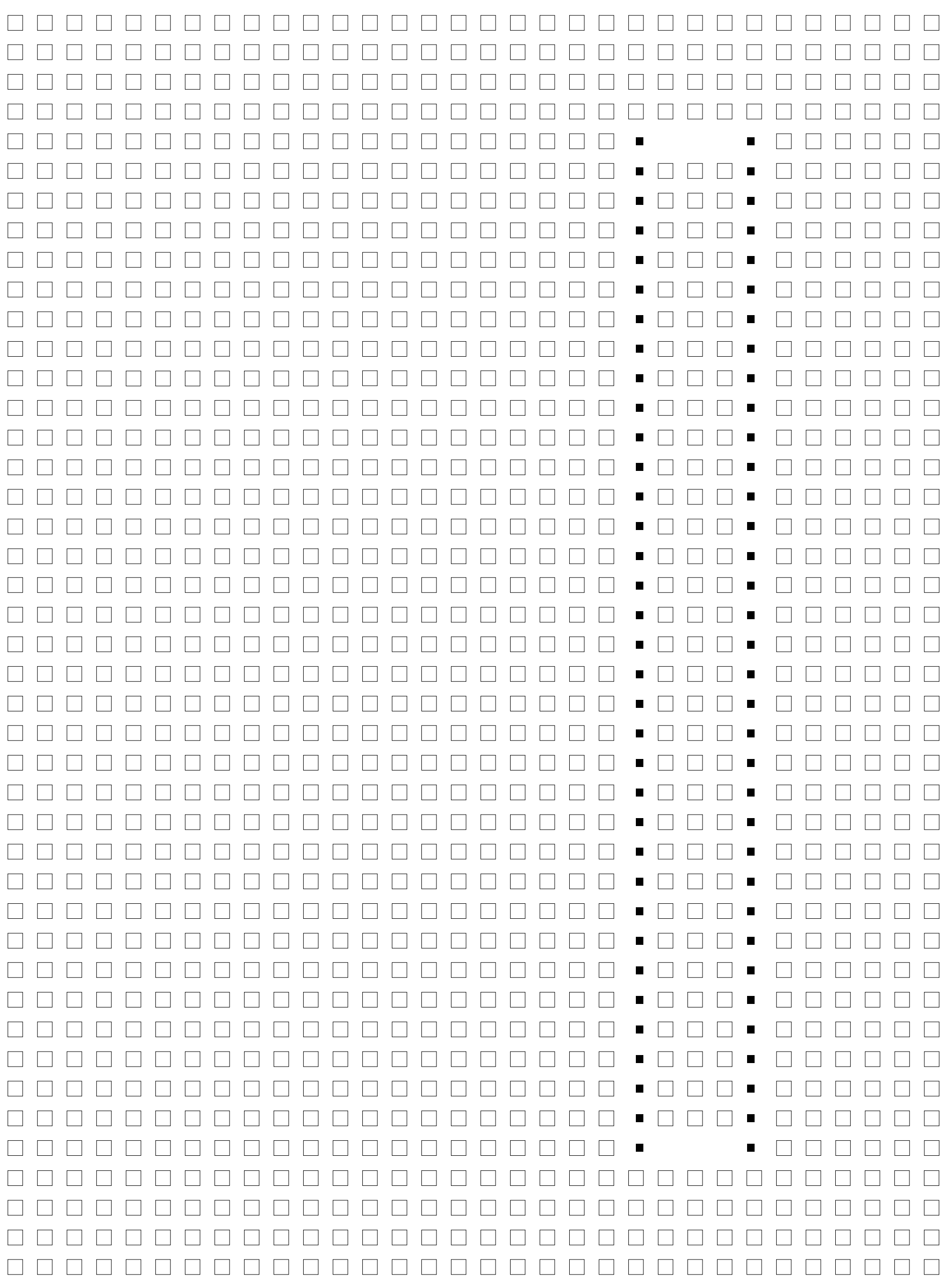
Luchtbehandelingsinstallaties in doorsnede

Luchtbehandelingsinstallaties in plattegrond

isoiatieprincipe in doorsnede

Conclusie

Concept

Het Hotel van Verlossing is ontworpen met als doel de moderne mens een toevluchtsoord te bieden. Een situatie waar men vrij kan zijn van alle banden met het dagelijks leven en waar ruimte is voor stilte en reflectie, of zoals Nietzsche dat omschreef: een plek waar we, vertaald in de architectuur, enkel onszelf zien.

Dit heb ik gedurende dit afstudeerproject geprobeerd zo veel mogelijk in het achterhoofd te houden. Ik heb gezocht naar een programma om dit te bewerkstelligen en een thema welke me daarbij kon helpen. Het resultaat is een hotel waar een groot aantal gasten de mogelijkheid heeft los te breken van het dagelijkse leven en om tot de ware zin van vrije tijd te komen.

Dit is waar het hotel om draait, en dit is wat ik middels het programma de gasten wil aanbieden. Via een verticale reis door het hotel worden de gasten stap voor stap weggeleid van hun dagelijks bestaan om zo de zogenaamde eigentijdse verlichting na te streven. Wanneer de gast loskomt van het dagelijks bestaan worden echter ook andere processen in werking gezet. De louteringsroutes zijn niet enkel gericht op het hervinden van geest en lichaam om zo de pure rust te kunnen bedrijven, maar helpen de gast ook om bewust te worden van hun, volgens Heidegger, 'on-authentieke leven'. Dit speelt zich af in de eerste twee fases van de routes. Deze ondersteunen de gast in het bewust worden van hun situatie in de maatschappij: eerst wordt hij uitgeput om zo het contact met geest en lichaam te hervinden.

In de derde en de vierde fase van de louteringsroutes wordt de gast de mogelijkheid gegeven om zijn eigen leven te hervormen zonder tussenkomst van de maatschappij daarbuiten. Het kan gesteld worden dat hier een aanzet wordt gemaakt om de gasten kennis te laten maken met Heidegger's 'authentieke leven'. Deze fasen zijn gericht op contact en samenwerking van lichaam en geest.

Voorgenoemde was niet het doel waar ik me in het begin van dit afstudeerproject op richtte. Echter, naargelang het concept van het hotel zich ontwikkelde werd het me duidelijk dat je niet simpelweg vrije tijd kan aanbieden zonder dieper in te gaan op wat vrije tijd nou precies is, en nog veel belangrijker, waarom ik de noodzaak voel om deze vrije tijd aan te bieden. Ik kwam er in de loop van dit jaar achter dat ook anderen over dit onderwerp hebben nagedacht, en dat de roep naar de vrije tijd kon worden teruggeleid naar een veel breder besproken onderwerp. Dit onderwerp is de vraag of de wijze waarop we leven wel de juiste is of niet, of we ons misschien niet hebben laten meevoeren zonder zelf te hebben nagedacht waarvoor we nou precies op deze aarde zijn.

Het aanbieden van een toevluchtsoord weg van de moderne maatschappij is dus ook het aanbieden van een plek waar reflectie op het eigen leven mogelijk is. Een gelegenheid waarvoor we in het dagelijkse leven niet of nauwelijks te tijd hebben. Dit hotel is een ode aan het individu.

Louteringsroutes

De twee louteringsroutes die zich verticaal door het hotel afwikkelen zijn hulpmiddelen gebaseerd op het achtereenvolgens bewust worden, hervinden, contact leggen en samenwerken van lichaam en geest. Dit zijn brede thema's die de gast moeten helpen in hun reis naar de verlichting. Het programma welke deze routes omvat zijn hier zeer specifieke uitwerkingen van. Ik ben me ervan bewust dat de routes, zoals ze nu zijn ontworpen, niet voor iedereen zullen werken. Deze routes zijn specifiek op mij als persoon gericht, en hebben dus niet voor iedere bezoeker de gewenste uitwerking. Voorgaande is een punt welke extra aandacht behoeft. Het was voor mij als ontwerper echter alleen mogelijk om deze routes naar eigen inzicht te ontwerpen, om een ontwerp te produceren die een positieve uitwerking zou hebben op iedere mogelijke bezoeker is een taak van enorme proporties. De overkoepelende thema's zijn daarentegen wel breed toepasbaar.

Deze louteringsroutes vormen de kern in het programma om de gast rust aan te bieden. Naast deze louteringsroutes, waar de gasten actief op zoek gaan naar de verlichting, zorgen de woonverdiepingen de tuinen en vooral de vele verbindingen in de vorm van loopgangen en trappen tussen deze verdiepingen voor een plaats waar de gast de mogelijkheid tot reflectie wordt aangeboden. Hier wordt de verlichting niet actief nagestreefd, maar zijn de gasten bezig met hun dagelijkse doen en laten, om zo de ervaringen opgedaan in de louteringsroutes te

verwerken en hier over na te denken. Deze twee programmatische factoren zijn essentieel in het slagen van het hotel: het ontvankelijk maken van de gast voor rust.

Locatie

Het Hotel van Verlossing staat op een plaats waar menigeen een hotel welke rust predikt niet zo verwachten. Met zijn locatie midden in het zakenhart van Parijs staat het hotel in het hol van de leeuw. Juist om deze reden heb ik gekozen voor deze locatie, nergens anders is de roep en het verlangen tot rust zo groot als in een zakendistrict als La Défense. Hier heeft het hotel zijn maximale uitwerking en zal het hotel ongetwijfeld het meest succesvol zijn.

Door de drukte van La Défense is het contrast tussen dat wat zich in het hotel afspeelt en de stad daarbuiten zeer groot. Gasten die het hotel betreden zullen in navolging van de verlangde rust de stad de rug toekeren. Dit betekent dat deze gasten gedurende hun verblijf het hotel niet zullen verlaten.

Het zou echter zeer onfortuinlijk zijn als de gast zich door deze beperking gevangen zou voelen in het hotel. Sterker nog, enige kans op het vinden van rust zou in dat geval een onmogelijkheid blijken. Om deze reden heb ik ervoor gekozen om de toren zo open mogelijk te laten: geen glas scheidt de gast met de buitenlucht, hij is nog steeds deel van de wereld om hem heen. Om het gevoel van 'buiten zijn' bij te dragen hebben alle vloeren een vrije hoogte van niet minder dan 12 meter. Tot slot zorgen de

vele trappen en loopgangen ervoor dat de gast zich vrij kan bewegen door het hele gebouw, het programma maakt dit zelfs noodzakelijk: de woonvloeren, tuinen en louteringsroutes zijn zo ten opzichte geplaatst dat verplaatsing van de gast altijd een vereiste is.

Door de enormiteit van het hotel, en de vele mogelijke wegen die de gast door het hotel kan afleggen, wordt dus bijgedragen aan het doel van het hotel. Ook al heeft het hotel een capaciteit van 1350 kamers is er zoveel ruimte gereserveerd voor de bewegingen van de gast dat dit niet als een beperkend element zal worden ervaren. Door de grote schaal van het hotel zal de gast juist een gevoel krijgen zich in een verticale stad te bevinden, een stad met een groot aantal woonverblijven, werkplaatsen, tuinen en loopgangen die niet draait om rentabiliteit, maar om de gast zelf.

Literatuur

166 Bekkering, J. (1992). Radicale Architectuur, Architectuur en Utopie in het werk van Superstudio (p. 53) *OASE*, (32).

Böhme, G. (2006). *Constructing atmospheres* (pp. 112 – 114). München: Wilhelm Fink Verlag

Borch, C., Böhme, G., Ólafur Elíasson, & Pallasmaa, J. (2014) *Architectural atmospheres* (p. 20). Basel: Birkhäuser

Dante Alighieri, Sisson, C., & Higgins, D. (2008). *The divine comedy*. Oxford [England]: Oxford University Press.

Fairs, M. (2011). *Dezeen book of ideas*. [United Kingdom]: Spotlight Press.

Ferlenga, A., Verde, P., & Laan, H. (2001). *Dom Hans van der Laan* (pp. 52-55). Amsterdam: Architectura & Natura Press.

Hesse, H. (1971). *Narcissus and Goldmund*. New York: Bantam Books.

Hesse,H. (2008). *Siddhartha*. London: Penguin Books.

Hesse, H. (2011). *Steppenwolf*. London: Penguin Books.

Hofstede, B. (2016). *De herontdekking van het lichaam* (p. 78). Amsterdam: Cossee.

Ivain, G. (1953). *Formulary for a new urbanism*.

Jodidio, P., & Ando, T. (2004). *Ando*. Köln: Taschen.

Johnson, M. (2002). Architecture and the Embodied Mind (pp. 76 – 78). *OASE*, (58).

Koolhaas, R., Mau, B., & Sigler, J. (1995). *S, M, L, XL* (p. 1092, 1260). Rotterdam: 010 Publ.

Nietzsche, F. & Kaufmann, W. (1974). *The gay science* (pp. 226-227). New York: Vintage Books.

Nietzsche, F. & Kaufmann, W. (1995). *Thus spoke Zarathustra*. New York: Modern Library.

Pallasmaa, J. & MacKeith, P. (2005). *Encounters* (pp. 75-76). Helsinki, Finland: Rakennustieto Oy.

Pieper, J., Dru, A., & Pieper, J. (1964). *Leisure, the basis of culture* (p.40). New York: Pantheon Books.

Potié, P. (2001). *The monastery of Sainte Marie de la Tourette* (p. 7). Paris: Fondation le Corbusier.

Rand, A. (2014). *Anthem* (p. 81). Dover Publications.

Schumacher, T. & Ciucci, G. (2004). *Terragni's Danteum*. New York: Princeton Architectural Press.

Superstudio,. (1971). Twelve Cautionary Tales for Christmas. Architectural Design.

Unwin, S. (2010). *Twenty buildings every architect should understand* (pp. 121 – 126) Oxon [England]: Routledge.

Zumthor, P. (2013). *Presence in Architecture - Seven Personal Observations*. Presentation, Tel Aviv school of architecture.

Bronnen

pagina:

24 <https://www.baumeister.de/architekturgespraech-muenchen-3/>

25 <http://socks-studio.com/2014/08/17/the-st-benedictusberg-abbey-at-vaals-by-hans-van-der-laan/>

27, 29 <http://www.vanderlaanstichting.nl/inbeeld/verschillendefotografen/fdelaCousineVaals-zwartwit>

30 <http://www.myswitzerland.com/en-us/le-corbusier-sainte-marie-de-la-tourette.html>

31 http://www.amis-arbresle.com/article.php?id_article=139

31 <http://dimanchemyrtille.fr/anish-kapoor-couvent-de-la-tourette/>

33 <http://www.archdaily.com/96824/ad-classics-convent-of-la-tourette-le-corbuiser/56ddccea58ecef013000005-ad-classics-convent-of-la-tourette-le-corbuiser-photo>

35 https://c7.staticflickr.com/4/3297/3480037502_93c89cc57e_b.jpg

37 <https://www.flickr.com/photos/47333265@N00/8187508763>

39 <https://nl.pinterest.com/gcardenasdelgad/superstudio/>

41 <http://socks-studio.com/2011/09/17/twelve-cautionary-tales-for-christmas-12-ideal-cities-by-superstudio-1971/>

41 <https://nl.pinterest.com/archieffect/archigram-superstudio/>

43 <http://www.cgarchitect.com/2011/03/azuma-house>

43 <https://www.dezeen.com/2011/06/27/serpentine-gallery-pavilion-2011-by-peter-zumthor-2/>

45 <https://nl.pinterest.com/pin/300122762642314229/>

49 <http://skyriscities.com/news/2015/11/throwback-thursday-la-defense-paris-business-district>

52 origineel foto van: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:La_D%C3%A9fense,_view_from_the_Arc_de_Triomphe.jpg

54 origineel foto van: <https://www.behance.net/gallery/20356577/Grande-Arche-de-la-Defense>

56 origineel foto van: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1f/La_D%C3%A9fense_4,_June_2010.jpg

58 origineel foto van: <http://f.hypotheses.org/wp-content/blogs.dir/1418/files/2013/06/DSCN3705.jpg>

167

Dankwoord

168

Martien, Ruurd en Jos

Voor de energieke begeleidingen en een nooit aflatende stroom van advies.

169

Mijn familie: Marja, Jip, Erna en Roel

Voor jullie steun.

Steffie

Voor je altijd aanwezige morele steun en vertrouwen, voor onze vriendschap.

Luke

Voor een altijd min of meer luisterend oor.

Régis

Voor de aangename gesprekken.